

glasilo delavcev
sozd
revirski
energetski kombinat
edvarda kardelja

Celje - skladišče

D-Per

539/1984

1119840993,4

OSREDNJA KNJ. CELJE

COTISS

april 1984

leto XX

št. 4

srečno

Vsem delavcem, združenim v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih Zasavskih premogovnikov, Termoelektrarne Trbovlje, Rudarske gradbene dejavnosti, Industrijskih montažnih delavnic in enovitih delovnih organizacij rudnikov Kanižarica, Senovo in Laško — SOZD revirski energetski kombinat Edvarda Kardelja, čestitamo k prazniku dela 1. maju in prazniku Osvobodilne fronte slovenskega naroda 27. aprilu.

*SAMOUPRAVNI IN POSLOVODNI ORGANI, DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE SOZD REK EK
IN UREDNIŠKI ODBOR GLASILA SREČNO*

Ob 1. maja

Spet je prvi maj, naš najlepši praznik, ki ga s cvetjem in zastavami, z godbo, povorkami in demonstracijami praznujejo delovni ljudje po vsem svetu. Pri nas se jim pridružujemo posebno slovesno, zato morda tedaj bolj slavimo naše delovne uspehe, manj pa govorimo o naših problemih in težavah. Letos kaže, da ne bomo slišali zanesenih in optimističnih tonov kot druga leta. Letos bomo govorili o varčevanju, boljši produktivnosti, boljši kvaliteti dela, večjemu izvozu, stabilizaciji, naraščanju cen itn. To so dejstva, ki nas prisiljujejo, da na vsakem koraku in ob vsakem času, vsekakor pa ob sodelovanju vseh delavcev strnemo vse svoje moči, da prebrodimo težave, v katere smo zašli.

Spomin na praznovanje prvega maja je tako različen, kot so različne generacije, ki so ga doživljale. V letih pred drugo svetovno vojno, ko je delavstvo živelo v strnjenih naseljih, ločeno od „gospodov“, je bilo praznovanje resnično delavsko, praznično. Danes je drugače. Industrijski razvoj, nova naselja, povečan družbeni standrad, vikendi, izleti takšni ali drugačni. Skratka, spomin na čase, ko se je delavstvo za praznik dela borilo za osemurni

delavnik, za osemurni počitek in osemurni prosti čas, je že preteklost.

Od leta 1890 praznujemo prvi maj kot praznik dela. To je bil sklep druge internacionale, katere ustanovitelj in predsednik je bil Marxov najbližji sodelavec Engels. Na tem kongresu so sklenili, da bomo praznovali prvi maj kot mednarodni delavski praznik v spomin na krvave dogodke v Chicagu leta 1886, ko so ob demonstracijah za osemurni delovnik policisti streljali v množico in ubili šest delavcev, kakih petdeset pa ranili. Več delavskih voditeljev je bilo aretiranih, pet od njih je bilo obsojenih na smrt, ostali pa na dolgoletne ječe.

Pri jugoslovanskih narodih so prvi maj najprej proslavljali v Sloveniji in na Hrvaškem, ki sta bili od leta 1918 pod Avstroogrsko in kjer je bilo delavstvo najbolj razvito in organizirano. Od leta 1893 dalje so ga praznovali tudi v Srbiji, od leta 1906 v Bosni in od leta 1909 v Makedoniji.

V Sloveniji so v različnih krajih praznovali različno. V večini mest je v začetku potekalo praznovanje dokaj mirno. Podatki iz leta 1890 povedo, da je v Ljubljani minilo proslavljanje v zglednem redu in

miru, da so nekateri lastniki tovarn celo odobrili prosti dan. V zasavskih krajih so v Zagorju rudarji prosili rudniško upravo za prost dan in so s svojo prošnjo tudi uspeli. V Hrastniku in Trbovljah pa je bilo nekoliko drugače. Oblast je poklicala na pomoč nekaj stotnih znanege pešpolka, če bi delavci stavkali. Konec aprila so namreč začeli postavljati zahteve po osemurnem delavniku in višjih mezdah. Že 20. aprila so v Trbovljah prijeli nekega rudarja, češ da je hujskal rudarje k praznovanju prvega maja, še istega dne pa tudi v Hrastniku nekega rudarja, ker je pretil, da bodo rudarji ustavili delo.

Delavstvo takrat na Slovenskem še ni imelo svojega časopisa, da bi se lahko razvila časopisna polemika. Prvi poizkusi delavskega časnikarstva so po prvih številkah zaradi oblasti ali finančnih težav žalostno končali. Delavstvo v Sloveniji je 1. maja leta 1890 z zgledom pokazalo, kaj si o vsem tem misli, pa tudi to, da je dovolj zrelo, da svoj praznik proslavi dostojanstveno, mirno, brez neredov. Ideja in praznovanje 1. maja so bile odslej redne manifestacije slovenskega delavstva.

I. O.

Rudarji na TOZD Premogovnik Trbovlje po zaključenem delu

Dograjevanje organiziranosti kombinata

Skladno z določili zakona o energetiki in družbenega dogovora o organiziranosti potekajo tudi v našem kombinatu vsestranske aktivnosti. V zadnjem obdobju, se pravi v letošnjem letu, so te aktivnosti še toliko bolj zavzeto potekale, ker se bliža čas, ko je potrebno po sklepu skupščine SR Slovenije to nalogo skleniti.

Razumljivo je, da so v prvi fazi potekale le aktivnosti predvsem v družbenopolitičnih organizacijah ter na strokovni ravni ob sočasnem delovanju samoupravnih organov.

V začetku aprila je koordinacijski odbor osnovne organizacije obravnaval in sprejel rokovnik aktivnosti za dograjevanje dohodkovnih odnosov in samoupravne organiziranosti. Delavski svet kombinata pa je posredoval v javno razpravo tako samoupravni sporazum o združevanju delovnih organizacij v sozd REK Edvard Kardelj kot tudi statut kombinata. delavski sveti pa so dali v javno obravnavo osnutke aktov na ravni TOZD oziroma DO.

Z namenom, da bi bili temeljito seznanjeni z aktivnostmi, ki potekajo ter z aktivnostmi, ki pogojujejo uresničevanje zastavljenih aktivnosti, v celoti posredujemo rokovnik aktivnosti za dograjevanje dohodkovnih odnosov in samoupravne organiziranosti. Rokovnik je naslednji:

25. 3. 1984 je zadnji rok za izdelavo samoupravnih aktov in za posredovanje le-teh komisiji, koordinacijskemu odboru OOZS SOZD ter izvršilnemu odboru OOZS. Samoupravni splošni akti pa so naslednji: samoupravni sporazum o združitvi dela delavcev v TOZD (v DO RRPS, DO RGD, DO IMD), statut tozd (v RRPS, RGD in IMD), samoupravni sporazum o združitvi enovitih DO v DO ZPT ter o spremembah v njeni samoupravni organiziranosti, samoupravni sporazum o združitvi elektrostrojne dejavnosti v DO RGD, samoupravni sporazum o združitvi TOZD v DO RRPS in RGD, statut DO (RRPS, RGD), samoupravni sporazum o združitvi DO v SOZD, statut SOZD.

3. 4. 1984 — komisija za uveljavljanje zakona o združenem delu v praksi obravnava osnutke samou-

pravnih splošni aktov.

6. 4. 1984 — koordinacijski odbor OOZS SOZD obravnava vse osnutke samoupravnih splošnih aktov, predlaga delavskim svetom TOZD, DO in SOZD, da jih dajo v javno obravnavo.

9. 4. 1984 — seje delavskih svetov TOZD in enovitih DO dajo v razpravo samoupravne akte TOZD in enovitih DO, in sicer: samoupravni sporazum o združitvi dela delavcev v TOZD in statut TOZD in istočasno razpravljajo o samoupravnih aktih DO in SOZD;

10. 4. 1984 — seje delavskih svetov DO ZPT, RGD in IMD, ki dajo v javno obravnavo naslednje akte: samoupravni sporazum o združitvi EDO Rudnik Laško, Senovo in Kanižarica v DO ZPT in o spremembah v njeni samoupravni organiziranosti, samoupravni sporazum o združitvi TOZD v DO (RRPS, RGD), statut DO (RRPS, RGD);

11. 4. 1984 — seja delavskega sveta SOZD, ki da v javno razpravo samoupravni sporazum o združitvi DO v SOZD in statut SOZD;

16. 4. 1984 — zbori delavcev v vseh TOZD v DO ZPT, RGD in IMD ter v EDO za seznanitev z vsebino samoupravnih splošnih aktov;

3. 5. 1984 — zadnji dan obravnave samoupravnih splošnih aktov;

8. 5. 1984 — zadnji dan za posredovanje pripomb v pravne sektorje DO za akte TOZD in DO in pravno službo SOZD za akte sestavljene organizacije;

12. 5. 1984 — zadnji dan strokovne obdelave prispelih pripomb;

15. 5. 1984 — obravnava strokovno obdelanih pripomb na komisiji za uresničevanje določil zakona o združenem delu v praksi. Po potrebi komisija seznani predsedstvo problemske konference o morebitnih vsebinskih odstopanjih;

17. 5. 1984 — zadnji rok za seznanitev koordinacijskega odbora OOZS z ugotovitvami strokovne komisije;

21. 5. 1984 — skupna seja koordinacijskega odbora OOZS in izvršilnega odbora SOZD, da obravnava pripombe na samoupravne splošne akte. Koordinacijski odbor

predlaga delavskim svetom TOZD, DO in SOZD, da določijo predloge samoupravnih splošnih aktov in da razpišejo referendume;

25. 5. 1984 — seje delavskih svetov TOZD in enovitih DO, na katerih določijo predloge samoupravnih splošnih aktov TOZD in enovitih DO in razpišejo referendume (delavski svet TOZD RESD imenuje komisijo, ki izdelava samoupravne sporazume o razdelitvi sredstev, pravic in obveznosti);

28. 5. 1984 — seje delavskih svetov DO ZPT, RGD in IMD, na katerih določijo predloge samoupravnih splošnih aktov DO in razpišejo referendume;

29. 5. 1984 — seja delavskega sveta SOZD, na kateri se določi predlog samoupravnih splošnih aktov SOZD in razpiše referendum;

12. 6. 1984 — zbori delavcev v TOZD in enovitih DO za seznanitev s predlogi samoupravnih splošnih aktov TOZD, enovitih DO, DO in SOZD, ki se bodo sprejemali na referendumih (delavci TOZD RESD sprejemajo tudi samoupravni sporazum o razdelitvi sredstev, pravic in obveznosti);

14. 6. 1984 — referendum v vseh TOZD in enovitih DO v SOZD REK Edvard Kardelj za sprejem samoupravnih splošnih aktov;

19. 6. 1984 — delavski sveti TOZD in enovitih DO ugotavljajo rezultate referendumov za sprejem samoupravnih sporazumov o združevanju dela delavcev v TOZD in statuta TOZD;

20. 6. 1984 — delavski sveti DO ZPT, DO RGD in DO IMD ugotovijo rezultate referendumov za sprejem samoupravnega sporazuma o združitvi enovitih DO v DO RRPS in o spremembah v njeni samoupravni organiziranosti in samoupravnega sporazuma o združevanju elektrostrojne dejavnosti v DO RGD, samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v DO in statuta TOZD;

21. 6. 1984 — delavski svet SOZD REK Edvard Kardelj ugotovi rezultate referendumov za sprejem samoupravnega sporazuma o združitvi DO v SOZD in statuta SOZD.

Janko Savšek

Perspektive in obstoj rudnika Kanižarica

Eksploatacija premoga v rudniku Kanižarica se je po obstoječih podatkih pričela v letu 1858.

Nahajališče premoga je v črnomaljski terciarni kadunji, ki ima ovalno obliko s podolžno osjo sever-jug, v dolžini 5 km in širini 2,5 km. To področje je močno tektonsko porušeno, na nekaterih prelomnih conah je osnovno gorje (apnenec) tudi vodonosno. Premoško nahajališče sestavlja več slojev premoga, od katerih pa so le štirje eksploatabilni. Posamezni sloji so različnih debelin, in sicer od 1,5 m do 12 m. Spričo močne tektonike in vodonosnosti so pogoji odkopavanja izredno težki, pred odkopavanjem pa je treba izvesti ogromno raziskovalnih del.

Odkopavanje premoga se vrši v polju Kadunja, kjer je zalog še za približno dveletno proizvodnjo. Po izvršenem odkopu v tem polju bomo pričeli z eksploatacijo v Južnem polju, kjer so do sedaj ugotovljene zaloge za triletno proizvodnjo. Vzporedno z odkopavanjem bomo nadaljevali raziskovalna dela v Južnem polju z namenom, da ugotovimo zaloge premoga in možnosti odkopavanja.

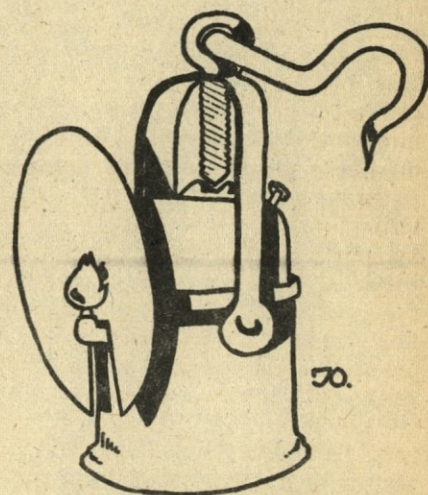
Za eksploatacijo zalog premoga v Severnem polju so v izdelavi ustrezni projekti in programi. Z ozirom na to, da so tudi v tem polju še nedovolj raziskani premoški sloji in prihrbine, bo treba že v naslednjem letu pričeti s prvimi pripravljalnimi in dodatnimi raziskovalnimi deli. Zaenkrat predvidevamo, da se nahaja premoga v tem polju za približno desetletno proizvodnjo.

Po likvidaciji Južnega polja in Kadunje bo treba odkopati tudi varnostne stebre, ki se tu nahajajo.

Vzporedno z odkopavanjem bo treba intenzivno izvajati raziskovalno vrtanje s površine in raziskati del eksploatacijskega polja rudnika in izdanke na obrobju kadunje. Predvidevamo, da se tudi na tem področju še nahajajo eksploatabilni sloji premoga.

Iz navedenega je razvidno, da bo možno v rudniku Kanižarica še dalj časa rudariti, verjetno pa bodo pogoji eksploatacije slabši, kot so bili do sedaj.

Vinko Babič

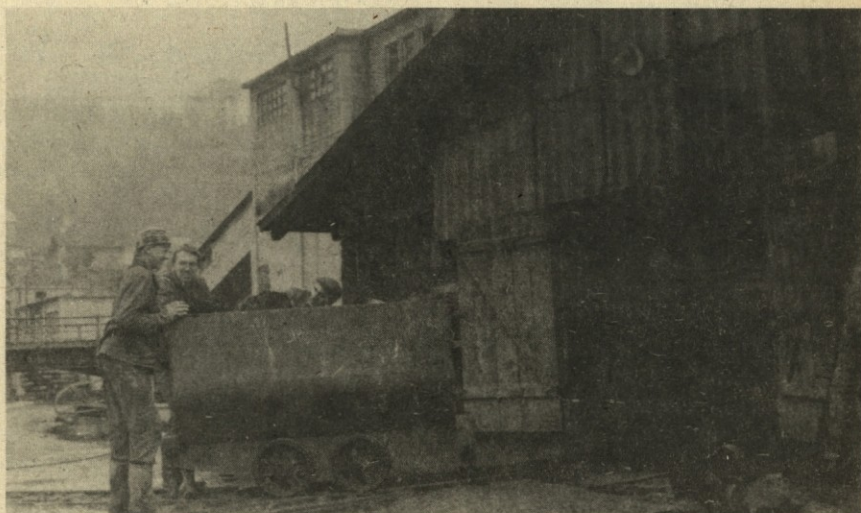
Nadaljevanje sanacije v jami Kotredež

S sanacijskimi deli v jami Kotredež nadaljujemo. Končali smo s pretesarjenjem križišča v vpadniku V-75. Prav tako smo končali z deli na spremembi smeri transporta po 7. obzorju ter sedaj vso izkopanino transportiramo po transporterjih na gumi trak v polju 77 do presipnega jaška J-60-S. Tudi z izdelavo vodnega zbiralnika, ta dela izvaja Geološki zavod iz Ljubljane, nadaljujemo. Izdelujemo tudi smerni hodnik H-74-0/1, delajo pa delavci TOZD

Kotredež. V vpadniku V-74 je končano pretesarjenje podaljška vpadnika do vodnega čepa. Prav tako je zaključeno križišče na 4. etaži, pričeli pa smo s tesarjenjem na tej etaži.

Pri meritvah dotokov vode na tej etaži kot tudi na ostalih predelih jame ni bistvenih razlik od podatkov iz prejšnjega meseca.

Anton Prebil

Na separaciji premoga v Zagorju dostavljajo grobo jalovino z vozički do tovarnjakov (foto Dragica Bregant)

Ali v TE Trbovlje res kurimo premog najslabše kakovosti

Da je kvaliteta premoga zadnje čase predmet najrazličnejših razprav na različnih nivojih in z različnimi strokovnimi pristopi, nedvomno drži. Ta tema pa je, po eni strani za rudnike, po drugi strani pa za termoelektrarne, največkrat jabolko spora, ki se konča z utemeljitvijo, da se ne da vplivati na kvaliteto premoga, ker so pač taki pogoji pridobivanja. Nimam se zaenkrat namena spuščati v področje pridobivanja, niti razglablјati o samem izvajanju meritev kvalitete premoga. S tem člankom hočem samo navesti nekatera dejstva, ki so prisotna v zvezi s kvaliteto premoga. Posledice pa zelo negativno vplivajo na samo obratovanje v TET, pa tudi na poslovanje in medsebojne odnose. Zakaj gre?

Po analizi obratovanja za leto 1983 smo ugotovili, da je kvaliteta premoga v TET zopet precej slabša, kot je bila prejšnja leta in seveda precej slabša, kot je bila planirana po elektroenergetski bilanci. V TET je bila povprečna kurilnost 8.742 kJ/kg, pri 40 % pepela, kar je za 914 kJ/kg manj, kot je bila planirana (9.656 kJ/kg). Pri tem je najzanimivejše dejstvo, da je bila realizirana kurilnost na nivoju DO ZPT 9.230 kJ/kg, da je TET, kot sem že napisal, dobila premog kurilne vrednosti 8.742 kJ/kg, TEŠ pa 9.916 kJ/kg, torej kar za 1.174 kJ/kg je TET dobivala v letu 1983 premog slabše kurilnosti kot TEŠ Šoštanj (vsebnost pepela za TEŠ 35 %, za TET 40 %).

Večkrat so me delavci, ki delajo pri prevzemu in transportu premoga informirali, da so za „zunanje“ prevzemnike drugačni kriteriji glede kvalitete premoga kot za TET. Na raznih sestankih v TET so posamezniki večkrat razpravljali, da je v ZPT prisotno mnenje, češ, za TET je vse dobro ... ker se je večkrat primerilo, da smo dobili samo kameenje. Torej, te številke potrjujejo, da so imeli delavci prav, da pa je tudi obraba na kotlu taka, da to še dodatno potrjuje.

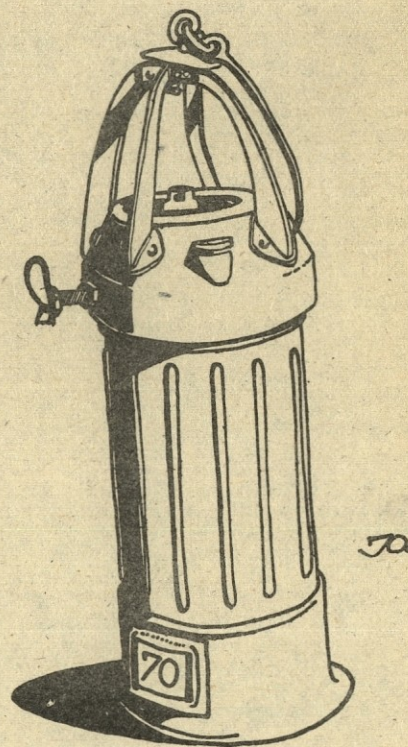
Zanimivo je tudi dejstvo, da TEŠ kuri z lignitom (90 %), ki ima kurilnost 9.034 kJ/kg, torej je za 292 kJ/kg boljše kurilnosti, kot pa ga kurimo v TET. Pri tem pa ima lignit komaj 19 % pepela, rjavi premog pa 40 %. Torej TE Šoštanj kuri le cca 10 % s premogom, ki je približno tak, kot naš, vendar ima že zaradi tega velike težave pri obratovanju. Torej drži, da kurimo premog daleč najslabše kvalitete, vendar vseeno dosegamo dobre rezultate, saj smo v obdobju prvega trimesečja letos presegli plan na bloku 4 (125 MW) za 14 %. Vendar, nihče se ne vpraša, s kakšno ceno, s kolikšnimi naporji to dosežemo. Ne gre pa nam v račun, zakaj imajo tisti, ki odločajo o tem, kam gre premog, za TET Trbovlje drugačne kriterije kot za ostale. Mi smo hoteli na skupnih sestankih s predstavniki separacije in rudnika Trbovlje to razčistiti, vendar brez uspeha. Da se težko dogovorimo in nato realiziramo nekatere stvari, naj navedem še en primer.

Na soboto in nedeljo ali ob praznikih je za TET otežkočeno obratovanje, predvsem takrat, ko je precej dežja, ki razmoči premog v deponiji. Zato smo se dogovorili, da bo separacija pripravila čez teden do cca. 4.000 ton gošče na določen del deponije, ker ta premog kljub dežju ohranja lastnosti transportiranja. Vendar se tega dogovora na separaciji niso vedno držali, zato smo morali dvakrat obratovanje bloka 4 ustaviti, ker je bil premog na deponiji zaradi dežja moker in neprimeren za transportiranje, gošče pa ni bilo dovolj na razpolago, ker je bila poslana drugim porabnikom. Pa tudi granulacija največkrat ni ustrezna dogovorjenim normativom, kar še dodatno otežuje deponiranje in seveda pospešuje samovžig.

To je torej nekaj bistvenih problemov, ki delavce v TET težijo, ki se že vlečejo od vsega začetka, in smo trdno upali, da se bodo z novo organiziranostjo in dohodkovnimi odnosi, kot so sedaj tudi rešili. Vendar probleme ne rešujejo tako, kot bi bilo potrebno, zato bomo pri dograjevanju dohodkovnih odnosov vztrajali, da se nas enakovredno obravnava in tudi zahtevali, da kvaliteta, ki jih npr. ne morejo kuriti drugje, tudi pri nas ne bomo. Mi-

slim, da ni tajna, da TEŠ ne bo in ne sprejema premoga od ZPT, ki ima več kot 35 % pepela. Glede na plan izgradnje novih energetskih objektov bo verjetno blok 4 (125 MW) moral še dolgo obratovati, vendar pod takimi pogoji verjetno ne bo dolgo vzdržal oziroma bodo potrebni večji posegi v naprave, s tem pa tudi manj obratovanja. To pa dohodkovno gledano niti za TET niti za REK ne predstavlja dobrih osnov za uspešno poslovanje v bodoče.

Leopold Jamšek

Izpolnjevanje delovnega načrta v času od 1. 1. do 15. 4. 1984

1. Proizvodnja premoga

TOZD, DO	Načrt (v tonah)	Doseženo (ton)	Razlika - +	%	Ob sobotah
PH	78.624	69.454	- 9.170	88,3	3.970
PO	56.656	61.894	+ 5.238	109,2	2.771
PT	180.500	192.347	+ 11.847	106,6	9.678
PKO	85.944	91.426	+ 5.482	106,4	3.357
Skupaj	401.724	415.121	+ 13.397	103,3	19.776
PK Lakon.	33.775	24.749	- 9.026	73,3	410
DO ZPT	435.499	439.870	+ 4.371	101,0	20.186
RPS	36.000	35.154	- 846	97,7	
RPK	36.544	41.229	+ 4.685	112,8	
RPL	11.700	9.950	- 1.750	85,0	
SOZD REK EK	519.743	526.203	- 6.460	101,2	

2. Proizvodnja električne energije (MWh)

TOZD	Načrt	Doseženo	Odstotek
PEE-PP	12.000	- 732	
PEE-N	180.000	203.519	113,1
KE	—	- 208	
DO TET	192.000	202.579	105,5

3. Proizvodnja ostalih proizvodov

TOZD	Letni načrt	Doseženo	Odstotek
Gramat			
— opekarna (enot)	8.300.000	1.720.338	20,7
— kamnolom (m ³)	50.000	9.779	19,6
— Avtoprevoz Zaslavje (t/km)	—	2.271.220	
PKO			
— kamnolom (m ³)	90.000	26.985	30,0
RES D H			
— toplotna (MWh)	29.000	11.732,8	40,5

4. Storitve (do zadnjega v preteklem mesecu)

(v dinarjih)

TOZD	Doseženo I. — III. 1984
DO ZPT	
— RESD H	
— RESD T	69,327.980,25
— RESD Z	49,763.217,60
— PJL	35,455.360,00
DO RGD	
— RIG	227,413.040,50
— ESMD	44,123.658,05
— Avtoprevoz Zasavje	34,257.970,00
Gramat	
— opekarna	12,664.889,50
— kamnolom	1,558.425,00
— gradb. skup.	6,651.298,50
DO TET	
— vzdržev. naprav	
DO IMD	
— SIMD	36,263.529,50
— EIMD	16,353.541,50

Erika Kavčič

Na separaciji v Zagorju (foto Dragica Bregant)

Dejali so...

Dne 22. marca so se v Beogradu sestali predstavniki federacije, republik in pokrajin ter družbenopolitičnih organizacij. Seznanjeni so bili z ukrepi, ki jih pripravljajo zvezni organi za uresničevanje programa ekonomske stabilizacije in dogovorov o skupnem delovanju pri izvajanju dogovorjene politike. V uvodnem govoru je predsednica Zveznega izvršnega sveta Milka Planinc med drugim dejala:

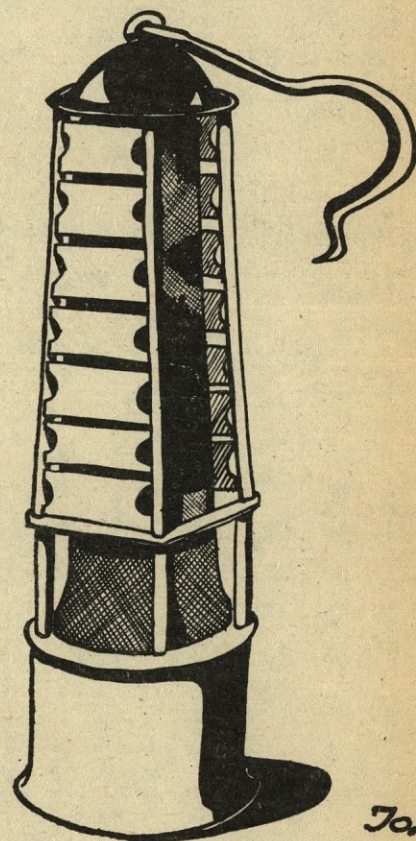
....„Do zdaj je bilo uresničevanje stabilizacijskega programa premalo povezano, premalo usklajeno, veliko izgubljam, veliko še razpravljamo o oblikah v vodstvih, ni pa tiste prave akcije, ki ima jasno označen začetek, ki jo temeljito spremljamo pri izvajanju in pripeljejo do konca“...

....„Lansko leto smo nekako pretolkli; zvlekli smo se skozi šivankino uho, brez večjih negativnih posledic ob nekaj rezultatih. Če bi se s popuščanjem in opuščanjem posla končalo tudi letošnje leto, mislim, da se na žalost ne bi moglo zgoditi tisto, kar se je zgodilo po letu 1983, da lahko gremo naprej. To bi zaprlo našo aktivnost pri odpravljanju materialnih neksladij vseh vrst, še bolj in močnejše bi bilo ogroženo delovanje sistema, za kakršnega se je ta država skupaj dogovorila“...

....„Nujno je zagotoviti, da bo začel delovati celoten delegatski sistem, ker smo tukaj na kritični točki. Ali bo deloval naš politični sistem ali pa ga bo invercija bombandirala z vseh strani in delala pritisk, da bi se spremenil. Veliko vlogo pri izvajanju programa stabilizacije imajo tudi zbornica, kot tudi družbenopolitične organizacije“...

Stane Dolanc, zvezni sekretar za notranje zadeve, je 30. marca tega leta govoril novinarjem na tiskovnem svetu RK SZDL v Ljubljani o varnostnih razmerah v Jugoslaviji. Med drugim je dejal tudi naslednje:

....„Politično varnostne razmere so stabilne. Če pa upoštevamo gospodarske težave, ki neposredno vplivajo na osebni in družbeni standard, to vzbuja pri ljudeh določena razpoloženja, ki niso povsem v skladu z gornjo oceno. Ljudje v tem zares izjemnem stanju razumejo težave in kljub pritiskom prenašajo bremena s črpanjem določenih materialnih rezerv, ki pa lahko kaj kmalu pojenjajo. Poleg tega ljudje dokazujejo relativno visoko stopnjo samoupravne zavesti in spoznanja, da njihovo delo lahko vpliva na njihov položaj. Od kod in zakaj taka zavest? Mislim, da gre za nacionalni element oziroma zavest, da brez Jugoslavije ni bodočnosti in da brez samoupravne Jugoslavije tudi ni socialnega napredka. Seveda pa takšno stanje ne more trajati dolgo, zato je za vse izjemnega pomena, kaj in kako delati naprej ter vztrajati pri spoznanju, da je boj za stabilizacijo možen prek samoupravnega sistema in da se razmere lahko slabšajo, če bi samoupravljanje omejevali. Politični sistem moramo utrjevati, tako da bo zares deloval v prid delovnih ljudi in njihovih širših interesov, ne pa se izčrpavati, kot to nekateri počno, v debatah, tako je treba sistem spremeniti... Med slabe elemente, ki vplivajo na nerazpoloženje ljudi, vsekakor lahko uvrstimo tudi nenehno neproduktivno sestankovanje vodstva, kjer prepričujejo že prepričane, namesto, da bi reševali konkretne probleme v konkretnih okoljih med ljudmi in z njimi. Marsikatera kletvica na račun takega ravnanja, ki je v bistvu birokratski in nedemokratičen, bo odpadla, predvsem pa bi povečali učinkovitost in zavest o moči, da se da s skupnimi močmi, v demokratičnem dialogu, streti še tako trd oreh“...

Poslovanje SOZD REK EK Trbovlje v letu 1983

Poslovanje SOZD REK EK Trbovlje v letu 1983

Od planiranega celotnega prihodka SOZD REK EK Trbovlje za leto 1983, ki je znašal 9,6 milijarde ND, smo dosegli 9,3 milijarde ND ali 97 % plana.

Po zaključnem računu je nekrito izgubo izkazala DO ZPT v višini 789 milijonov ND, v DO TET pa je bila izguba že pokrita. Nekrita izguba se bo v nadaljnjem poslovanju pokrivala iz sredstev, ki se bodo formirala z Zakonom o pokrivanju izgube v elektrogospodarstvu in premogovništvu.

Problematika izpolnjevanja proizvodnih in storitvenih načrtov za leto 1983

Pri analizi izpolnjevanja fizičnega obsega proizvodnje in storitev v primerjavi z letnim planom 1983 in doseženimi rezultati v letu 1982 vidimo, da z doseženi in preseženi planirani rezultati v primerjavi z letom 1982. Rezultati pri osnovnih proizvodih REK (premog, el. energija) so ugodni, prav tako pa tudi pri storitvenih dejavnostih v okviru DO RGD in DO IMD. Žal, ugodnim rezultatom niso ekvivalentni finančni izidi. (Planirane cene za široko potrošnjo in samoupravno sprejete cene v SIS elektrogospodarstvu niso bile realizirane).

DO Zasavski premogovniki

Dosežena proizvodnja je bila za 132.000 ton višja od dosežene v letu 1982. Izpad v Hrastniku so pogojevali pogosti vdori vode in mulja. Večjo proizvodnjo v Trbovljah so pogojevali boljši odkupni pogoji in mehaniziran odkop. Tudi v Premogovniku Kotredež so dosegli večjo proizvodnjo kot v letu 1982 zaradi boljših odkopnih pogojev in pridobivanja na delovišču v Trbovljah. K povečanju proizvodnje pa je svoj del prispeval tudi dnevni kop Lakonca. Pri analizi storitev pa ugotavljamo, da le-te stagnirajo in da ni opaziti bistvenih kvalitativnih premikov.

DO Senovo, Kanižarica, Laško

V DO Senovo so kljub težavam, ki so ovirale normalno proizvodnjo (slabšanje pogojev, pomanjkanje materialov in rezervnih delov) dosegli planirano proizvodnjo. Prav tako v DO Kanižarica ugotavljajo, da so doseženi rezultati (proizvodni) dobri glede na slabe pogoje dela. Vzroki, da rezultati niso še boljši, so v glavnem sledeči: likvidacija nekaterih delovišč, večje ojalovitve, pomanjkanje rudarjev, oddaljenost delovišč in fluktuacija. Zaostajanju proizvodnje v DO Laško pa prav tako botruje pomanjkanje odprtih delovišč.

DO Termoelektrarna Trbovlje

DO TET planirane proizvodnje ni uspela v celoti doseči (97 %). Kljub izrednim težavam (eksplozija paravoda 1983) pa je bila vseeno dosežena visoka proizvodnja, v veliki meri po zaslugi angažiranja agregatov v PEE-PP.

DO Rudarska gradbena dejavnost

V DO RGD so uspeli doseči planirane storitve za leto 1983, kot ostali pa so se ubadali s stagniranjem cen storitev rudarsko-gradbene investicijske dejavnosti in elektro-strojne dejavnosti. Poleg tega velja omeniti še odlok o obveznem kreditu izvajalcev rudarsko-gradbenih in elektro-strojnih investicijskih del, kar je neugodno vplivalo na likvidnostno situacijo DO in normalno poslovanje. Kot leta nazaj je situacijo reševal priliv sredstev z delovišč v ZRN. V avtoprevozniki dejavnosti so planirane storitve dosežene, v proizvodnji gradbenega materiala pa ne.

DO Industrijske montažne delavnice

Poslovanje DO IMD lahko ocenimo kot dobro, saj so dosegli več, kot so načrtovali, kar je rezultat večje produktivnosti dela in prizadevnosti delavcev pri delu. Pridobili so tudi nove delavniške prostore, kar daje osnovo za doseganje še boljših rezultatov v prihodnjih letih.

Problematika na področju finančnih odnosov.

Kot v preteklih letih tudi v letu 1983 ni bil dosežen pozitivni finančni izid. Vzroki za takšno situacijo so znani, stvari pa se ne premaknejo. Izgubo že nekaj let pokrivamo iz zbranih investicijskih sredstev, rezerv in amortizacije. Novost je pokrivanje z zakonom o pokrivanju izgube v elektrogospodarstvu, kar pa v tem trenutku še ni realizirano.

Planirana cena za široko potrošnjo in samoupravno dogovorjene cene v elektrogospodarstvu niso bile realizirane, rezultat pa je izguba in neformirani skladi.

Stanje zaposlenih in odsotnost z dela

Planiranega stanja zaposlenih za leto 1983, ki je znašal 6362 delavcev, nismo dosegli (doseženo 6095 ali 267 manj od načrtovanih). Največji primankljaj ima DO ZPT. Takšni primankljaji delovne sile ob dokaj visokem odstotku odsotnosti z dela iz raznih vzrokov prav gotovo niso pozitivno vplivali na doseganje planiranih rezultatov dela. V SOZD smo v letu 1983 imeli 22 % odsotnost z dela, ta je bila za malenkost višja kot v letu 1982. Prednjači odsotnost zaradi letnih dopustov in bolezni, padla pa je odsotnost zaradi nezgod pri delu. Spodbuden pa je tudi podatek, da je manjša odsotnost zaradi neopravičenih izostankov z dela. Skupno gledano nam analiza odsotnosti, pa čeprav je za malenkost višja od leta 1982, daje ugodnejšo sliko.

BOD na zaposlenega delavca in nadurno delo

V SOZD smo v letu 1983 dosegli povprečni brutto OD na zaposlenega delavca iz ur dela v višini 32.782 din, po odvedenih prispevkih in davkih iz BOD pa znaša povprečni doseženi neto OD na zaposlenega delavca in ur dela 24.065 din. Analiza nadurnega dela kaže, da smo uspeli znižati število izvršenih nad-delavnikov v primerjavi z letom 1982 za 8 %. Izvršenih naddelavnikov na enega zaposlenega delavca pa je bilo za 15 % manj kot v enakem obdobju leta 1982. Na splošno gledano so rezultati na tem področju ugodni, kajti beležimo veliko zmanjšanje nadurnega dela, čeprav ugotavljamo po drugi strani, da do-

seženi OD delavca še vedno preveč sloni oziroma je njegova višina še preveč odvisna od opravljenih nalog in nedeljskega dela. Takšni OD, kot so bili doseženi v letu 1983, bi morali biti rezultat dela v rednem delovnem času.

Obeti v letu 1984

V poslovanju kombinata si ob maksimalnem izpolnjevanju delovnih obvez obetamo nadaljnjo kontinuiteto pri proizvodnji premoga, električne energije in vseh storitvenih dejavnosti. Naloge, ki so pred nami, so tudi na samoupravnem dograjevanju, na področju ureditve dohodkovnih odnosov in na vseh ostalih področjih dela, ki vsako po svoje prispeva k skupnim čim boljšim rezultatom in s tem v zvezi tudi k boljšemu družbenemu in osebnemu standardu vseh nas.

Miloš Dolinar, ml.

Fluktuacija v kombinatu

V zadnjem času so se, dokaj razbohotile razprave in tudi posamična mnenja, da se precejšnje število delavcev iz drugih delovnih organizacij v revirjih zaposluje v kombinatu. Dejanski podatki o zaposlovanju v prvih treh mesecih letošnjega leta kažejo na dokaj umirjeno rast zaposlovanja. Pri sklepanju delovnih razmerij je poudarek na spoštovanju določil družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike. Razumljivo je, da v posameznih sredinah ne spoštujejo v celoti teh določil. Takoj pa moram poudariti, da je nemogoče govoriti o kršitvi določil dogovora.

Pojavljajo se tudi mnenja, da v kombinatu ni zadostnih skrbi za kader.

Če nekoliko podrobneje pogledamo celotno problematiko, bomo kaj hitro ugotovili, da tozdi in delovne skupnosti v kombinatu razpišejo vsako leto precejšnje število

kadrovskih štipendij ter da v ta namen odvajajo tudi precejšnja finančna sredstva. Trenutno znašajo stroški za že podeljene štipendije v Zasavju 161.856,00 dinarjev na mesec. Poleg tega delovne organizacije prispevajo še precejšnja sredstva za kritje stroškov v dijaškem domu v Hrastniku in za kritje stroškov iz dopolnilnega izobraževanja ob delu in iz dela že zaposlenih delavcev.

V REK EK je podeljenih skupno 347 štipendij.

V šolskem letu 1984/85 so razpisali 262 kadrovskih štipendij. Glede na to, da se mladi tako v Zasavju kot v naši republiki še vedno ne odločajo v zadostni meri za rudarske poklice, smo prisiljeni, da bi zadostili vsaj del potreb, iskati potreben kader še vedno v drugih republikah. Za deficitarne poklice v rudarstvu smo tudi lani podelili „več štipendij“, in sicer vsem prosilcem, ki so se odločili za rudarski poklic (vse stopnje zahtevnosti).

Medtem, ko za rudarske štipendije nekako zagotavljamo kader, nam že več let ostajajo nepodeljene kadrovske štipendije za poklice kovinarske stroke, ker v glavnem celotni razpoložljivi potencial zajema DO STT.

Izredno pereč problem v vseh DO kombinata, predvsem pa v premogovski, je izredno visok koeficient fluktuacije. Samo v letu 1983 je odšlo iz DO Zasavski premogovniki Trbovlje 610 delavcev. To pomeni, da je bil koeficient fluktuacije 16,8 %. Nekoliko boljša je bila situacija v DO Rudarska gradbena dejavnost, kjer je lani odšlo 153 delavcev — koeficient fluktuacije 13,7 %. V celotnem kombinatu, v katerem je konec leta 1983 združevalo delo, brez upoštevanja števila delavcev DO Kanižarica, je bilo 5.811 delavcev. V letu 1983 so odšli 903 delavci, kar pomeni 15,6 % (koeficient fluktuacije). Koeficient fluktuacije delavcev iz DO, ki imajo sedež v občini Trbovlje, je lani dosegel 15,9 %.

Zaradi nenormalno visoke stopnje fluktuacije moramo vsako leto zagotavljati tudi zadostno število kadrov, da bi nadomestili delavce, ki so odšli in pokrili zahtevane količinske potrebe po energetskih virih.

Potrebe poizkušamo pokrivati z vzgojo in izobraževanjem lastnih kadrov, zaposlovanjem štipendistov in z viri iz ostalih republik kot tudi iz obstoječega kadrovskega potenciala v revirjih. Pri slednjem težimo in vztrajamo pri doslednem spoštovanju določil družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike. Razumljivo pa je, da navzlic vsem dogovorom in sklepom samoupravnih organov v posameznih tozdih prihaja do nespoštovanja opredeljenih dogovorov in sklepov.

Osnovni vzroki za fluktuacijo gibanja so raznoliki, tako da komisija za delovna razmerja prvenstveno upošteva razpisane pogoje, ki jih izpolnjujejo prijavljeni kandidati.

Glede na vsem znane potrebe in na število prijavljenih kandidatov posamezni deli kombinata sprejmejo veliko manj novih delavcev iz revirjev, kot so dejanske potrebe. V precejšnjem delu kombinata vztrajajo na predhodnem dogovoru oziroma soglasju poprejšnjih delovnih organizacij ter na osnovi tega odločajo o morebitnem sprejemu.

V želji, da bi čim dosledneje spoštovali določila družbenega dogovora o kadrovski politiki, smo že v začetku lanskega leta pričeli voditi posebno evidenco o fluktuaciji v Zasavju. Podatke tekoče spremljamo, analiziramo in z njimi seznanjamo tudi samoupravne organe. Rezultat takšnega pristopa so tudi sklepi osrednjega organa upravljanja v kombinatu. Ti sklepi zavezujejo vse ravni v kombinatu, da pri sprejemanju novih delavcev spoštujejo določila družbenega dogovora.

Poudariti moram, da se bo kadrovska problematika zaradi vse večjih družbenih potreb po tem viru energije, navzlic dokajšnjim vlaganjem v družbeni standard (nova samska domova, dom učencev v Hrastniku, stanovanjska gradnja) še povečevala.

Znano pa je, da tudi vnaprej povsem realno lahko pričakujemo pritisk delavcev po združevanju dela v kombinatu, zato je nujno treba vztrajati na spoštovanju družbenega dogovora in v vseh temeljnih organizacijah.

Janko Savšek

Proizvodnja toplotne energije v toplarni Hrastnik

V letu 1983 smo planirali proizvodnjo toplotne energije (prodane) 26400 MWh, dosegli pa smo 26185 MWh ali 99,18 %. Poraba premoga je bila 6607 ton ali 98,86 % od planiranih 6700 ton.

Mesečna poraba premoga in prodana toplotna energija je 26185 MWh. V planirani proizvodnji toplotne energije kakor tudi v planu porabe premoga so bili v letu 1983 vključeni vsi objekti v gradnji, kakor tudi obstoječi.

Objekt D (Novi Log 19 a) smo pričeli ogrevati marca 1983, medtem ko smo vse ostale pričeli ogrevati ob pričetku ogrevalne sezone 1983/84.

Tako smo imeli v letu 1983 priključenih na primarno vročevodno omrežje 37 porabnikov (glede na TP) s skupno priključno močjo 16,25 MW.

Povprečna proizvodnja toplotne energije na uro ogrevanja je 2,99 MWh. Povprečna proizvodnja toplotne energije na obračunano ekvivalentno uro ogrevanja pa 10,43 MWh v eni uri.

Problemi, ki so bili prisotni v letu 1983 za nemoteno proizvodnjo in distribucijo toplotne energije do potrošnika, so bili naslednji:

- problem nezadostne dobave osnovnega reprodukcijskega materiala — premoga,
- večkratni defekti na vročevodnih kotlih (dotrajanost vročevodnega postroja),
- pomanjkanje delovne sile za odpravljanje defektov na sekundarnem omrežju (vzdrževalci v toplarni imajo delovne naloge in opravila za vzdrževanje vročevodnega omrežja do priključnih postaj, vzdrževanje sekundarnega sistema je v pristojnosti SSS Hrastnik, ki je tudi lastnik osnovnih sredstev v toplotnih postajah kot v samih stanovanjskih objektih).

Redna in vzdrževalna dela:

- vročevodnega postroja v toplarni,
- magistralnega toplovodnega omrežja,

- priključnih oziroma toplotnih postaj,
- investicijsko vzdrževanje.

Toplarna — večja popravila

Na vročevodnem postroju v toplarni smo po odločbi republiškega inšpektorja parnih kotlov izvršili zamenjavo vseh dimnovodnih cevi premera 89 x 3,6 mm, na kotlu št. 405 (104 kom.). Zamenjali smo netesne dimnovodne cevi, dimenzije o 102/95, na kotlu št. 1414 (5-krat) in na kotlu št. 1278, dimenzije o 89 x 3,6 mm (2-krat).

Za vsakokratno zamenjavo netesnih dimnovodnih cevi je bila potrebna popolna ustavitve in nato ponovni zagon vročevodnih kotlov (kotel št. 1414 je bil v letu 1983 ustavljen 5-krat, kotel št. 1278 2-krat). Te ustavitve niso bistveno vplivale na sam potek ogrevanja v ogrevalni sezoni 1983.

Toplarna — redno vzdrževanje

Redno vzdrževanje v toplarni na vseh transportnih napravah (obnovitev korit, menjava strgalne verige pri transporterju za pepel, menjava korit in verig pri elevatorju, remont pogonov elevatorja, gumi transporterja). Izvršili smo remont potujočih rešetk kotlov št. 405, 1414 in 1278 (menjava rešetnic — odlitkov, nosilcev, nosilnih ročic itd.). Zamenjali smo in opravili remont parnih ventilov, obtočnih črpalk, črpalk za vzdrževanje statičnega tlaka, črpalk za talno vodo itd.

Magistralno omrežje

Na magistralnem delu vročevodnega omrežja smo vršili redno vzdrževanje omrežja, to je popravila izolacije, tesnenje parnih ventilov, ventilov za odvodnjavanje. Priključili smo priključni cevovod premera 88 mm na magistralni del vročevodnega omrežja premera 108 mm pri Vodiškarju, zamenjali parne ventile NO 32 na priključnem cevovodu za cerkev.

Priključki na toplotnih postajah in toplotne postaje

Pred pričetkom ogrevalne sezone 1983 smo pregledali vse naprave v toplotnih postajah in jih usposobili

za sprejem in oddajanje toplotne energije. Pri pregledu smo ugotovili pomanjkljivosti v toplotnih postajah sekundarnega značaja (netesnot ventilov, pokvarjeni termometri, manometri, regulacijske armature itd.). Vsa dela na toplotnih postajah in postroju smo opravljali po predhodnem naročilu SSS Hrastnik.

Na priključnih mestih magistralnega vročevoda smo opravljali remonte parnih ventilov, sistema za zračevanje, izpustov itd.).

Investicijsko vzdrževanje

Izvršili smo rekonstrukcijo magistralnega vročevoda (toplarna — rudniška uprava) — odstranitev (prestavitve) cevovoda, ki je potekal prek ceste in zamenjali cevi (iz premera 70 mm na premer 156 mm).

Investicije v letu 1983

Junija 1983 se je pričela investicija za rekonstrukcijo obstoječe toplarne in postrojev v sami toplarni. Investitor SSS Hrastnik in soinvestitor TOZD RESD Hrastnik sta sklenila pogodbe z glavnim izvajalcem del rekonstrukcije toplarne SGD Beton (SSS Hrastnik). Kompletan inženiring za investicije opravlja IBE Ljubljana. Vrednost celotne investicije je cca 8 milijard dinarjev.

Do vključno 31. 12. 1983 so bila opravljena pretežno gradbena in konstrukcijska dela na samem objektu toplarne. Glavni izvajalec rekonstrukcije toplarne SGD Beton Hrastnik je v letu 1983 precej kasnil z roki za dokončanje del zaradi objektivnih kot tudi subjektivnih vzrokov (neresen pristop kooperantov k sami rekonstrukciji, zamuja nje rokov zaradi nepravočasne nabave potrebnega materiala, nezadostno število delavcev itd.).

Srečko Klenovšek

Kje in kakšne elektrarne bomo v Sloveniji gradili?

Za vsako vest, ki jo zasledimo v dnevnem ali periodičnem časopisu, številnih intervjujih in razgovorih odgovornih tovarišev za okroglo mizo, na radiu in televiziji, predvsem pa v delagatskih gradivih, ki jih prejema delegati za seje samoupravnih organov in seje občinskih ter republiških skupščinskih zborov in se nanaša na izbor objektov s področja energetike, ki jih bomo po letu 1986 gradili v Sloveniji, smo vsi člani kolektiva kombinata živo in življenjsko zainteresirani. Vemo, da je izbor objektov spričo naštetih okoliščin, ki vplivajo na končno odločitev, težko opraviti, bodisi iz objektivnih ali subjektivnih razlogov. Vemo pa tudi, da je nameravana že od leta 1977 načrtovana gradnja TE-TO III v Trbovljah, nujna in neodložljiva iz mnogih objektivnih in utemeljenih okoliščin. Sedanja TET I spričo zastarelosti in visokih obratovalnih stroškov redkokdaj obratuje, zavoljo dolgoletnega obratovanja pojenjuje življenjska doba tudi TET II. O nujnosti in neodložljivosti čimprejšnjega začetka gradnje TE-TO III v Trbovljah že leta dolgo pišemo tudi v našem glasilu, pa tudi vesti v dnevnem in periodičnem časopisu so pogoste, razpravljano pa nemalokrat na številnih sejah samoupravnih in poslovnih organov ter družbenopolitičnih organizacijah. Sleherni član kolektiva kombinata z

upanjem, hkrati pa z veliko bojaznijo pričakuje, kakšen bo končni razplet in končna odločitev o gradnji elektroenergetskih objektov v obdobju po letu 1986. Bojazen zavoljo tega, ker se vse pogosteje v raznih pisnih in ustnih razpravah na raznih ravneh daje prednost gradnji vodnim oziroma hidroelektrarnam na Savi in Muri, pri tem pa se kaj rado „pozablja“ na nujnost in neodložljivost takojšnjega pričetka gradnje TE-TO III v Trbovljah.

Največkrat se omenja, da bomo TE-TO III v Trbovljah gradili, le da se ne ve, kdaj bo začetek gradnje. Ponavadi imajo organi, ki razpravljajo in odločajo o tem, pred očmi le elektroenergetski objekt kot tak, redkokdaj pa se zavedajo, da je s tem povezano normalno delo premogovnikov in rudarjev v revirjih, ki kopljejo manj kalorični premog, ki ga je možno pokuriti le na mestu oziroma kraju, kjer ga pridobivajo.

Sicer pa je znano vsem tehnikom, ekonomistom, gospodarstvenikom in drugim odločujočim organom na svetu, da je manj kalorični premog in drobne vrste premog brez prejšnje optimizacije in tehtanja najgospodarnejše pokuriti v kotlih termoelektrarn na licu mesta. Zato grade termoelektrarne na premog na območju premogovnikov, ki tak premog kopljejo. V Trbovljah je bila postavljena prva termoelektrarna na premog že leta 1905, kasnejši bloki te termoelektrarne pa so bili postavljeni ob Savi in v neposredni soseščini separacije premoga. Že takrat ni bilo nobene dileme o tem, kje naj bi stala termoelektrarna, čeprav industrija v revirjih v tistih časih ni bila tako razvita, kot je sedaj.

O nameravanih gradnjah elektroenergetskih objektov po letu 1986 je bil govor na sedežu kombinata, v petek, 30. marca. Razgovora so se udeležili Jakob Piskernik, predsednik republiškega komiteja za energetiko, Milan Krajnik, generalni direktor sozd Elektrogospodarstva Slovenije, Ivan Lešnik, vodja sektorja za investicijsko izgradnjo pri sozd EGS, Martina Djokič, predsednica izvršnega sveta občine Trbovlje, Karel Vukovič, sekretar medobčinskega sveta ZKS revirskih občin, člani KPO kombinata s predsednikom Srečkom Klenovškom, Miro Florjanc, direktor TET in še nekateri sodelavci. Z razgovorom so nadaljevali isti dan v popoldanskih urah v prostorih TET.

Osrednje vprašanje je bilo vprašanje gradnje TE-TO III v Trbovljah v obdobju 1986-1990. Strokovne službe sozd EGS so namreč iz prvotnega predloga, ki je vseboval nameravano graditev HE na Savi in Muri, TE-TO III Trbovlje in TE Ugljevik, kljub dogovorom na republiškem komiteju za energetiko z dne 2. 3. 1984, v svojem predlogu izgradnje objektov kontinuitete, ki so ga izdelale do 15. 3. 1984, izločile edinole TE-TO III Trbovlje. Tak predlog strokovnih služb sozd EGS pa brez posebne strokovne utemeljitve predstavlja za kolektiv našega kombinata pravi in nedoumljivi šok.

Aprila letos naj bi bilo dokončno jasno, katere elektroenergetske objekte kontinuitete naj bi začeli graditi v Sloveniji v letih 1986-1990. O predlogu bosta razpravljala interesna skupnost elektrogospodarstva in premogovništva ter republiški komite za energetiko. (t. l.)

Razgovor o razvoju slovenske energetike

21. marca je predsednik skupščine SR Slovenije Vinko Hafner povabil na razgovor o razvojnih načrtih slovenske energetike predstavnike republiškega komiteja za energetiko, republiške konference SZDL, republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije in Gospodarske zbornice

Slovenije. Na razgovoru, ki je sodil v okvir priprav na zasedanje zborov skupščine SRS (obravnavajo problematike in zakonskih predpisov s področja energetike), so se seznanili s samoupravnimi organiziranostjo, dohodkovnim in gospodarskim položajem ter z razvojnimi načrti ener-

getike. Po vsej verjetnosti so ob tej priložnosti obravnavali tudi vprašanje nadaljnega razvoja premogovništva in proizvodnje električne energije v okviru našega kombinata.

Obisk v Bennes-Marrel-Blanzy-Lorraine

Z določenimi nalogami smo se drugega aprila 1984 odpravili v Francijo. Z zagrebškega letališča smo poleteli z zamudo z JAT-ovim letalom DC-9 po kurzu — Celje — Beljak — Zürich — Paris. Kot nam je povedal kapitan letala, smo leteli na višini nekaj čez 10.000 m, s hitrostjo okrog 900 km/h. Pristali smo na zapadnem letališču Orly-Paris. Od letališkega osebja smo slišali besede: „Jamais je le prišel.“ Kasneje smo zvedeli, kaj to pomeni. Avioni JAT včasih zamujajo in zato so mu Francozi nadeli ime Jamais a temps — nikoli ob pravem času (J a t).

Carinske formalnosti so bile hitro opravljene, policijske pa ne. Ing. Nikoliču je policistka vzela potni list in ga dala na poseben pregled, kar je trajalo kakih pet minut, preden ga je le dobil nazaj. Med tem časom smo si ogledali može in žene postave. Francoska policija ima v svojih vrstah tudi ženske, ki imajo lične klobučke in se tudi po njih ločijo od moških kolegov. Poleg policije imajo Francozi še žandarje in nacionalno gardo. Vsi so oboroženi s težkimi in velikimi pištolami, ki jih nosijo v usnjenih tokih posebne oblike, tako da gleda cel ročaj iz toka. Pripadniki nacionalne garde so pa oboroženi še s kratkimi jurišnimi

puškami manjšega kalibra in brzostrelkami. Uniforme vseh naštetih so črne ali temno modre in večina nosi značilne visoke francoske kape.

To sem napisal zato, ker tistih pet minut, ko smo čakali na vrnitev potnega lista, nismo imeli drugega dela, kot si ogledovati bližnjo okolico.

Potem smo odhiteli do prvega taksija, ki nas je peljal do kolodvora Lyon. Ker se nam je mudilo, smo se vsi štirje zbasali v prvi avto in zato nam je taksist zaračunal dvojno tarifo. Francozi pravijo, če imaš toliko denarja, da se voziš s taksijem, se moraš peljati kot gentlemen. To pa pomeni, da mora biti sedež poleg šoferja prazen in potniki smejo sedeti samo na zadnjem sedežu. Verjetno je pa to tudi policijski predpis.

Brzec za Lyon je s postaje odpeljal točno ob 16. uri. To je eden izmed modernih vlakov. Električna trolley-lokomotiva je aerodinamične oblike in vleče 10 vagonov, ki so lahki in so izdelani iz duraluminija. Sedeži so posebno udobne oblike in v vrsti so samo štirje, prehod je v sredini vagone. Kupejev ni. Potovalna hitrost je okrog 250 km/h in tako smo bili v Lyonu po dveh urah.

Od tu dalje smo se z lokalnim vlakom odpeljali v St. Etienne. Kot za-

nimivost smo opazili tudi to, da ima skoraj vsak vlak v svoji kompoziciji poštni vagon. Tak način prevažanja je v Franciji cenejši in pošta za medkrajevno dostavo ne uporablja avtomobilov.

V mestu St. Etienne je sedež firme Bennes-Marrel s tremi obrati, četrti je v bližini Pariza.

Drugi dan smo bili točni ob 8. uri v direkciji Marrel. Tu smo se s predstavniki firme zedinili v zvezi s forrirano dobavo cilindrov, ki jih rabimo za obnovo SHP-HM v jami Trbovlje in izdelovalci so nam potrdili roke za dobavo ostalih sekcij oz. hidravlične opreme. Sekcije bo v Trbovljah kompletirala STT, ki bo izdelala tudi mehanski del podporja.

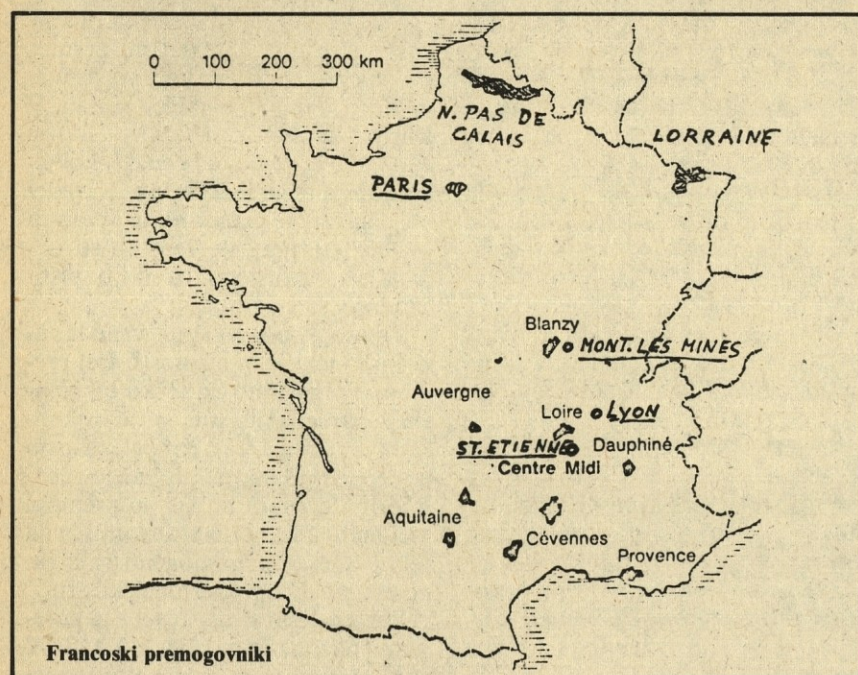
HM je sprejel našo zahtevo po kadmiranju cilindrov, batnic. To so sprejeli težje, ker kaže, da so bolj vajeni kromiranja ali cinkanja, vendar kljub temu ne zanikajo uspešnosti kromiranja. Sicer ima na zaščito velik vpliv jamski zrak, oziroma raztopljeni plini v vodi, ki korodirajo tako železo kot vse ostale metalne prevleke. Kasneje so nam v zvezi s tem pokazali v tovarni tudi preskusne komade.

Za naše nove sekcije so izdelali tudi centralno krmiljenje za gotove komade in premike. Stabilizacijo stojk so uredili s ploščatimi vzmetmi, tako da sedenje okrog vzmeti, ki jih sedaj uporabljamo, odpadejo. S temi izboljšavami vred bodo na novih sekcijah tudi boljše izpeljali in zaščitili hidravlične cevi. Prototip take sekcije smo si kasneje tudi ogledali.

Ogledali smo si tudi obrat hidravlike. Zgradba je stara okrog 10 let, je pritlična in je večinoma železne konstrukcije, stene pa so iz valovite pločevine. Le manjši del je zgrajen iz opečnega zidu. Površina te hale je 40.000 m².

Sistem obdelave je običajen. Iz skladišča obdelovalne predmete najprej grobo obdelujejo, stružijo, brusijo itd. Zanimivi so revolverski vrtni stroji, ki jih vodi računalnik. Večina takih strojev je iz Italije in Japonske. Ko so izdelki gotovi, sledi še kontrola in razni preskusi. To velja zlasti za razvodne doze, ventile itd.

Na koncu hale je eksponat in oče tovarne. To je kamion ameriške izdelave s polnimi gumijastimi kole-

si. Leta 1917 je ta kamion Bennes-Marrel predelal v prekucnik. Na šasijo je namestil velik železen zaboj. Dviganje in spuščanje zaboja pa omogoča konzolna naprava z jekleno vrvjo in vitlom, ki ga poganja motor avtomobila. To je isti princip, kot ga poznamo danes, le da to delo danes opravlja hidravlični, teleskopski cilinder. S predelavo kamionov v kamione prekucnike se je iz obrtniške delavnice razvil obrat, tovarna Bennes-Marrel, ki je kasneje svojo dejavnost razširila.

Leta 1954 se je razvil drugi obrat, Marrel-Hydro, ki proizvaja hidravlične cilindre, batnice, razvodnike, ventile in slično.

Leta 1960 se je pričel razvijati obrat za rudarsko opremo Marrel-Mines. Ta dobi hidravliko iz obrata Marrel-Hydro in sestavlja hidravlično opremo z metalnimi konstrukcijami, ki jih sam izdeluje v jamsko hidravlično podporje in slične jamske naprave.

Leta 1970 so ustanovili še četrti obrat, ki na bazi hidravlike izdeluje letališko in avionsko opremo, Air Marrel.

Sklop vseh štirih obratov pa je tovarna, Decaumont-Bennes-Marrel, ki danes zaposluje 2800 ljudi in ustvari letno realizacijo 1 milijardo francoski frankov.

Ob odhodu iz obrata hidravlike smo šli tudi mimo hale, obrata Bennes-Marrel, kjer smo videli francoske kamione, ki so jih opremili s hruškami za prevoz betona. Hruške za prevoz betona so izdelek jugoslovanskih tovarn Bratstva. Na ogled hale Bennes-Marrel nas niso povabili, ker tam trenutno montirajo na vojaške kamione rampe za raketne izstrelke in slično in je to več ali manj vojaška tajna.

Popoldne smo si v direkciji še bežno ogledali glavni konstrukcijski, projektni oddelek, ki je skupen za vse štiri obrate, torej celo tovarno. Na hitro so nam pokazali še računalniški oddelek, kjer so nam demonstrirali izračun kinematike za lemniskatno hidravlično podporje z vhodnimi podatki, ki smo si jih mi izmislili. Istočasno z izračunom je računalnik na posebni risalni deski risal osnovne elemente.

Ob odhodu so nam Francozi tudi „pojamrali“ o krizi, ki nastopa glede na uporabo njihove opreme. Železarne in rudniki zmanjšujejo proizvodnjo in s tem v zvezi potrebujejo manj opreme. To pa vpliva na celo industrijo, ki izdeluje tozadavne stroje, opremo itd. Sprašujejo se, kaj bo. Za letos

je vlada obljubila, da bo Francija iz domačih rudnikov potrebovala 30 milijonov ton črnega premoga, sedaj pa pravijo, da ga bo dovolj 20 milijonov ali celo manj, ostalega pa bodo uvozili iz ZDA in južne Afrike, ki je prepeljan v francoska pristanišča cenejši. Ker smo se o isti zadevi pogovarjali tudi v Lorraini, in to bolj podrobno, zlasti z oziroma na premogovnike in železarne, bom ta razmišljanja opisal kasneje.

Ob teh razgovorih smo se pozanimali tudi za delovni čas. Delovni čas je za vse enak in traja od 8. do 17. ure. Od 12. do 13. ure imajo prosto. Vsi zaposleni v tem času kosijo v tovarniški restavraciji. Kosilo stane 25 FF, polovico cene plača tovarna.

V popoldanskih urah smo se odpeljali v mesto Montceau-Les Mines, ki leži ob robu premogovnega bazena Blanzay. Vozili smo se po podeželskih dvo- ali občasno tripasovnih dobro asfaltiranih cestah. Presentilo nas je to, da se je ob cestah paslo velike živine. M. Girodet, inženir komercialne firme H. M., ki nas je vozil, nas je o tem podrobneje seznanil. Francozi smatrajo živino kot nacionalno gospodarstvo in zato mora biti zemlja, ki ni posejana s poljščinami, posejana s travo in mora nečemu služiti.

Ob cestah so obore, ki so ograjene z bodečo žičnato ograjo in zajemajo površino 10.000 do 20.000 m². V taki obori je 20 do 50 glav goveje živine. Ko popasejo travo v obori, jih kmet nažene v sosednjo oboro, in ko trava v prvi ponovno zraste jih vrača na pašo nazaj v prvo. Živina je celo ali skoraj celo leto na prostem in hlevov v našem smislu praktično ne poznajo. Kjer je premalo trave za govejo živino, se pasejo ovce ali koze.

Napravili smo kratak izračun. Če sta dve obori ob cesti dolgi skupaj 500 m in služita za pašo 40-tim glavam živine, potem je na dolžini 10 km na eni strani ceste že 800 glav živine. Obore z živino so ob cestah zato, da je živina „pri roki“. Kmet se odpravi na strojno molžo z avtom in zato ne smejo biti daleč od prevozne ceste.

Kmečke vasice sestavlja nekaj hiš z gospodarskimi poslopji, ki so pa v primerjavi s hišami v Savinjski dolini, barake. Novograjene so v teh vasicah redke.

Zvečer smo prispeli v staro rudarsko mesto Montceau-Les Mines, ki leži na robu premogovnega bazena Blanzay.

Po že prej določenem programu smo se 4. aprila ob 8. uri javili na bazenski direkciji, ki je na robu mesta. To je stara dvonadstropna stavba z visokimi okni in spominja na garnizijsko komando. Sprejel nas je direktor jame Rozelay, ki je oddaljena kakih 15 km. Na kratko nam je razložil potek proizvodnje premoga v bazenu in nam tudi izročil nekaj dokumentacije.

Rudniki črnega premoga v Blazny leže najseverneje od vseh sedmih rudnikov oziroma bazenov Centre Midi. Sredino bazena Blanzay tvorijo sloji premoga v dolžini cca 40 km in širini čez 500 m. Nastopa več slojev različnih debelin in kvalitete premoga v različnih globinah. Veliko je tudi prelomnic in izjalovljenja premoga.

Najstarejša ležišča v Decize in Epinac, ki so jih pričeli eksploatirati že v 15. stoletju, so izčrpali in jame po drugi svetovni vojni zaprli, medtem ko dve jami in površinski kop še obratujejo.

Proizvodnja premoga se je v Blanzay pričela močno povečevati, ko so leta 1793 zgradili vodni kanal, ki je povezoval rudnike z reko Seno in Loire. Z barkami in šleperji so pričeli prevažati premog do oddaljenih potrošnikov. Kanal je še ohranjen in videli smo dva šleperja, ki sta še prevažala premog.

Danes v okolici Montceau odkopavajo premog v jami Darcy in Rozelay ter na površinskem kopu, ki so ga razvili v zadnjih desetih letih.

Letna proizvodnja bazena Blanzay znaša okrog 1.500.000 ton premoga. Na površinskem kopu izkopljejo letno 700.000, ostalo v jamah. V Darcy znaša letni izkop okrog 40.000 ton premoga in enako količino dobijo iz jame Rozelay. Navedena višina letne proizvodnje je zaradi krize diktirana, medtem ko so podane vse možnosti za višjo proizvodnjo.

Premogi so sicer črni, vendar različnih kvalitet in lastnosti. Del premogov separirajo na težko tekočinski separaciji, mastne vrste briketirajo. Premoga za termoelektrarno ne separirajo, ampak rovnega zdrobijo in deponirajo. Ker so premogi različnih vrst, ga na deponiji med seboj mešajo, homogenizirajo in potem pokurijo v termoelektrarno.

Termoelektrarna, ki je v neposredni bližini, ima moč 250 kW. V coni Montceau je sedem slojev pre-

moga. Odkopavajo pa v različnih globinah le sloj 2 in 4. Debelina teh dveh znaša od nekaj do 20 metrov, pa tudi več. Ostali sloji so tanki in zato ne pridejo v poštev za odkopavanje. V tej coni so sloji pod večjim naklonom — do 40°, večkrat neregulirani in premog ločijo prelomnice.

Jama Darcy

V tej jami odkopavajo premog v sloju 4 v globini 950 metrov. Premog je pust antracit, ki vsebuje nevaren premogov prah.

Zaradi neugodne geotermične stopnje je jamska klima izredno neugodna. Po celi jami imajo nameščene hladilne ventilatorje in zrak hladijo na vse mogoče načine. Delovišča in odkopi so razmeroma dobro ohlajeni, medtem ko v gotovih predehkih pohodnih poti naraste temperatura tudi do 40° C. Premog ni nagnjen k samovžigu in metana je le okrog 2 m³ na izkopano tono, kar je ugodno oziroma ga je malo.

Jama Rozelay

V tej jami odkopavajo premog v globini okrog 450 m. Sedaj odkopavajo sloj 2, medtem ko v večji globini odpirajo sloj 4.

Nagib sloja 2 varira od 10 do 30°. Sloj, ki je v eksploataciji, je debel 6 do 10 m in premog vsebuje 25 do 40 % pepela. Njegova kurilnost znaša okrog 20 MJ/kg in vsebuje le nekaj odstotkov vode. To je srednje masten črn premog, ki vsebuje nevaren premogov prah in ima do 25 % utežne volatilne materije. Premog je zelo nagnjen k samovžigu, medtem ko je metana približno 3 m³ na izkopano tono.

V sloju nastopajo tanjši peščeni vložki, včasih tudi glinasti. Talnino tvorijo debeli trdni peščenjaki, pa tudi konglomerati z glinastimi vložki in temu pravijo rudarji sivi sloj. Neposredno krovno tvorijo trdni peščenjaki, ki se lomijo v velikih ploščatih komadih.

Odkopavanje

Stare odkopne metode so bile take, da so debel sloj odkopavali od zgoraj navzdol v horizontalnih pasovih, širokih čelih, višine okrog 3 m, kjer je bil izkop ročen ali s stroji. Strop so rušili.

Na odkopu so polagali na tla mreže, ploščata železa, ponekod pnevmatski zasip, poln ali delen in tako utrjevali strop za nižjo etažo. V začetku so strop na spodnji etaži ujeli, podprli, tako da so novo okno, pas, zatesarili ročno in potegnili hidravlično podporje naprej. H. M. je potem izdelal raztegljivo stropnico, ki jo je potisnil naprej vodraven cilindar. To je bilo že boljše. Ker niso obvaldali samovžiga premoga, so gotove predele večkrat tudi zapirali. Vsi ti kombinirani načini odkopavanja, zlasti s polnim pnevmatskim zasipom, so bili dragi, rudniške storitve nizke in jama bi morali skoraj zapreti.

Tudi skladiščenje premoga v celoti ni prineslo željenih rezultatov (samovžig).

Leta 1962 so pričeli z nadkopnim pridobivanjem celotne višine. Široko čelo so zastavili po talnini, sivem sloju in pridobivali premog do krovline, torej tudi 20 m visoko. To metodo so imenovali integralno metodo pridobivanja. Prvotno so uporabili za podpiranje SHP — H. M. z banano, tip DF 18-28 S, ki ga tudi mi uporabljamo in je razmeroma lahko in poceni podporje. Za lovljenje stropa so uporabljali mreže, ki so prevlečene z debelo polivinil folijo. Ker pa to podporje z banano ne zapira dovolj premoga iz nadkopnega dela in zrak prodira v stari del, je kmalu prišlo do lokalnih ogrevanj in ognjev. S tem podporjem tudi niso dovolj zaščitili ljudi pred nevarnim prahom in prostim kremenom, SiO₂, ki povzroča silikozo.

Leta 1972 so končali s poskusi in osvojili podporje H. M., tip FB 21-30 S. To je ščitno podporje s štirimi cilindri. Premog pridobivajo pri okencu pri tleh, ki se odpira s hidravličnimi cilindri. Poleg tega je montirana še posebna naprava, ki drega v premog, da se ruši. Sekcija je težka 13.500 kilogramov. Da prepreči prašenje, se istočasno, ko se odpira okence, oprha premog z vodo in prašenja praktično ni, o čemer smo se tudi sami prepričali.

Izgube premoga pri pridobivanju znašajo okrog 20 %. Da se prepreči ogrevanje za celom inertizirajo zrak z dušikom tako, da znaša procent kisika okrog 10. Proge v premogu so obrizgane s kemično peno. Uporabljajo tudi peno, ki se pridobiva na mehaničen način. Lokalna ogre-

vanja in ognje v progah inertizirajo z dušikom.

Rezervoarji za dušik so na površini in ga po cevovodih spuščajo v jamo in delovišča. Inertiziranje bremeni vsako tono premoga s 5,5 FF (leta 1980).

Oboroženi s temi osnovnimi podatki smo se odpeljali na rudnik Rozelay. Sprejel nas je pomočnik obratovodje, ki nam je nad razgrnjeno jamsko karto pojasnjeval obratovanje v tej jami. Jama je odprta centralno. Po zračnem šahtu se vrši prevoz ljudi in materiala. Premog izvažajo po skip šahtu, ki je poglobljen do globine 600 m.

V proizvodnji premoga obratujejo samo dopoldne in popoldne. Ponoči so obloženà dela na rušenju prog, ki zaostajajo za čelom in te proti staremu delu dobro zatesarijo z lesom in obrizgajo s kemično peno. Izdelujejo tudi komore za odkopni stroj, ki je pač take izvedbe, da to zahteva. Na enem čelu je Eickhoffov stroj 170 kW z razalnim valjem premera 1600 mm in z globino valja 650 mm. V nočni izmeni opravljajo še ostala remontna dela, pa tudi vbrižgavanje vode na čelu v premog itd.

Za povprečno proizvodnjo 1600 t/dan potrebuje jama dve čeli s skupno dolžino do 200 m. Odkopna storitev je od 16 — 22 t/š, kar zavisi od celokupne višine etaže itd., rudniška je pa okrog 4 t/š.

Z jamske karte smo razbrali, da je bilo čelo dolžine 110 m, ki smo si ga kasneje ogledali, zastavljeno v začetku leta 1984, in da so bili mesečni napredki od 16 do 25 m. Razbrali smo pa tudi to, da so sosednje čelo ustavili, ker je bilo v premogu preveč jalovih vložkov in so preskočili za 100 m ter na novo vzpostavili visoko progo in zmontirali SHP iz opuščenega čela. 100-metrsko čelo s prej opisanim SHP in transporterji zmontirajo v 1 mesecu.

V kopalnici smo se preoblekli v modre obleke.

Zračni šaht, po katerem smo se peljali na najnižji horizont, je Koepe sistem, kletka pa ogromna, ker je tir širok 840 mm.

Kratek čas smo pešačili, potem se pa pretežni del vozili na sedežnici v predpisani razdalji. Pomočnik obratovodje nam je na vstopni postaji pokazal, kako se prijemalni vzvod sedežnice namesti na traverzo in vlečno vrv, ki je istočasno nosil-

na. Namestil je svojo sedežnico in se odpeljal. Mi pa za njim, in to brez posebnih testov in preskusov. Tako smo se vozili s hitrostjo 2,5 m/s kakih 800 m, in to večinoma navzdol. Na izstopni postaji smo izstopili. Po kratki instrukciji, kako se pripneš na vlečnico, smo odkorakali in se pustili vleči v gosjem redu po nadkopu, strmem kakih 12° navzgor, v dolžini kakih 100 m. Lahko rečem, da smo bili zelo hitro na vrhu in nihče ni čutil najmanjšega napora. Na enak način se vozijo in hodijo tudi vsi zaposleni in v pol ure so že lahko na deloviščih.

Vozili in hodili smo po vstopnih zračnih poteh, ki so zgrajene v trdnih krovnih peščenjakih. Profil je okrog 25 m². Stene so podprte z nezaključenim profilom, ki je lažji od našega TH, v razdalji okrog 2 m. Kot opaž služijo zvarjene mreže z odprtino kakih 12 x 12 cm in premerom žic cca 8 mm. Kjer je malo večji pritisk, se stene krušijo v večjih komadih, ki jih pa mreže zadržijo. To smo opazili, ko smo se bližali premogovemu sloju.

Kakih 70 m pred čelom je proga prešla v vpadnik v premogu. Podporje je bilo tu zgoščeno in stene oblite s kemično peno. Opaž je bil iz mreže in lesenih ozkih desk. Ker je tla dvigalo, so posnemali premog od čela nazaj. Posnemali so z nakladno lopato, ki je imela prostornino dober m³. Nakladalec je bil opremljen z diesel motorjem in velikimi gumijastimi kolesi, kot so pri traktorjih, ter je vozil posnet material do bližnjega transportnega traku. Malo smo se začudili, da na takih mestih uporabljajo diesel pogon. To je pa dovoljeno, ker je to vhodni zračni tok.

Prišli smo na čelo. Bili smo v zgornji progi. Čelo dolžine 110 m se v začetku strmo spušča s kakimi 15°, potem pa v sredini zravnana vse do odvozne proge. Prva sekcija prej navedenega ščitnega podporja H. M. je bila primerno nagnjena in je bila na robu proge. Prehod čelo-proga je bil zatesarjen z jeklenimi frikcijskimi stojkami in lesom. Ste-na ob rušni coni je bila dobro zatesarjena in oblita s kemično peno. Ker se je tu nabiral metan, so ga sesali z zračno cevjo in ventilatorjema ter usmerjali v sredino čela.

(Nadaljevanje sledi)

S. P.

Opuščeni premogovniki

Premogovnik Holmec

Ta premogovnik je obratoval blizu naselja Poljane, to je med Prevaljami in Mežico, in to ob cesti, ki vodi iz Poljane v Pliberk oziroma nedaleč od jugoslovansko-avstrijske meje. Le 3 km oddaljen od Holmeca, je na avstrijski strani obratoval premogovnik v Gornjih Libučah (Oberloibach), ki so ga Avstrijci decembra 1983 ponovno odprli, in to za potrebe TE St. Andre v Labudski dolini.

Najstarejša dokumentacija o tem premogišču, ki je še ohranjena, je iz leta 1858, opis montangeoloških in eksploatacijskih razmer pa iz leta 1918. Večji razvoj je premogovnik dosegel med leti 1938 in 1944. V letu 1939 so končali z izgradnjo zunanjega objekta z mokromehansko separacijo, lastno energetsko centralo in ostalo rudniško infrastrukturo. Premogovnik je imel proizvodnjo cca 100 ton dnevno, a je na kosovec odpadlo 20 % in na kockovec 30 %. Premog je bil zelo dobre kakovosti, saj je bila toplotna vrednost do 4500 kcal. Uporabljali so ga v jeklarni Guštanj (Ravne), topilnici v Žerjavu, železarni na Muti, v tekstilni tovarni na Otiškem vrhu in za široko potrošnjo. Vozili so ga na železniško postajo v Prevalje.

Aprila 1941 ga je prevzela okupatorska oblast v Celovcu in ga 1. maja 1944 opustila zaradi vse večjih akcij NOB, čeprav je bilo še 50.000 ton odprtih zalog in bi lahko obratoval vsaj še dve leti.

Ves čas obratovanja premogovnika je višina proizvodnje močno nihala, ker zaradi premajhnega obsega razsikovalnih del zaloge premoga niso bile pravočasno pripravljene za eksploatacijo. Odkopavanje so vršili s prečnimi odkopi z zruškom. Metan se v jami ni pojavljal, niti jamski ognji in vdori vode. Dotok vode je znašal cca 150 l/min. Transport premoga se je vršil z malimi vozički 0,46 m³ po etažah ročno, nato z motalom po vpadniku in po izvoznem jašku s kletko na protiutež, dokler ni bil leta 1939 montiran izvozni stroj.

Odkopavali so do 3 m debele sloje z jalovim vložkom do 0,5 m, tako

da je bilo premoga 2 — 2,5 m debele. Sloj premoga, tanjši kot 0,7 m, niso odkopavali. Povprečna debelina premogovega sloja je bila cca 2,2 m. Talnina je bila nabreklija, krovina pa dokaj trdna. Holmška terciarna kadunja ima površino 3,5 km² in se na zahodu nadaljuje v Avstrijo, kjer so pri Zgornjih Libučah pričeli ponovno z izkopom premoga.

Študija o možnosti ponovnega odpiranja je ugotovila, da se premogov sloj prav verjetno nadaljuje izven že odkopanih predelov proti severu, severozahodu in zahodu, kar bi potrdilo predlaganih sedem raziskovalnih vrtin v skupni dolžini cca 890 m. Če bi bile te vrtine pozitivne, je pričakovati še okrog 400.000 ton premoga zelo dobre kakovosti.

Ze na generalni direkciji za premog SRS so leta 1949 izdelali elaborat o ponovnem aktiviranju premogovnika in ugotovili, da bi bila dela končana v 19 mesecih, nakar bi sledila proizvodnja do 1000 ton mesečno.

Po cenah iz leta 1983 naj bi bili sedanji stroški za ponovno odpiranje in aktiviranje proizvodnje: rudarska dela — 106,260.000 dinarjev, jamska oprema — 88.000.000, zunanji objekti 90,640.000, kar je skupaj 284,900.000 dinarjev.

Če bi s to naložbo odkopali 100.000 ton, bi bila pri 25 % obrestih tona obremenjena s 7.980 dinarji. Pri proizvodnji 40 ton na dan bi bilo pri učinku 1,5 t/del zaposlenih 33 mož. Proizvodni stroški so ocenjeni za OD 1.485 dinarjev na tono in za materialne stroške 3.465 dinarjev na tono — skupaj 4.950 dinarjev na tono.

Pri dosedanjih predvidenih zalogah premoga bi bila investicijska vlaganja previsoka in lastna cena v dvakratni višini prodajne. Če se z vrtinami ne bi ugotovile večje zaloge premoga, ponovno odpiranje ne pride v poštev.

Premogovnik Leše

Z rudarjenjem na območju Leš so pričeli leta 1818, in to za potrebe prevajlske železarne in cinkarne. Premogovnik Leše je postal leta 1835 vodilni premogovnik na slovenskem narodnostnem ozemlju, in to ostal približno 20 let, ko ga je leta 1856 prehitelo Zasavje zaradi že-

lezniške proge, katero pa je Prevalje dobilo šele leta 1863. V času obstoja železarne je bila proizvodnja med 33.100 ton in 64.000 ton (1862), 38.970 ton (1876), 67.350 ton (1881) in maksimalna 70.442 ton leta 1882, nakar je začela upadati in je bila 30.000 do 40.000 ton.

Železarno so leta 1899 opustili. Premogovnik je bil opuščen leta 1937. V tem času so odkopali cca 2,5 mio ton premoga. Po osvoboditvi je pričel z raziskovalnimi deli na tem območju rudnik svinca in cinka Mežica, da bi koristil premog za svoj obrat v Žerjavu. Odkrili so sloj dobrega premoga, debeline 2 do 3 m. Z raziskavami so prenehali, ker se je pojavil metan in niso imeli ustrezne opreme v plinovarni izvedbi. Rjavi premog pri Lešah leži v usedlinah gornjega miocena, ki se vlečejo s prekinitvami od Slovenj Gradca prek Leš do Mežice proti Holmecu. Te usedline vsebujejo sloje rjavega premoga, ki so ga nekoč odkopavali pri Mežici, na Holmecu, na Lešah, na Selih in v bližini Slovenj Gradca. Največji je bil premogovnik na Lešah, ki je obratoval od leta 1622 do leta 1935. Odkopavali so premogov sloj debeline 1,5 do 4 m, mestoma pa tudi do 7 m. Odkopani del sloja ima smer severovzhod-zahod s padom približno 25° proti jugu, ki se v globino zmanjšuje in končno horizontira. Že odkopani del premogišča sega v dolžino 2,4 km in na širini 400 do 600 m. Podatki o raziskavah na širšem območju Leš niso ohranjeni. Ker sklepajo geologi, da se premogov sloj v enaki debelini nadaljuje še vzhodno od že odkopanega območja, predlagajo, da bi se tu območja 400 x 450 m raziskalo s površine s štirimi vrtinami. Če bi tudi tu premogov sloj imel debeline 2 m, je pričakovati cca 500.000 tona zalog. Tudi v smeri proti Žerjavu predlagajo, da se v bližini izdankov izvrtajo štiri raziskovalne vrtine.

V vzhodnem predelu tega nahajališča, to je v 10 km pasu do Slovenj Gradca, so izdanki premoga pri Selah in pri Starem trgu, to je zahodno od Slovenj Gradca. Tu so izdankom sledili v globino tudi z jamskimi, to je rudarskimi raziskovalnimi deli. Premogov sloj je imel pad 35° in bil debel okrog 2 m v Starem trgu, v Selah pa so ugotovili tri sloje premoga debeline 1,5 m, 4 m in 1,3 m. Tu se tudi pojavlja nestalen, do

2 m debel jalovinast premogov sloj. Ta teren v izmeri okrog 12 km² bi bilo treba natančno geološko obdelati, ker obstoji možnost obstoja še določenih količin premoga dobre kvalitete.

Nesporno je, da na tem območju ni pričakovati večjih zalog premoga, katerih eksploatacija bi bila še ekonomsko upravičena.

A. J.

STT bo izdelovala hidravlično jamsko podporje

Skoraj 20 let bo, odkar so na pobudo vodstva takratnega rudnika Trbovlje — Hrastnik pričeli v Strojni tovarni Trbovlje razmišljati o tem, da bi izdelovali domače samohodno hidravlično podporje za potrebe jugoslovanskih premogovnikov. Šlo je za novost pri opremljanju širokočelnih odkopov premoga z namenom, da dosežejo čimvečjo proizvodnjo ob čimmanjšem številu zaposlenih in hkrati čimmanjših stroških. V ta namen so si predstavniki STT in RTH v Angliji pri firmi Dobson ogledali najnovejše samohodno hidravlično podporje, delovanje tega novega imenitnega rudarskega stroja v enem tamkajšnjih premogovnikov. STT se je odločila, da bo s to firmo kooperirala in izdelovala te stroje, prilagojene za naše, jugoslovanske rudnike. Vse pa kaže, da razvoj v STT ni šel v smeri izpopolnjevanja proizvodnega programa za potrebe rudarstva in so se deloma preusmerili na izdelovanje strojev in naprav za potrebe gradbeništva, črne metalurgije, kemije, kovinsko-predelovalne in druge industrije. Pred seboj so videli neperpektivnost rudarstva oziroma premogovništva in razvoj drugih vej industrije in gospodarstva.

Razvoj pa na področju izpopolnjevanja opreme za potrebe premogovništva ni stagniral. Ker so domači premogovniki želeli s sojim napredkom vstrec z dosežki tujih premogovnikov, so se pričeli že pred le-

ti opremljati z uvoženim samohodnim hidravličnim podporjem. Velenjski rudarji so sprva uvažali tovrstno opremo iz ZSSR, pri Zasavskih premogovnikih oziroma REK EK pa so napravili prvo SHP Marrell Hydro v Franciji. Kasneje je bila nabavljena podobna, vendar močnejša oprema pri firmi Becorit v ZR Nemčiji itd. Enako so postopali tudi ostali premogovniki v BIH. Vzporedno s tem pa se je prebujala tudi strojna industrija. Prve sekcije samohodnega hidravličnega podporja raznih vrst in tipov so pričele izdelovati razne jugoslovanske strojne tovarne npr. Bratstvo, ESO v Titovem Velenju in druge.

Elektrostrojna oprema - ESO, ki deluje v okviru REK FLL v Titovem Velenju izdeluje to podporje po angleški licenci Dowty, prilagojeno vsakokratnemu naročilu in potrebam ter razmeram v jamah.

Z nekoliko zamude se je sedaj lotila izdelovanja tovrstnega podporja tudi Strojna tovarna Trbovlje ob sodelovanju strokovnjaka iz REK Edvarda Kardelja. Dne 4. aprila so povabljenim strokovnjakom iz premogovnikov in drugim pokazali samohodno hidravlično podporje, ki so ga izdelali v razvojnem oddelku tovarne. Prototip je izdelan za vertikalno pridobivanje premoga na širokem čelu v jami, z manjšimi dopolnitvami pa ga je možno uporabljati tudi za horizontalno pridobivanje premoga. Mehanske dele podporja so izdelali iz domačega materiala, vendar na osnovi SHP Becorit, hidravlične dele podporja pa je na podlagi dokumentacije SCT izdelala Prva petoletka iz Trstenika. Prototip novega stroja bodo razstavili najprej na zagrebškem velesejmu, nato pa ga bodo poslali na preizkušnjo na Madžarsko oz. na Poljsko; doma tovrstnih preizkusov ni mogoče opraviti, nakar se bo pričela v začetku prihodnjega leta serijska proizvodnja. Letno naj bi izdelali 500 sekcij tega podporja, s čimer bi pokrili polovico jugoslovanskih potreb. Če bo proizvodnja res stekla v roku in v predvideni količini in kakovosti, bo s tem prihranjenih mnogo deviz za uvoz tovrstne opreme. To pa bo velik prispevek jugoslovanskim rudarjem, premogovnikom in njihovim ciljem za zviševanje proizvodnje in storilnosti.

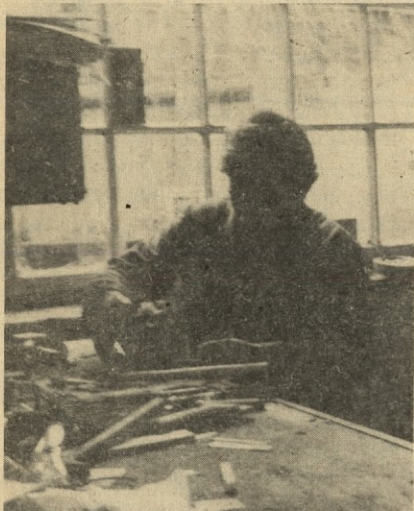
(t.l.)

Pogovor z nekaterimi sodelavci ob prazniku dela

O delu, nedelu, pravicah, dolžnostih pri delu, minulem in bodočem delu je bilo že veliko napisanega. Kako pa se naši sodelavci počutijo na delu?

Bojan Redenšek je zaposlen trinajst let v delovni organizaciji IMD, tozđ EIMD kot elektro-delovodja.

— Svoje delo rad opravljam, pravi Bojan, saj je to kompleksno delo. Sodeluješ od začetka pa do zaključnih del na objektu in če poteka vse kot je treba, imaš neko zadoščenje. Delam pri montaži elektroopreme po celi Jugoslaviji, to so separacije premoga, separacije peska, delamo in montiramo komandne pulte, previjalnice SCH izvedbe, transformatorje ...

Bojan Redenšek — EMSD (foto Dragica Bregant)

Sodelujete v samoupravnih in družbenopolitičnih organizacijah, saj ste sekretar OOK v tozdu, delegat v izvršilnem odboru centralnega delavskega sveta in vodja delegacije SIS. Kaj bi morali po vašem mnenju izboljšati?

— Sem v življenski dobi, v kateri je človek najbolj zagnan za delo. Rad delam, vendar naletim na probleme, ki mi jemljejo veselje do dela, saj je preveč razrednoteno. Naj navedem konkreten primer: preveč je sestankov, predvsem slabo pri-

pravljenih. Pričnejo se navadno petnajst minut po pričetku dela. Človek izgubi ritem dela in s tem mnogo dragocenega delovnega časa. Še vedno nismo rešili vrste problemov, ne samo v našem tozdu, to velja kar na splošno: slaba produktivnost, pomanjkljivo nagrajevanje po delu, slaba organizacija dela, neurejeni osebni dohodki, ne dovolj sistematizirano delo v administraciji. Boleče je tudi, da v tem letu čutimo pomanjkanje dela. Povedati pa moram še nekaj pripomb v zvezi z dograjevanjem dohodkovnih odnosov in samoupravne organiziranosti.

Delavci v DO IMD smo v zvezi s tem obravnavali že tri gradiva. Spoznali smo, da smo glede na druge DO RGD v zelo podrejenem položaju, saj naj bi omenjena delovna organizacija razporejala naše delavce, kje bi jih rabila. Sicer pa se ta reorganizacija le počasi premika z mrtve točke, čeprav delavci tu ne delajo nobenih ovir. Bojimo se, da bo navsezadnje opravljena kar na hitro z združitvijo DO RGD in DO IMD, s tem pa verjetno ne bomo dosegli cenejše proizvodnje. Smo za združitve, in to kompletno.

Kako nameravate preživeti prvo-majske praznike?

— Delovno. Načrtujemo rekonstrukcijo jame Črna kaolin. Tam bom najmanj prve tri praznične dni. Če bom le utegnil, pa bom preostale dni preživel z družino na morju.

Alojz Lebič je v tozdu Premogovnik Trbovlje kot rudar-kopač zaposlen že petindvajset let. Tovariš Lebič je pravkar prišel z nočne izmene. Zanimalo nas je predvsem, kakšna je razlika v delu pred skoraj tremi desetletji in danes? - Razlika je predvsem v mehanizaciji dela, kljub temu pa glavno breme še vedno leži na rudarjevih plečih, na krampu in lopati. Zadnje čase imamo v rovih veliko mladih rudarjev, ki so tudi v redu, starejši pa odhajamo v pokoj. Če bi bil še enkrat mlad, bi bil zopet rudar. To tradicijo imamo že v krvi, saj so bili oče in trije bratje rudarji.

Prvega maja sem navadno delal. Letos pa bom odšel z družino v hribe. V hribe rad zahajam, kadar imam kaj prostega časa.

Alojz Lebič TOZD Premogovnik Trbovlje

Leopold Alešnik, rudar v tozdu Premogovnik Kotredež. Približno 15 let je zaposlen na odkopu, in sicer v zadnjem času na transportu materiala. Sodeluje tudi v OOKS, v delavski kontroli in pri gasilcih.

Leopold Alešnik — Kotredež (foto Dragica Bregant)

Bliža se praznik dela. Kaj vam pomeni delo?

— Vesel sem, ker imam delo, ker ustvarjam dohodek zase in za druge. Želel bi, da bi vsi, ki želijo delati, dobili delo.

Na kakšne probleme naletite pri svojem delu?

— Pri svojem delu seveda naletimo na težave. Transportne naprave so večkrat okvarjene, saj so že stare. Novih delov ne dobimo, pač pa jih delamo oziroma popravljamo v svojih delavnicah. Tu pa se večkrat zatakne, saj ni ustreznega materiala itd. Veliko težav pa skupaj z vodilnimi kar uspešno premagujemo.

Albin Perpar, DO RGD, tožd ESMD, je zaposlen kot vodja skupine, ki izdeluje najrazličnejše pripomočke in predmete, ki jih rabijo pri proizvodnji v jami.

Ste predsednik delavskega sveta v vašem tozdu. Na kakšne probleme ste naleteli?

— Delegati vsakega delavskega sveta naletijo na določene težave. Velik, nerešljiv problem je združevanje DO IMD in našega tozda. Mislim, da bi bilo to še slabše, saj drugače ne more biti, če združiš dva, ki že itak slabo stojita. Drugi problem je pomanjkanje delavcev v delavnici. Pravzaprav bi ljudi že dobili, vendar vsakega ne

Albin Perpar — ESMD DO RGD (foto Dragica Bregant)

moreš zaposliti, saj takšnih, ki nimajo delovnih navad, potem ne moreš kar odpustiti. Mislim, da bi moral vsak človek izkoristiti delovni čas 80 %.

Kaj vam pomeni delo?

— Delo mi pomeni v prvi vrsti vir dohodkov, da se preživljam sam in moja družina. Imeti pa moraš pred očmi, da si plačan zato, da nekaj narediš, ustvariš.

S čim se ukvarjate v prostem času?

— Sem gojitelj kuncev in kokoši. Sodelujem v Društvu malih pasemskih živali v Trbovljah. Zelo rad hodim v hribe in se udeležujem raznih tradicionalnih pohodov s Planinskim društvom Trbovlje. Tudi prvi maj bom praznoval v hribi.

Bojan Rus je zaposlen v DO TET. Od leta 1970 dela kot kvalificiran delavec pri vzdrževanju visokonapetostnih naprav, to je generatorjev, transformatorskih stikal. Dela s štirimi sodelavci enoizmensko, ob okvarah pa delajo tako dolgo, dokler jih ne odpravijo. — S sodelavci se pogovarjamo, posvetujemo, tako da delo poteka brez večjih problemov, pravi Bojan. Svoje delo rad opravljam. Delo mi pomeni neko notranje zadovoljstvo, predvsem takrat, ko so napake hitro odpravljene in proizvodnja zopet normalno poteka.

Bojan Rus — DO TET (foto Dragica Bregant)

Čemu namenjate največ pozornosti?

— Družina in vzgoja otrok mi je prva naloga. Imam tri sinove, od tega dva šoloobvezna. Sicer pa sem zunanji sodelavec Pedagoške enote Alojza Hohkrauta za namizni tenis, bil sem član občinske konference SZDL, član hišne samouprave.

Kako boste praznovali prvomajske praznike?

— Za praznike bomo odšli vsi družinski člani v hribe, da se čimveč pogovorimo. Nasploh pogrešam tudi med sodelavci več zaupanja, razumevanja, pogovorov, vse to namreč prispeva k boljšemu počutju nas vseh.

Avgust Padežnik iz TOZD Premogovnik Ojstro je rudar, strelec. Letos zaključuje svoj delovni staž. Delaven je, zagnan, po njegovem odhodu bo prav gotovo nastala vrzel.

Gustel Podežnik — Ojstro (foto Dragica Bregant)

Trideset let ste delali v jami in imate bogate izkušnje. Katere so najbistvenejše razlike od takrat, ko ste se zaposlili, pa do danes?

— Razlike od takrat, ko sem se zaposlil pri rudniku, to je bilo po letu 1949, ko sem končal rudarsko šolo, pa do danes, so ogromne. Največje spremembe je v zadnjih desetih letih prinesla modernizacija rudnika. Na nekaterih mestih je s tem delo precej olajšano, ima pa tudi

slabe strani. Prej smo imeli drugačno metodo odkopavanja in ni bilo toliko vdorov mulja, varnost rudarjev je bila večja kot danes, ker smo pridobivanje premoga bolj prilagajali odkopnim pogojem.

Razlike so tudi v pogledih na rudarje in rudarski poklic. Pred leti smo slišali pripombe, češ, ne morete shajati, pa zaprite rudnik. Danes na knape gledajo drugače, to se pozna tudi pri nagrajevanju. Še vedno nekateri mislijo, da je za rudarja sposoben vsak nekvificiran delavec, ki se v tovarni ne bi mogel zaposliti.

Jaz pa trdim, da so ravno v rudniku potrebni kvalificirani, sposobni ljudje, saj rudnik ni tovarna, kjer poteka nemoteno delo za tekočim trakom. Trideset let sem delal v jami, pa sem vsak dan naletel na kaj novega, na drugačno delo, ki ga je treba najboljše opraviti. To je poklic, ki se ga učiš vse življenje.

Pravega spoštovanja pa do rudarskega poklica še vedno ni, predvsem, če pomislimo na nevarnosti, ki spremljajo rudarski poklic, saj nikoli ne veš, če boš živ prišel iz jame.

Kakšni pa so bili odnosi med rudarji nekdaj in danes?

— Večje spoštovanje je bilo do starejših. Ko sem se zaposlil, se spominjam, da sem se približal starjšim „hajerjem“ pri malici, pa so me kar odstranili, češ naj ne poslušam njihovih pogovorov. Danes je seveda čisto drugače. V večini so zaposleni mlajši, so iz različnih krajev in republik, manj se med seboj poznajo — skratka, odnosi so se precej spremenili.

Kaj bi morali po vašem mnenju spremeniti?

— Proces uvajanja mladih v delo na odkopu je predolg. Mladi rudarji delajo najrazličnejše delo predno pridejo na „numero“. To delo je razmeroma lažje, zaslužek pa skoraj enak s tistim na odkopu. Potem pa si vsak misli - zakaj bi se pa rinil na proizvodnjo. Ko sem se jaz zaposlil, pa smo se mladi trudili, in najbolj pridni so prišli delat na odkop. To je bila čast za rudarja.

Se spominjate kakšnih veselih dogodkov, ki ste jih doživeli v jami?

— Dogodek, ki mi je ostal najbolj v spominu, na žalost ni vesel. To je nesreča mojih tretjinskih tovarišev, ko jih je zaradi vdora mulja enajst izgubilo ževljenje. Enkrat sva bila pa tudi s sodelavcem zasuta skraj cel šiht.

Ste predsednik disciplinske komisije. Česa nam manjka?

— Discipline, in to na vseh področjih in nivojih. Če bi bilo več discipline, bi bilo marsikaj drugače.

Kaj vam pomeni delo?

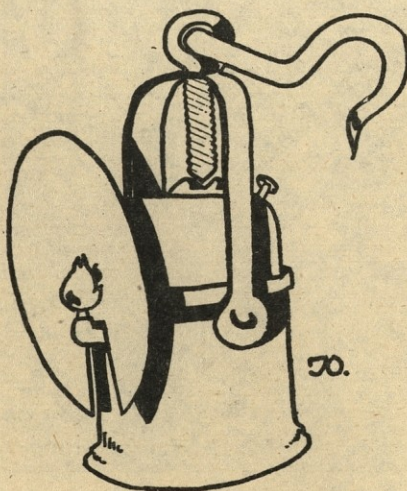
— Delo mi pomeni veselje in zadovoljstvo, predvsem, če je od mojega dela vsestranska korist.

Se veselite upokojitve?

— Mešane občutke imam. Po eni strani bom težko zapustil delo, bil sem precej v središču dogodkov, saj sem delal tudi v samoupravnih organih. Dolgčas pa mi tudi doma ne bo. Sem vrtničkar, ribič, delal bom še pri SZDL, ker sem bil predsednik uličnega odbora, pomagal bom pa tudi v gospodinjstvu. Delo je prvo, tega pa mi ne bo manjkalo.

Nekdo je ob priliki dejal: „Imam toliko dela, da nimam časa za skrbi.“

Dragica Bergant

Dograjevanje dohodkovnih odnosov in samoupravne organiziranosti na področju Zagorja

Na področju Zagorja potekajo obširne razprave o strokovnih podlagah za dograjevanje družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov na SOZD REK Edvard Kardelj na skupnih sejah vodstev DPO in samoupravnih organih. To so bili tudi prvi stiki delavcev s predlogi nove samoupravne organiziranosti.

Člani izvršilnih odborov OOZS, ki bodo poleg strokovnih delavcev glavni nosilci vseh razprav v svojih sredinah, so precej podrobno analizirali vsebino strokovnih podlag.

Posredovane so bile tudi že prve pripombe, ki se nanašajo predvsem na neizpolnitev že večkrat sprejetih sklepov o prikazu ekonomskih učinkov nove organiziranosti, na pomanjkljivosti v strokovnih podlagah, saj so izpuščene nekatere delovne enote, nedodelan status sedanjih skupnih služb, nedorečeno tehnično vodstvo posameznih delovnih enot in še nekatere druge.

Poudarili pa so tudi, da bi bilo potrebno za razpravo na delovnih skupinah in zborih delavcev pripraviti gradivo, ki bi na nekaj straneh v zgoščen obliki prikazalo vse v zvezi z novo samoupravno organiziranostjo, saj se s takšno „goro“ samoupravnih aktov in ostalega gradiva ne da kvalitetno organizirati razprave. Prav od teh razprav oziroma od popolne informiranosti delavcev in posredovanja odgovorov na vsa vprašanja pa je odvisen celoten potek naše samoupravne preobrazbe.

V razpravah lahko pričakujemo, da bodo delavci predlagali pripombe, katere bo treba vsekakor upoštevati pri dokončnem oblikovanju organiziranosti in pripravi osnutkov samoupravnih aktov.

Svato Zupančič

Napad na Trbovlje

Občinski odbor ZZB NOV Trbovlje je pred tedni dal pobudo, da bi v letošnjem letu v dneh pred 27. aprilom in 1. majem ponovili znano parizansko akcijo — napad na Trbovlje. Napad je potekal v noči med 27. in 28. aprilom leta 1942 in je veljal takrat za eno največjih partizanskih akcij na Štajerskem proti okupatorju. Akcijo je izpeljal I. štajerski bataljon.

Predsedstvo skupnosti borcev I. slovenske brigade II. grupe odredov je na svoji seji 28. marca 1984 sklenilo, da se v vsakoletni program dela komisije za negovanje in razvijanje tradicij in revolucionarnih izročil odbora skupnosti upošteva tudi ponovitev napada na Trbovlje v ustrezni obliki. Ponovitev napada na Trbovlje iz leta 1942 bo torej postala tradicionalna.

2. aprila je operativna skupina za izvedbo te akcije pri OO ZZB NOV Trbovlje na svoji seji ob navzočnosti številnih sodelavcev izdelala okvirni načrt za ponovitev te znane akcije. Ob tej priložnosti so udeleženci vnovič potrdili, da so napad

leta 1942 načrtovali v pokrajinskem komiteju KPS — Sergej Kraigher, član komiteja, tov. Žnidaršič in sekretar OK KPS Fric Keršič. Načrt so pripravili v tesnem sodelovanju z okrajnim komitejem KPS. V okviru te akcije so izvedli v Trbovljah tudi potrosno akcijo. Mladina je ta večer raznosila in raztrosila v Trbovljah številne letake s pozivom na boj proti okupatorju.

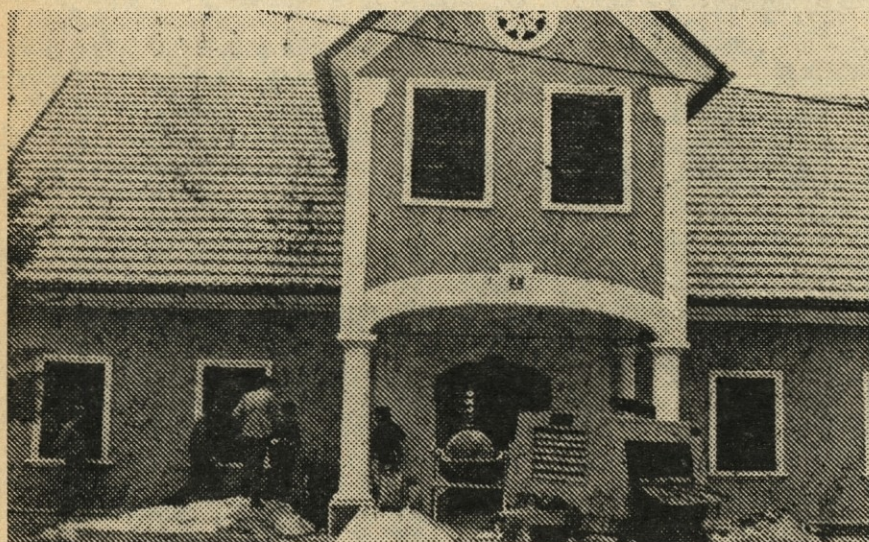
Ponovitev partizanskega napada na Trbovlje so izvedli v noči med 21. in 22. aprilom. 21. aprila zvečer je mladina raztrosila letake, napad pa so izvedli pripadniki teritorialne obrambe občine Trbovlje. Akcijo je vodil načelnik OŠ TO Matjaž Piškur. Napad se je pričel 22. aprila ob 0,30.

V priprave so bili predhodno vključeni rezervni vojaški starešine, občinska konferenca ZSMS, svet za ohranjanje in razvijanje tradicij NOB, učenci in učitelji vseh šol, komiteji za SLO v krajevnih skupnostih in v REK EK, druge organizacije in občani.

Dne 22. aprila ob 11. uri so se pri Kantini na Dobrni sestali udeleženci obnovljene akcije. Pregledali so sodelujoče enote. Spregovoril je Boris Čižmek-Bor in podana je bila ocena akcije s strani komandanta štaba. V spomin so bile podeljene knjige in značke. Predstavnik SOZD REK EK in Rudisa sta še živečim udeležencem napada iz leta 1942 izročila v spomin rudarske svetilke. Sledilo je tovariško srečanje.

Napada na Trbovlje v letu 1942 so se med drugim udeležili tudi naslednji še živeči borci: Alojz Čede, Ivan Uranič-Drago, Dolf Hohkraut, Franc Godler-Blisk, Franc Kralj-Kapo, Robert Vozelj-Miško, Ciril Herman-Fricko, Alojz Juvan-Igor, Ludvik Mlinarič-Ivanov, Anton Vratarna - Antonesko, Boris Čižmek-Bor, Franc Poglajen - Kranjc, Hinko Kamnikar in Sergej Kraigher. Večina teh se je ponovljene akcije 21./22. aprila 1984 udeležila in obiskala udeležence ponovljene akcije na položajih. Nočno akcijo je tokrat spremljalo tudi precej občanov. Uspela je v celoti. Vse kaže, da bo resnično postala tradicionalna.

V Zagorju za dan borca muzej NOB in rudarski muzej

V bivši Weinbergerjevi hiši bosta muzej NOB in rudarski muzej

V eni od prejšnjih izdaj smo že poročali, da v Zagorju pripravljajo ustanovitev muzeja NOB. Danes pa o pripravah na otvoritev muzeja lahko napišemo že nekaj več.

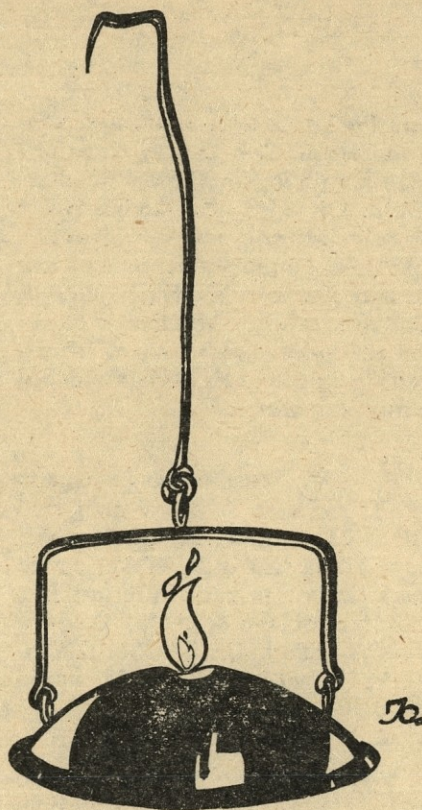
Znano je, da je občinski odbor ZZB NOV Zagorje pred tremi leti odkupil od svojcev pokojnega Mirka Weinbergerja hišo, ki stoji nasproti Delavskega doma v Zagorju, namensko za ureditev muzeja NOB.

Zbrali so potrebna sredstva in že lani začeli z obnavljanjem zgradbe. Z gradbenimi deli so v glavnem končali, sedaj pa urejajo notranje prostore, pri čemer sodeluje Revirski muzej ljudske revolucije s svojim kustosom Brankom Omahnetom.

Muzej NOB bodo odprli za letošnji dan borca — 4. julija. V njem bo zbrano in razstavljeno gradivo — v zgornjem delu o zgodovini delavskega gibanja in NOB v Zagorju, v kletnih prostorih pa nameravajo delavci SOZD REK Edvard Kardelj — DO ZPT, TOZD Premogovnik Kotredež, urediti rudarski muzej.

Zanj bodo v glavnem porabili material, ki so ga zbrali in razstavili ob 200-letnici obstoja rudnika Zagorje v letu 1955. Na voljo imajo precej starih jamskih kart, fotografij, risb, skic, svetilk, rudarskih uniform in drugega gradiva. Za začetek dovolj, da se na enem zavarovanem in hkrati dostopnem mestu zbere vse ali vsaj večji del gradiva, ki bi sicer šel v pozabo ali pa bi se porazgubil. Pohvalna in posnemanja vredna akcija!

(t. l.)

Iz dela organizacij ZRVS v Trbovljah

Skupina rezervnih vojaških starešin, članov krajevne organizacije ZRVS Franc Fakin, pozorno spremlja predavanje o smernicah za izdelavo in uporabo varnostnih načrtov. Predaval je Jože Brtole, načelnik oddelka za notranje zadeve in član Občinske konference ZRVS, Trbovlje.

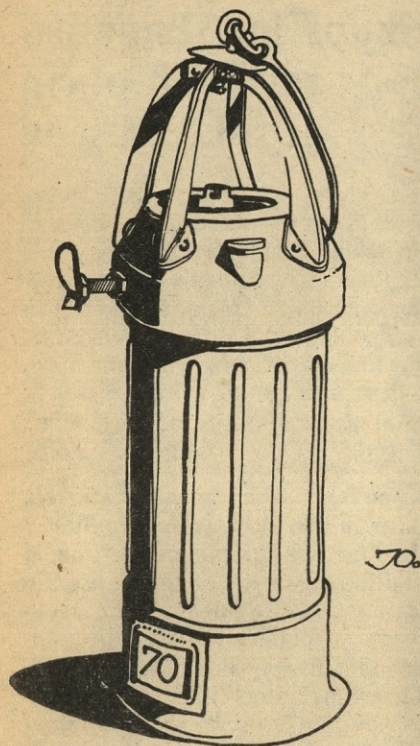
Po predhodno izvršenih pripravah so v Trbovljah te dni stekla predavanja po sprejetem in verificiranem programu strokovnega izobraževanja rezervnih vojaških starešin za leto 1984. Celotni program bo izveden v dveh časovnih obdobjih. Na marčevskih strokovnih predavanjih so rezervni vojaški starešine obravnavali dve temi: Smernice za izdelavo in uporabo varnostnih načrtov in Razvoj, organiziranje, delovanje, vodenje in usposabljanje narodne zaščite. Aprila bodo proučevali prav tako dve temi, in to: Bojno udejstvovanje enot naših oboroženih sil na začasno zasedenem ozemlju ter Strategija oboroženega boja. Vse teme so glede na trenutno varnostno politično situacijo in bodoče naloge aktualne in zanimive.

Predsedstvo občinske konference ZRVS Trbovlje je s svojimi komisijami in ob sodelovanju vodstev KO ZRVS v KS v minulih mesecih pripravilo letna poročila in zaključni račun za leto 1983 ter načrte dela s finančnimi proračuni potreb za leto 1984. Le-te kot tudi še druge dokumente in pomembna vprašanja bodo obravnavali na redni leti seji občinske konference ZRVS Trbovlje, ki bo predvidoma v prvi polovici maja.

Vmes so načrtovane in bodo izpeljane še druge širše akcije. V organizaciji OŠ za TO Trbovlje bo izvršena ponazoritev napada I. štajerskega bataljona iz časa NOB na rudniške naprave — prilagojena sedanjim razmeram in situaciji. Nadalje aktivno sodelovanje v akcijah „Kurirčkova pošta“, pri delovanju obrambnih krožkov in izvajanju obrambnih dni v šolah, v OZD in v krajevnih skupnostih, že sedaj pa tečejo priprave za ponovno srečanje trboveljskih rezervnih vojaških starešin s tovariši RVS iz pobratene občine Lazarevac in skupno potovanje v nekatere kraje SAP Vojvodine.

Rudi Matko

Mladi na delovni akciji

Mladinci, vključeni v OO ZSMS Krajevna skupnost Alojz Hohkraut in tozd Premogovnik Trbovlje, smo 9. marca organizirali delovno akcijo. Podrli smo bivši dom upokojencev. Lepega nedeljskega dne ob 12. uri smo pričeli z delom in končali ob 21. uri, predvsem, ker je bilo delo dobro organizirano. Akcije se je udeležilo sedem mladincev, in sicer: Alojz Petelin, Marjan Božič, Tomaž Janež, Dušan Borušak, Franci Hvala, Stane Zalezina in Jože Ciglenjak.

Barako nameravamo ponovno postaviti na drugem mestu in prostore uporabiti za svoje namene.

Jože Ciglenjak

Aktivnosti mladih v sozd REK EK

V Hrastniku so se zbrali brigadirji

V soboto, 31. marca je hrastniška občinska konferenca ZSMS pripravila srečanje nekdanjih in sedanjih brigadirjev, hkrati pa za to priložnost pripravila tudi fotografsko razstavo o delu in življenju brigadirjev iz Hrastika na mladinskih delovnih brihadah. Pokazali pa so tudi številna priznanja, ki so jih prejeli brigadirji in brigade za dosežene uspehe. Razstavo so pripravili v Delavskem domu v Hrastniku.

Isti dan zvečer pa so pripravili v hotelu Jelka na Logu srečanje brigadirjev — nekdanjih in sedanjih. Sodeloval je zabavni orkester Veter in folklorna skupina iz Laškega. Srečanje so izkoristili tudi za medsebojno izmenjavo izkušenj iz brigadirskega življenja. Te so še kako potrebne, posebno brigadirjem, ki se bodo že v naslednjih tednih prvičkrat udeležili letošnjih mladinskih delovnih akcij.

Smučarski izlet na Roglo

Mladinska organizacija SOZD REK je 24. 3. 1984 organizirala smučarski izlet na Roglo. Izleta se je udeležilo 40 mladincev REK iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. Izlet je minil v lepem, sončnem vremenu in prijetni smuki in zadovoljstvu udeležencev.

Volilno programske seje OO ZSMS

V skladu s programom aktivnosti koordinacijske konference so v marcu in aprilu potekale volilno programske seje OO ZSMS, da bomo lahko v maju sklicali volilno programsko sejo koordinacijske konference.

OO ZSMS TOZD Premogovnik Trbovlje

Mladi iz Premogovnika Trbovlje so imeli volilno programsko sejo 18. marca. Ocenili so, da je osnovna organizacija v preteklem obdobju dobro delala. V programu dela pa so še posebej izpostavili povezovanje z mladimi KS Alojz Hohkraut. Izvolili so tudi novo predsedstvo, ki ga bo vodil Štefan Forza.

OO ZSMS TOZD Separacija Trbovlje

Na volilno programski konferenci 4. aprila so se mladi zavzeli za še večjo angažiranost v svojem delovanju in boljšo organiziranost. Največ pozornosti bodo namenili vprašanju brezposelnosti mladih, reševanju stanovanjskih vprašanj, večji frontnosti mladih. Za predsednika ZSMS DO je bil izvoljen Miran Bombek.

OO ZSMS RESD Trbovlje

Tudi mladi iz TOZD RESD Trbovlje so izvedli volilno programsko konferenco. Viktor Ričko je postal novi predsednik osnovne organizacije.

OO ZSMS DS ZPT, ASO, TSO

Volilno programska seja je bila 3. aprila. Izvoljeno je bilo novo predsedstvo. Darko Planinc bo vodil osnovno organizacijo v naslednjem mandatnem obdobju. V razpravi je bilo poudarjeno, da je treba sklicevati sestanke mladinske organizacije v popoldanskem času.

OO ZSMS TOZD RESD Zagorje

Volilno programska seja je bila 20. marca. Še eno mandatno obdobje bo osnovno organizacijo vodil Ljubinko Madžarevič.

Okrogla miza o demokratičnosti na šoli

Mladinska organizacija TOZD RŠC je v četrtek, 15. 3. 1984 organizirala okroglo mizo o demokratičnosti na šoli.

V uvodu je bila opredeljena demokratičnost in podane so bile nekatere pravice in dolžnosti udeležencev usmerjenega izobraževanja iz zakona. Najprej je bilo ugotovljeno, da udeležba ni najboljša, največ besed pa je bilo izrečenih o demokratičnosti preverjanja in ocenjevanja znanja ter vključenosti učencev v samoupravno odločanje na šoli. Glede preverjanja in ocenjevanja znanja so bili prisotni mnjenja, da je pri večini predavateljev ocenjevanje demokratično, javno, s spoštovanjem mnenj učencev.

Učenci so izrazili nezadovoljstvo v zvezi v vključenostjo v šolski svet.

Sprejet je predlog, da se ob novih volitvah to razreši, do tedaj pa se bosta sej šolskega sveta udeleževala dva učenca, ki so ju ostali že podprli.

Prisotni so se tudi zavzeli, da se čimprej skliče svet staršev, starše učencev iz Bosne in Hercegovine pa naj zastopajo vzgojitelji.

Ker učenci ugotavljajo, da nimajo možnosti sodelovanja pri pripravah športnih, raznovrstnih kulturnih dni, so udeleženci okrogle mize sklenili, da v bodoče učenci pripravijo predloge, povedo svoje želje, ki se bodo upoštevale pri organiziranju teh dejavnosti.

Eden izmed zaključkov te okrogle mize je, da do nesporazumov med predavatelji in učenci prihaja tudi zaradi nepoznavanja zakona o usmerjenem izobraževanju na obeh straneh; naloga predavateljev in učencev je, da v aprilu oddelčne skupnosti obravnavajo zakon o usmerjenem izobraževanju in pravilnike, ki urejajo vzgojno izobraževalno delo.

Božo Marot

Kje so odgovorni

Kot vemo, smo dobili lani nov samski dom. Ta bi moral biti že vstavljen, vendar še vedno stoji prazen. To vemo, ne vemo pa, zakaj je še vedno prazen. Vsi prostori, razen kuhinje in pralnice, so že urejeni, zato ne vidim vzroka, da je dom še vedno prazen, češ, da so krivi izvajalci obrtniških del.

Če pogledamo resnici v oči, je krivec nekdo, ki odgovarja za ta objekt. Poglejmo samo en primer. Celo zimo je bil dom ogrevan, čeprav je bil prazen. Ne vem, mogoče imamo preveč denarja, pa si lahko privoščimo tako razkošje. Vsa izvedena dela in tista, ki jih še izvajajo, so pogodbeno vezana, se pravi pod roki, ki so že zdavnaj potekli. Kaj mislijo odgovorni, ne vem. Kar se ogrevanja tiče, je slabo. Od prvega do četrtega nadstropja je toplo, ampak v četrtem pade pritisk in je mrzlo predvsem v mansardi, da o dnevni sobi ne govorimo. V eni sobi je dvignilo parket, kar bo spet dodaten izdatek. Upam, da bodo tovariši tole prebrali in povprašali odgovorne o vzrokih.

Jože Ciglenjak

60 let zloma Orjune

1. junija letos bo poteklo 60 let, odkar so se rudarji in drugi delavci iz revirjev spopadli z Orjuno — fašistično organizacijo jugoslovanskih nacionalistov, ki je ta dan ob zaščiti takratnih oblasti zborovala v Trbovljah in doživela popoln poraz.

Ob tem jubileju bodo v Trbovljah pripravili posebno proslavo. V ta namen so že imenovali poseben pripravljalni odbor pri MS SZDL revirskih občin. Na trgu pred Delavskim domom bodo nastopile kulturniške skupine iz Trbovlj in ostalih revirskih občin Hrastnika in Zagorja. Program pa bo seveda širšega značaja in bo zajemal tudi vrsto športnih in drugih prireditev. Tako bo 2. junija v Trbovljah med drugim potekal zbor pionirjev iz vseh republik in pokrajin Jugoslavije.

O poteku priprav in izvedbi letošnje jubilejne proslave bomo v našem glasilu še poročali.

Izvoljeno je novo predsedstvo SFRJ

Dne 12. aprila tega leta je bilo po končanih sejah zborov republiških in pokrajinskih skupščin dokončno znano, kateri tovariši bodo tvorili v naslednjem mandatnem obdobju predsedstvo SFRJ. Tega namreč tvorijo po en član iz vsake republike in pokrajine ter predsednik CK ZKJ po svojem položaju.

Sredi maja tega leta, ko se prične nova mandatna doba, bodo sestavljali novo predsedstvo SFRJ naslednji člani:

- iz SR Bosne in Hercegovine - Branko Mikulič
- iz SR Črne gore - Veselin Djuranović
- iz SR Hrvatske - Josip Vrhovec
- iz SR Slovenije - Stane Dolanc
- iz SR Srbije - Nikola Ljubičić
- iz SR Makedonije - Lazar Mojsov
- iz SAP Kosovo - Sinan Hasani
- iz SAP Vojvodina - Radovan Vlajković

Enoletni predsedniški mandat predsedstva SFRJ prične prav tako 15. maja. Za predsednika bo izvoljen član predsedstva iz SR Črne gore.

Skupščina skupnosti revirskih občin je bila kritična

Dne 11. aprila so se sestali delegati revirskih občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Obravnavali so najrazličnejše aktualne gospodarske in druge probleme s posebnim ozirom na posamezne točke in programa o stabilizaciji. Tega so namreč sprejeli, zatakne pa se pogosto, ko je treba prijeti izvajanje posamezne naloge.

Nujno se je bolje povezati. Na skupščini so delegati razpravljali o slabi medsebojni povezanosti občin in njihovi zaprtosti napram ostalim regijam, boljši povezanosti zavskega gospodarstva z ostalim slovenskim in jugoslovanskim gospodarstvom, nujnosti povečanja izvoza, zastareli opremi v ozdih, slabi kvalifikacijski strukturi, zastareli tehnologiji in pomanjkanju novih razvojnih programov. Temu naj bi naredili konec in pognali „kri po žilah“ projektni sveti pri izvršnih svetih občin, ki jih sedaj ustanavljajo. Ustavili so se tudi pri REK EK. Tu naj bi uredili vprašanje cen in dohodkovnih odnosov, se bolje samoupravno organizirali, skratka bolje naj bi poslovali. Omenili so tudi poseben pomen, ki ga ima nova termoelektrarna-toplarna III v Trbovljah za Posavje in Slovenijo, katero naj bi v bodoče gradili.

Govor je bil tudi o strojogradnji, ki naj bi posodobljena dosegla hitrejši razvoj, gradbeništvu in industriji gradbenega materiala, kmetijstvu, trgovini, prometu in zvezah, turizmu in gostinstvu, zdravstvu, izobraževanju ter kadrovski politiki.

Izvolili so tudi novo vodstvo skupnosti revirskih občin. Za novega predsednika skupnosti revirskih občin so izvolili Miroslava Štrajharja iz Zagorja, sicer predsednika medobčinskega sveta Zveze sindikatov revirskih občin (namesto dosedanjega predsednika Jožeta Žibreta iz Hrastnika), za novega podpredsednika pa so izvolili Franca Permeta iz Trbovelj (namesto Franca Kovača iz Zagorja).

(tl)

Izvoljeno vodstvo slovenske skupščine

Delegati vseh treh zborov slovenske skupščine so na svojem zasedanju 12. aprila izvolili vrsto novih funkcionarjev. Za člana predsedstva SFRJ v naslednji mandatni dobi so izvolili Staneta Dolanca, sedanjega zveznega sekretarja za notranje zadeve. Nadomestil bo dosedanjega člana v tem najvišjem organu našega sistema, Sergeja Kraigherja, ki mu sredi maja letos poteče večletni mandat.

Na tej seji pa so izvolili tudi novo vodstvo slovenske skupščine za naslednje dveletno mandatno obdobje. To so:

- Vinko Hafner, predsednik skupščine SRS (dosedanji predsednik);
- Silva Jereb, podpredsednica;
- Jože Šušmelj, podpredsednik;
- Martin Mlinar, predsednik zbora združenega dela (dosedanji predsednik);
- Inge Krunič, podpredsednica zbora združenega dela;
- Majda Poljanšek, predsednica zbora občin;
- Silva Bauman-Cenšič, podpredsednica zbora občin (že doslej);
- Ciril Ribičič, predsednik družbenopolitičnega zbora (že doslej);
- Dino Pucar, podpredsednik družbenopolitičnega zbora (že doslej).

Družbenopolitični zbor je potrdil opravljene nadomestne volitve v svoj zbor. Nova delegata iz revirskih občin sta Janez Drnovšek iz Zagorja, direktor LB - temeljne banke Zasavje, in Franc Grešak iz Trbovelj, družbenopolitični delavec.

Na naslednjem zasedanju 7. maja pa bo skupščina SRS razglasila novega predsednika predsedstva in člana predsedstva SR Slovenije za naslednje mandatno obdobje.

V občinah izvolili nova vodstva

Po predhodnih evidentiranjih in številnih razpravah ter dogovarjanjih, so zbori posameznih občin po dveh letih, odkar so bile splošne volitve, izvolili nova občinska vodstva.

Vsi trije zbori skupščine občine Trbovlje so na sejah 27. marca 1984 izvolili naslednje občane na odgovorna mesta:

- Franceta Permeta, inž. str., za predsednika skupščine občine Trbovlje (doslej zaposlen na DO Rudis — Inženiring Trbovlje);
- Boža Eberlinca za podpredsednika (zaposlen v STT);
- Stanislavo Sterniša za podpredsednico (zaposlena v Iskri — Tovarni polprevodnikov Trbovlje) — je že doslej opravljala to funkcijo;
- Jurija Kovača za predsednika zbora združenega dela (zaposlen v Mehaniki);
- Maro Burkeljc za podpredsednico zbora združenega dela (zaposlena v Osnovni šoli Trbovlje);
- Staneta Govejška za predsednika zbora krajevnih skupnosti (zaposlen v delavskem domu Trbovlje) — je že doslej opravljal to funkcijo;
- Mirka Kosa za podpredsednika zbora krajevnih skupnosti (zaposlen v STT);
- Jožeta Konciljo za predsednika družbenopolitičnega zbora (zaposlen v skupnih strokovnih službah SIS občine Trbovlje) — to funkcijo je opravljal že doslej;
- Zofijo Češnovar za podpredsednico družbenopolitičnega zbora (zaposlena v Osnovni šoli Trbovlje).

Na predlog Martine Djokič, dipl. inž., predsednice izvršnega sveta občine Trbovlje, so vsi trije zbori sprejeli spremembo sestava izvršnega sveta za naslednje mandatno obdobje. Nekateri člani so namreč v zadnjem obdobju sprejeli nove zadolžitve. Spremembe so naslednje:

- razrešeni so bili: Franc Perme, podpredsednik, in člani: Zvone Hribar, Mirko Šrubar in Janez Malovrh;
- za nove člane so bili izvoljeni: Olga Malgaj (Iskra — Trbovlje),

Branko Lukšič (SOZD REK Edvard Kardelj — DS TSO), Jože Čibej (Zasavski srednješolski center Trbovlje), Janez Malovrh (Cementarna Trbovlje), ki bo odslej opravljal naloge podpredsednika IS.

26. marca letos pa so delegati vseh treh zborov skupščine občine Hrastnik izvolili občane za naslednja odgovorna mesta:

- Jožeta Žiberta za predsednika skupščine občine Hrastnik (doslej je bil načelnik občinskega oddelka za urejanje prostora, varstvo okolja in finance);
- Bredo Vidmar za podpredsednico (zaposlena kot ravnateljica Osnovne šole NH Rajka v Hrastniku) — to funkcijo je opravljala že doslej;
- Matijo Koritnika za predsednika zbora združenega dela;
- Milana Simerla za predsednika zbora krajevnih skupnosti;
- Marjana Pergerja za predsednika družbenopolitičnega zbora.

23. marca so vsi trije zbori skupščine občine Zagorje ob Savi na skupni seji izvolili novo občinsko vodstvo za naslednje mandatno obdobje. Izvoljeni so bili:

- Jože Ranzinger za predsednika skupščine;
- Franc Kovač za podpredsednika (doslej je bil predsednik);
- Marjan Kovač za predsednika zbora združenega dela;
- Lado Povše za podpredsednika zbora združenega dela;
- Davorin Slapar za predsednika zbora krajevnih skupnosti;
- Joža Cukljati za podpredsednico zbora krajevnih skupnosti;
- Jože Malovrh za predsednika družbenopolitičnega zbora;
- Amalija Kuder za podpredsednico družbenopolitičnega zbora.

Na isti seji so delegati razrešili dolžnosti člane izvršnega sveta — Jožeta Ranzingerja, Ludvika Faina in Jožeta Hermana. Za nove člane pa so na predlog njegovega predsednika izvolili:

- Miloša Paulika za področje urejanja prostora, urbanizem in gradbeništvo,

- Ivana Novšaka za področje družbeoekonomskih odnosov;
- Toma Garantinija za področje ljudske obrambe in družbene samožaščite.

Vsi zbori občinskih skupščin so glasovali za izvolitev Franceta Popita za predsednika in Janeza Stanovnika za člana predsedstva SR Slovenije.

(t. l.)

Izvoljeno vodstvo občine Krško in sindikatov

Konec marca letos so delegati zborov skupščine občine Krško, v katere sestav sodi tudi Senovo, izvolili na temelju predlogov temeljnih kandidacijskih konferenc novo vodstvo občine Krško za naslednje mandatno obdobje.

Izvoljeni so bili:

- Branko Pirc za predsednika skupščine občine Krško,
- Roman Sotlar in Pavel Krošelj, podpredsednika,
- Anton Vodišek, predsednik družbenopolitičnega zbora,
- Lidija Hočevnar, predsednica zbora združenega dela,
- Franc Rakar, predsednik zbora krajevnih skupnosti.

V začetku aprila pa so na programsko volilni seji občinskega sveta zveze sindikatov Krško delegati med drugim obravnavali delo, ki je bilo aktivno ob zaključnih računih. V Krškem so lani ustvarili 35 milijard dinarjev celotnega prihodka. Izvoznih načrtov niso dosegli. Obravnavali pa so še vprašanje socialne varnosti delavcev in njihovih družin. V razpravi so omenjali tudi delavnost delegatov. Za novega predsednika občinske zveze sindikatov Krško so izvolili Franca Dularja, za podpredsednika Antona Vodiška in Maksimiljana Babiča, za sekretarja pa Antona Pleterskega.

(t. l.)

Boljši rezultati zasavskega združenega dela v letu 1983

Služba družbenega knjigovodstva — SDK, podružnica Trbovlje, je konec marca letos seznanila javnost v revirskih občinah z rezultati gospodarjenja organizacij združenega dela v letu 1983.

Po objavljenih podatkih so revirske OZD lansko leto izboljšale svoje rezultate v primerjavi z letom 1982. Celotni prihodek se je namreč povečal za skoraj 40 %, dohodek za 30 %, za osebne dohodke pa je bilo namenjenih 30 %. Povprečni mesečni osebni dohodek zaposlenih v letu 1983 je znašal 19.139,00 dinarjev.

V Trbovljah se je fizični obseg proizvodnje lani povečal za 7 % (premog, električna energija, cement itd.). V Zagorju so povečali proizvodnjo v premogovniku Kotredž, Elektroelementu, Siporexu, Delozi. V Hrastniku pa je bil fizični obseg proizvodnje manjši za 1,5 % (manjši izkop premoga v jamah Hrastnik in Ojstro).

Z izgubo je poslovalo v preteklem letu 10 organizacij združenega dela. V glavnem je nastala v tozdih Zasavskih premogovnikov in Termoe-

lektrarne sozd REK EK. V delovnih organizacijah, ki so poslovale z izgubo je zaposlenih 2200 delavcev. Vzroki za nastalo izgubo so v glavnem zaradi neustreznih prodajnih cen. Lansko leto so imeli poleg premogovniških tozdov in TET izgubo še v DES tozd Elektro Trbovlje, KOP Trbovlje, tozd Komunalne dejavnosti, SVEA tozd Pohišstvo, Siporex v Kisovcu in Gostinsko podjetje Jelka v Hrastniku.

OZD iz revirjev so lani imele dobre izvozne rezultate, čeprav načrt izvoza ni bil v celoti dosežen, bil pa je za 18 % večji od lanskega leta. Izvozili so za blizu 1,5 milijarde dinarjev, od tega na konvertibilno tržišče za 1,1 milijarde dinarjev. Uvoz so zmanjšali za 4 %, uvoz opreme pa za 15 %. Dosegli so 117 % pokrivanje uvoza z izvozom.

Določen uspeh je bil dosežen tudi pri omejevanju splošne, skupne, osebne in investicijske porabe. Več so namenili tudi za razširitev materialne osnove dela in rezerve. Za to so namenili 927 milijonov dinarjev, kar je 69 % več kot leta 1982.

(t. l.)

Na Opekarni raste nov dimnik (foto Anton Bregant)

Zidava stanovanj v Sloveniji in revirjih

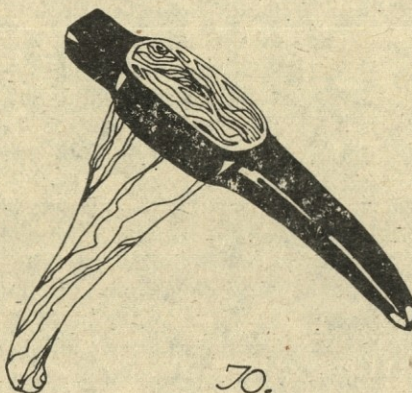
V Sloveniji je bilo v letu 1983 sezidanih skupno 11.652 stanovanj, to je 21 % manj kot leta 1981. Od skupnega števila stanovanj, zgrajenih v naši republiki, je bilo zgrajenih 6643 stanovanj oziroma 55 % s strani zasebnikov, ostala družbena stanovanja, to je 5189, pa so dokončale gradbene delovne organizacije. V prvih treh letih tega srednjeročnega obdobja je bilo sezidanih 38.670 stanovanj, kar je 66 % od predvidenega števila za celotno srednjeročno obdobje. V letu 1981 so dokončali 8281, v letu 1982 pa 6756 družbenih stanovj. V letu 1983 se je zidava v primerjavi z letom 1982 zmanjšala za okrog 25 %.

Zmanjšuje se hkrati število stanovanj, ki so v gradnji. Narašča pa število zasebnih gradenj. V tem srednjeročnem obdobju naj bi postavili 60 % družbenih in 40 % zasebnih stanovanj. Kljub vsemu pa bo težko uresničiti cilj, da bi v tem srednjeročnem obdobju zgradili v Sloveniji 58.000 stanovanj.

V revirskih občinah stanovanjska gradnja nekako napreduje in stanovanjske skupnosti si prizadevajo, da bi le dosegle cilje, ki so jih sprejele v temeljnih načrtih stanovanjske graditve za to srednjeročno obdobje. V Zagorju računajo, da bodo letos dokončali in vselili skupno 129 stanovanj. Za letošnji 1. maj bo dobilo ključ 87 upravičencev iz raznih tozdov, delovnih in drugih organizacij. Od teh bo 42 stanovanj namenjenih za upokoјence. Predvideno je, da bo do oktobra vseljivih nadaljnjih 42 stanovanj. Vsa bodo na voljo v novem naselju ob Mediji sredi Zagorja. Sredi leta nameravajo pričeti z gradnjo novih 66 stanovanj, prav tako v Mediji. Center Zagorja bo zelo spremenil svojo podobo, ko bo končana gradnja stanovanjskih blokov na tem območju. Do konca srednjeročnega obdobja bodo zgradili skupno 280 stanovanj od 320 načrtovanih. Pripravljajo pa že načrt zidave stanovanj za naslednje srednjeročno obdobje.

V Trbovljah se pri stanovanjski skupnosti in drugih organizacijah srečujejo pri gradnji s pomanjkanjem denarja. Predvsem gre za prepočasno izvajanje ali neizvajanje samoupravnega sporazuma za komunalno opremljanje stanovanjskih in drugih območij. Sicer pa je bilo na stanovanjskem področju precej narejenega. Od leta 1981 pa doslej je bilo zgrajenih 450 stanovanj, letos pa namerevajo dokončati in vseliti dva bloka ob ulici Sallumines v sklopu novega stanovanjskega kompleksa. Še letos pa bodo pričeli tudi z gradnjo 210 novih stanovanj. Ta naj bi pozidali ob Cesti oktobrske revolucije (pri Tratniku) in na Trgu revolucije (pri rudniškem gasilskem domu). Z gradnjo novih blokov bo čedalje težje, ker ni čistih, nezazidanih gradbenih zemljišč. V južnem delu Trbovelj je gradnja omejena zaradi rudarjenja, razgibanosti terena in drugih okoliščin. V teku je priprava zemljišč za nadaljnje gradnje tako v neposredni sosesčini starega pokopališča pod IBT (Stadler) kakor tudi na t.i. „ledenici“ za Dolinškovo hišo na Trgu Franca Fakina in območju „Špančevine“ na istem trgu. V zvezi z gradnjo stanovanj je vedno povezanih mnogo vprašanj, med drugim, in ne na zadnjem mestu, cena stanovanj.

(t. l.)

Osební dohodki v Jugoslaviji

Pred nedavnim je Zvezni zavod za Statistiko objavil med drugim tudi podatke o izplačanih osebnih dohodkih zaposlenih v letu 1983.

Povprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega v Jugoslaviji je znašal preteklo leto 15.858,00 din, v gospodarstvu 15.638,00 din, v negospodarstvu 17.003,00 din.

Napram letu 1982 so se osebni dohodki v letu 1983 povečali za povprečno 26,4 % (drobno prodajne cene so se zvišale za povprečno 39,1 %). Za primerjavo naj navedemo še to, da so osebni dohodki v decembru 1983 znašali 19.463,00 din (18.900,00 v gospodarstvu in 22.388,00 v negospodarstvu). OD so se v decembru 1983 napram decembru 1982 povečali za 35,3 % (drobno prodajne cene v istem primerjalnem obdobju pa za 58,4 %).

Osební dohodki v letu 1983 so se najhitreje dvigali v gostinstvu in turizmu - za 29,9 %, najpočasneje pa v gradbeništvu - za 20,4 % in v gozdarstvu za 20,9 %.

Videl sem korenine črnega zlata

V pevskeem zboru Loški glas pepeva veliko pevcev, ki nismo zaposleni v rudarstvu in želja nas vseh je bila, da si ogledamo pridobivanje premoga ter se seznanimo s težavami in nevarnostmi v rudarskem poklicu. Ko smo dobili dovoljenje tehničnega vodje rudnika Zagorje, smo se 3. marca 1984 ob 8. uri zbrali na obratu Kisovec. Ob prihodu nam je zaželel dobrodošlico Andrej Radej ter nam razložil obrambni načrt jame. Po kratkem razgovoru smo se preoblekli v delovne obleke ter si naredili zaščitna sredstva. V lamparni smo prejeli jamske svetil-

nike in samoreševalne aparate ter počakali pred vhomom v kletko. Ko je signalist dal znak, smo se peljali v kletki 240 m globoko do IV. obzorja. Tam smo izstopili in se podali proti odkopnemu polju št. 42, kjer premog pridobivajo nadkopno z rušenjem. V gostem prahu, ki nas je spremljal, ko smo se vzpenjali po lestvah navzgor, smo prispeli do čela, kjer so nadkopno pridobivali premog. Za nekaj minut smo pokramljali s popolnoma preznojenimi rudarji, ki so nam odgovarjali na vprašanja, teh pa ni bilo malo. Med pogovorom se je naenkrat vdrla velika količina premoga, dvignil se je prah, v naših prsih pa nas je močno stisnilo. Za nas je bil to majhen šok, za rudarje, ki so se nam smejali, pa nekaj vsakdanjega.

Enega izmed rudarjev sem prosil, naj mi posodi kramp. Potem sem sam izkopal kos premoga ter ga odnesel za spomin. Obiskali smo še druga delovišča, kjer premog pridobivajo z zasipom in gramozom. Povsod smo naleteli na prijazne in preznojene obraze rudarjev, ki so bili pripravljeni na vsak odgovor radovedne in prestrašene delegacije Loškega glasu. Tudi mi smo jim zaželeli pristrčni rudarski „srečno“. Potem smo šli 369 m daleč navzgor zraven gumi traku, tako ga imenujejo, in prispeli do črpalk, ki črpajo vodo iz jame v reko Medijo. Iz kletke smo izstopili umazani, tako da smo komaj drug drugega poznali.

Bili smo izmučeni od same hoje in eden od delegacije se je takoj oglasil: -Kaj če bi morali še delati.

Taki, kot smo bili, smo odšli na majhen prigrizek, ki pa je bil zlata vreden, saj nismo na krožniku pustili niti za enkrat v usta. Po mogočnem knapovskem okrepčilu, seveda tudi pijače ni manjkalo, smo zapeli rudarsko pesem, katere besedilo ne more biti bolj resnično napisano:

*Luč izginja pod zemljo, ko rudarji v rov gredo,
zlato sonce se poslavlja, srečno — jim nazdravlja.*

*V temnem rovu so rudarji, dragocene rude gospodarji,
njih kreпка žuljava nam dlan z globin prinaša jo na plan.*

Anton Vozelj

Umrl je Mile Klopčič — poet rudarskih revirjev

Mile Klopčič, pesnik socialne in rudarske poezije

19. marca letos se je izteklo življenje slovenskega pesnika in prevajalca — našega rojaka iz Zagorja — Mileta Klopčiča.

Rodil se je 16. novembra 1905 v l'Hopitalu v Loreni v Franciji, slovenski rudarski družini. Otroško in mladeniško dobo je v glavnem prebil v Zagorju, potem ko se je vsa družina vrnila iz Francije. Odraščal je kot priča težkega rudarskega dela in težavnega življenja rudarjev in njihovih družin. Teža tega dela in življenja je čustveno in iz srca prizadeto vsebovana v njegovih umetniško oblikovanih, pretežno rudarskih, socialnih, lirčnih pesmih.

Ko je bil star dvajset let, je izdal pesniško zbirko Plamteči okovi, sodeloval pa je tudi v antologiji jugoslovanske socialne poezije Knjiga drugova (zato ga je takratna oblast sodno preganjala). Leta 1934 je izšla pesni-

ška zbirka Preproste pesmi. NOB se je udeležil že leta 1941. V partizanih je napisal enodejanko Mati. Po končani vojni je bil tajnik Slovenske matice, direktor Drame SNG, direktor Cankarjeve založbe, znanstveni sodelavec komisije SAZU za slovar slovenskega jezika, od junija 1983 dalje pa je bil redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Mnogo je prevajal dela Puškina, Lermontova, Krilova, Bloka in H. Heineja.

Zaradi svojega revolucionarnega dela je vrsto let prebil v zaporih. Vse življenje je bil osebnost, ki se je borila za nov družbeni red. Zato je zmagoviti spopad delavcev z Orjuno 1. 6. 1924 v Trbovljah neločljivo povezan tudi z njegovim imenom in sodelovanjem.

Mile Klopčič je med vsemi slovenskimi pesniki morda še najbolj občutil težo, smisel in boj rudarjevega dela in življenja. Zato ga je s preprostim in razumljivim verzom znal umetniško upevniti kot nihče doslej med slovenskimi pesniki socialne poezije. Njegove rudarske pesmi so zajete tudi v antologiji Slovenskih rudarskih pesmi — 1983.

Resnično nam je žal, da je odšel tako kmalu iz naših vrst dolgoletni neločljivi prijatelj rudarjev in rudarskega stanu in pogost udeleženec raznih pomembnih, predvsem rudarskih prireditev v revirjih. Njegovega prispevka slovenski kulturi nihče ne bo mogel izničiti — ostal bo trajen. Trajna pa bo ostala tudi vez med Klopčičem — pesnikom rudarjev in vsemi slovenskimi, posebno pa še revirskimi rudarji.

Tine Lenarčič

Mile Klopčič

Drečnik Andrej govori

*Zamahnil je s krampom Drečnik Andrej,
z roko je prgišče premoga zajel,
pokleknil na tla, se sklonil nad dlan
in zaklel:*

*— Madona, kje vse sem te kopal!
Začel sem v Trbovljah, smrkal otrok sredi otrok,
potem sem v Zagorju izkopal nov šaht
(v kisoškem rovu se tik pred menoj je porušil obok)
in prvič sem slišal v nabiti dvorani besede,
ki jih nikoli kasneje nisem pozabil -
s temi besedami moral sem zbežati kmalu na Nemško.
tam sem si v Forbachu nogo pohabil,
v Sankt Avoldu sem enega sina pokopal.
drugega rudnik je v Spittalu zmečkal,
po essenskih cehah sem se s stavkokazi pretepal,
v Lensu mi plin je ves gobec ožgal,
na Holandskem so me lastni rojaki izdali -
poreklo, prekletost!*

*Vstal je Drečnik Andrej in je znova zamahnil,
s krampom je skalo na dvoje preklal,
se sklonil globoko nad njo
in dejal:*

*— Zdaj kopljem spet tebe, ti premog domače zemlje,
ti črni kamen, povsod na vsem svetu enak!
Z vsakim opornikom, ki ga postavim
se za spoznanje hrbet ukrivi,
z vsakim odkopom, ki ga izpraznim.
stara se mržnja mi v prsih krepi,
z vsakim dnem, ki ga v temi preğaram,
bliže je čas, ki bo dober in nov,
da ne bom z mržnjo te kopal in klet,
da bom z nasmehom šel skozi rov,
da bom vesel svoje žuljave, težke roke,
da boš res premog naše, naše zemlje,
da bo življenje res vredno življenja
in zgrabimo staro življenje za vrat -
sa vendar mora, mora priti - ni hudič!*

Ura spominov v zagorskem Delavskem domu

30. marca ob 17. uri je bila v stekleni dvorani Delavskega doma v Zagorju „Ura spominov na Mileta Klopčiča“. Pripravil jo je svet za kulturo pri občinski konferenci

SZDL Zagorje v počastitev spomina na umrlega zagorskega rojaka, pesnika Mileta Klopčiča.

O pokojnem rojaku je najprej spregovoril sekretar občinske konference SZDL Zagorje, nato pa je predsednik sveta za kulturo pri OK SZDL Zagorje Nande Razboršek govoril o osebnosti, delu in življenju Mileta Klopčiča, kar je povezal z njegovim odnosom do Zagorja in odnosih Zagorjanov do svojega rojaka, ki pomeni v slovenski socialni

liriki enega največjih umetniških ustvarjalcev.

V drugem delu so recitatorji brali pesmi iz Klopčičevega obširnega opusa. V programu je sodeloval tudi Delavski pihalni orkester Zagorje.

Na koncu je sledil razgovor prisotnih o tem, kako bi najčastneje obeležili spomin na pokojnega zagorskega in rudarskega poeta. Predlagali so med drugim, naj bi pomenovali knjižnico v kulturnem centru Zagorje v knjižnico Mileta Klopčiča, postavili pa naj bi mu tudi doprni kip pred Delavskim domom v Zagorju.

Spomin na pokojnega Mileta Klopčiča ne bo zbledele.

(t. l.)

Francu Kopitarju zvezno priznanje

Dne 31. marca 1984 je potekal v Zaječaru v Srbiji 7. festival amaterskega filma Jugoslavije „FIKOM 84“. Udeležili so se ga filmski delavci iz vse Jugoslavije. Ob zaključku festivala so predvajali 10 kratkometražnih filmov, posnetih na 8 mm filmski trak.

Med nagrajenci je tudi naš rojak in znanec Frani Kopitar, akademski slikar iz Zagorja. Podeljena mu je bila III. nagrada za filmsko karikaturu in pohvala za film „Super 8 — VIC I“. Čestitamo!

Vemo, da se Franci Kopitar že dolga leta ukvarja ne le z likovnim ustvarjanjem, pač pa tudi s snemanjem in režiranjem kratkometražnih filmov in da je zanje že prejel zlata in srebrna zvezna in republiška priznanja. Vzgojil pa je tudi vrsto mladih filmarjev, ki so že dosegli razna priznanja in so združeni v kino klub mlaih v Zagorju. Za letošnji občinski praznik občine Trbovlje, 1. junija, pa bo prvič projekcija ozkometražnih filmov, ki so jih posneli filmski amaterji iz revirskih občin.

(t. l.)

Miloš Vastič — 70 let življenja — 30 let likovnega dela

Naš bivši sodelavec, sedaj upokojenec Miloš Vastič, znani telesno-kulturni in kulturni delavec, je ob svoji 70-letnici življenja in 30-letnici likovnega dela pripravil v času od 3. do 13. aprila 1984 retrospektivno razstavo svojih likovnih del v likovni galeriji Trbovlje v Delavskem domu.

Razstavo sta skupno z jubilejnim pripravila galerijski svet pri ZKO Trbovlje in likovna sekcija RELIK. Otvoritev je bila 3. aprila ob 18. uri. O avtorju sta govorila Vili Treven, sekretar OK SZDL Trbovlje in Janez Zavolovšek, tajnik likovne sekcije RELIK. V otvoritvenem programu je sodeloval tudi moški pevski zbor Zarja pod vodstvom Riharda Majcna, spored pa je

povezovala Marja Kužnik. Že otvoritev je vzbudila veliko pozornost občanov. To so potrdili naslednjih deset dni z velikim obiskom.

Miloš Vastič je ob svojem dvojnem jubileju razstavil skupno 65 del v raznih tehnikah — risbe, akvareli, gvaše, olja, lepljenke kovine in lesa, plastiko pa v mavcu in lesu. Posebnost njegovih del so lepljenke, ki jih izdeluje iz starega jamskega lesa na leseno podlogo. Doslej je nešteto krat razstavljal samostojno, deloma pa tudi kolektivno, domala po vsej Jugoslaviji. V letu 1963 je bil pobudnik in soustanovitelj likovne sekcije RELIK pri Svobodi Center v Trbovljah, bil pa je tudi med pionirji — ustanovitelji Zveze likovnih

skupin Slovenije pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije v Ljubljani.

Tako likovniki kakor tudi umetnostni zgodovinarji in ljubitelji likovne umetnosti priznavajo Milošu Vastiču velik delež pri kulturnem in likovnem osveščanju občanov.

„Izvirna, ostra, trpka izpoved pritegne gledalca, navaja ga k razmišljanju in s sugestivnim izrazom tudi k opredelitvi do oblikovane snovi, ki jo Miloš Vastič izpoveduje v svojih delih kot utrip sodobnega življenja, njegovih problemov in dilem“.

(Breda Misja)

Jubilantu čestitamo in želimo, da bi nas še dolga leta razveseljeval s svojim delom in uspehi.

T. Lenarčič

Prizma optimizma v Senovem

RTV Ljubljana je 25. marca posredovala vsej slovenski in drugi javnosti na 1. programu radia, posnetek javne radijske oddaje „Prizma optimizma“. Prireditev je potekala v športni dvorani, vodil pa jo je Vili Vodopivec.

Uvodoma je navzoče in poslušalce seznanil kratko in jedrnat z razvojem in delovanjem rudnika Senovo, tozgov Metalna in Lisca naš dolgoletni sodelavec, znani kulturni in družbenopolitični delavec Anton Pleterski. Iz njegove informacije lahko povzamemo, da so leta 1967 zaradi nameravane ukinitve rudnika pričeli s prekvalifikacijo rudarjev v kovinarje, leta 1972 pa se je 324 delavcev - rudarjev že zaposlilo v tozdu Metalna v Senovem, Lisca pa je s svojo šivalnico iz leta 1965, leta 1978 razširila in zaposlila večje število predvsem ženskih delovnih moči. Omenil je tudi, da je kulturno življenje na Senovem izredno živahno in bogato. Ta delavnost temelji na leta 1928 ustanovljenem

delavskem prosvetnem društvu vključno s pihalno godbo.

V programu „Prizma optimizma“ je sodeloval radijski plesni orkester pod vodstvom Jožeta Privška, pevka zabavne glasbe Marjana Deržaj, Tone Fornezzi - Tof z „Moped šovom“ (skupina Marta Pestator, Maja Bah in Janez Hočevnar - Rifle). Nastopil je tudi popevkar Tomaž Domicelj. V programu pa so sodelovali tudi domači izvajalci - amaterji, humoristi in pesnica Asta Malavašič. Dodobra je razvel vse navzoče domači humorist Ernest Breznikar - Enč.

Na koncu se je Anton Pleterski zahvalil vsem nastopajočim ob prvem srečanju radijskih sodelavcev iz RTV Ljubljana in jih povabil, naj še kdaj pridejo. V spomin jim je izročil plaketo rudarja.

Prireditve, ki je bila namenjena počastitvi dneva žena, je izredno lepo uspela.

(t.l.)

Živahen kulturni utrip

V zadnjih tednih se je zvrstilo na območju delovanja OZD našega kombinata veliko števil kulturnih in podobnih prireditev. Zabeležili smo le tiste, za katere vemo, da so bile organizirane oziroma izpeljane.

Gledališke predstave

Dne 27. marca ob 16. uri in 19.30 uri je nastopilo v okviru gledališkega abonmaja v Delavskem domu v Trbovljah Mestno gledališče Ljubljansko. Za srednješolski in večerni abonma so nastopili z delom Gorana Stefanovskega: HI-FI.

V sredo 28. marca so bile v dvorani Delavskega doma v Trbovljah tri predstave za osnovnošolski abonma. Nastopili so igralci odra treh herojev iz Pirnič z delom Mala princeska.

Dne 10. aprila ob 19.30 uri je gostovalo v Delavskem domu v Trbovljah SLG Celje z delom Rajmunda Quenana: Vaje v slogu, satirični kabaret. Nastopili so za večerni abonma.

Dne 12. aprila zvečer je Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane na-

stopilo v okviru zadnje letošnje abonmajske predstave v Delavskem domu v Zagorju z delom Vražja ženska.

Koncerti

27. marca ob 17. uri je bila v Delavskem domu v Hrastniku revija otroških in mladinskih pevskih zborov. Nastopilo jih je šest pod vodstvom njihovih zborovodij.

29. marca ob 17. uri je bil v Delavskem domu v Hrastniku koncert ansambla Novi fosili.

22. marca se je v Delavskem domu v Zagorju predstavila Glasbena šola Zagorje kot celota. V okviru koncertnega abonmaja so nastopili pedagogi in učenci te šole z izbranimi koncertnimi deli. Pokazali so visoko raven delovanja te šole.

21. aprila je mešani pevski zbor Svobode II iz Trbovelj izvedel koncert pod vodstvom Helge Brinar v Kidričevem. Predstavili so se z umetnimi in narodnimi pesmimi.

30. marca je ZKO Trbovlje priredila v Delavskem domu občinsko revijo otroških in mladinskih pevskih zborov. Na njej so sodelovali zbori cicibanov iz vrtcev, otroški pevski zbori OŠ Trbovlje iz pedagoških enot Ivana Cankarja, Tončke Čeč in Alojza Hohkrauta, deklški pevski zbor srednješolskega kulturnega društva in mladinski pevski zbor Trbovlje. Nastopilo je 500 pevcev in pevk v osmih zborih. Zapeli so 30 novih pesmi.

6. aprila zvečer je učiteljski pevski zbor Emila Adamiča izvedel v Delavskem domu v Trbovljah celovečerni koncert narodnih in umetnih pesmi pod vodstvom zborovodje Vrbančiča. Zbor združuje učitelje - pevce iz vse Slovenije.

23. marca je bila v večernih urah letošnja, že sedma po vrsti, revija mladih glasbenikov. Pripravilo jo je društvo glasbenih pedagogov Ljubljane, Zasavja in Notranjske. Nastopili so učenci 14 glasbenih šol in študenti glasbene akademije iz Ljubljane. Pokroviteljica je bila Izobraževalna skupnost Hrastnik.

24. marca zvečer je bil v Delavskem domu v Hrastniku celovečerni koncert pihalne godbe Svoboda II (steklarska) Hrastnik. Dirigiral je Vili Zaletel, izvajali pa so dela domačih in tujih avtorjev.

Dne 19. aprila zvečer so v Delavskem domu v Zagorju sklenili letošnji glasbeni abonma s koncertom

Beltinške bande s cimbalistom Miškom Baranjo.

V torek, 10. aprila popoldan je bila v Delavskem domu v Hrastniku medobčinska revija otroških in mladinskih zborov. Nastopilo jih je devet — iz Litije, Zagorja, Trbovelj in Hrastnika. Organiziral jo je ZKO Hrastnik. Nekateri teh zborov se bodo udeležili republiške revije otroških in pevskih zborov, ki bo od 16. do 18. maja v Zagorju. Hrastniške revije se je udeležilo 480 mladih pevcev in pevk.

Likovne razstave

Od 23. do 30. marca je razstavljal v likovni galeriji Trbovlje v delavskem domu Tomaž Kržišnik, akademski slikar iz Ljubljane, v organizaciji galerijskega sveta pri zvezi kulturnih organizacij. Razstavljal je grafike in paste. Nekatera od teh del so bila razstavljena ob letošnjem kulturnem prazniku v Cankarjevem domu v Ljubljani. Od 22. marca do 3. aprila je imel samostojno slikarsko razstavo Janez Knez, akademski slikar in likovni pedagog iz Trbovelj. Pripravila sta jo Slikarska kolonija Izlake - Zagorje in Kulturni center - Delavski dom v avli Delavskega doma Zagorje. Razstavljenih je bilo 20 del v olju. Razstavljal je dela, s katerimi se je doslej že predstavil domači in tuji javnosti. Ob otvoritvi je spregovoril prof. Nande Razboršek. V času od 3. do 13. aprila 1984 je razstavljal v likovni galeriji Trbovlje v Delavskem domu Miloš Vastič iz Trbovelj. Ob svoji 70-letnici in 30-letnici likovnega dela, je razstavil 65 del iz vseh obdobj delovanja v raznih tehnikah. Razstavo sta pripravila galerijski svet ZKO in likovna sekcija RELIK.

Od 24. aprila do 3. maja 1984 razstavlja v domu družbenih organizacij v Kisovcu — Zagorje Franc Kopitar, akad. slikar. Razstavljal je 16 del, deloma pastelov, deloma akrilov, ki se nanašajo na Kisovec in njegovo okolico. Razstavo so odprli s priložnostnim programom.

Druge prireditve

V knjižnici Toneta Seliškarja v Trbovljah so bile v času od 7. do 30. aprila razstavljena ročna dela — tapiserije, makrameji in drugi izdelki.

V času od 13. do 15. aprila je v Mariboru potekalo osmo srečanje

slovenskih moških in mešanih pevskih zborov „Naša pesem 84“. Letos nastopa na tem srečanju tekmovalnega značaja le 21 pevskih zborov. Med temi ni nobenega iz Zasavja, menda prvič. Tekmovalne pogoje so organizatorji zelo zaostрили in zmanjšali število nastopajočih zborov.

(t. l.)

Izposojeni trenutki resnice ...

Ni ga človeka, ki bi imel pravico prezirati ljudi.

Vigny

Prihodnost je doba, v kateri bomo vse vedeli o preteklosti. Dokler vemo o njej le del resnice, smo še vedno v sedanosti.

Lanb

Kaj bo rekla zgodovina? Zgodovina bo lagala, kot običajno.

Shaw

Ljudje imajo raje lažni kompliment, kakor iskreno kritiko.

Plaut

Napake drugih so vedno zabavne.

Gide

Dejstvo bo vedno golo, čeprav bo oblečno po zadnji modi.

Lez

Kdor potrebuje odlikovanja, samo dokazuje, da si jih ni zaslužil, kdor pa jih zasluži, temu niso potrebna.

Kessel

Ljubezni in kašlja ni mogoče skriti.

Herbert

Kritizirati, to pomeni dokazovati avtorju, da ne dela tako, kakor bi delal jaz, če bi to znal.

Čapek

Rudarstvo in energetika doma in v svetu

Elektrarne na veter

Italijanska družba ENEL je lansko leto na otoku Sardinija postavila prvo elektrarno na veter z močjo 50 KW, letos jih nameravajo postaviti še deset. Osemnajst metrov visoke stolpe s propelerji, premera 13,5 m, ki poganjajo generatorje, izdeluje Fiat Aviazione. Za obratovanje generatorja zadostuje že veter, ki piha s hitrostjo 18 km na uro. Elektrarna obratuje s polno močjo pri hitrosti vetra 40 km na uro.

V Slovenski Bistrici o opuščeni rudnikih

O številnih akcijah za vnovičen pričetek obratovanja včasih aktivnih, sedaj opuščeni premogovnikov v Sloveniji, v našem glasilu pogosto pišemo. Sedaj pa smo zasledili vest, da je komite za družbenoekonomske odnose občine Slovenska Bistrica obravnaval, spričo hude energetske stiske, možnosti vnovičnega pričetka obratovanja katerega od opuščeni premogovnikov. V okolici Poljčan, Stedenic in Makol so še pred tremi desetletji obratovali trije premogovniki. Rudnik črnega premoga Šega je obratoval do leta 1963, rudnik rjavega premoga Hrastnovec do leta 1961 ter rudnik Stanovsko (rjavi premog) le do leta 1953. Odločili so se, da bodo podprli akcijo, da bi z geološkimi vrtnimi dognali, za kakšno premogovno bogastvo gre, in ali bi se izplačalo odpreti — aktivirati katerega od sedaj opuščeni rudnikov. Omenjajo, da si občani na območju opuščene rudnika Stanovsko pri Poljčanah na površini sami nabirajo premog za domačo rabo.

Več enotnosti o razvoju energetike

Konec marca se je sestal koordinacijski odbor za medzbornično sodelovanje Srbije, Vojvodine in Kosova. Ugotovili so, da je nujna širša, kakovostnejša in dolgoročnejša enotnost v vseh vprašanih razvoja energetike.

Na področju proizvodnje elektrike so zelo dobre zveze in sodelovanje, vendar bi morali te še okrepiti predvsem v pogledu nadaljnjega razvoja.

Vojvodina nima pomembnejših virov za proizvodnjo električne energije, na Kosovem pa imajo težave pri doseganju zemeljskih plasti na površinskem kopu Balačevac. V Vojvodini bodo letos načrpali le 1,2 milijona ton nafte, ker primanjkuje nadomestnih delov za črpalnice, iskanje novih nahajališč pa terja precejšnja sredstva. Kosovo bi se rado vključilo v obstoječe mreže magistralnih plinovodov. Zavzeli so se za enotnost v pripravi na graditev jedrskih elektrarn. Govorili so tudi o možnostih večjega izkoriščanja energije iz biomase. Strojna in elektro industrija naj bi se bolj usposobili za sodelovanje pri graditvi energetskih objektov.

Razvoj srbskih premogovnikov

Konec marca letos so se sestali predstavniki premogovnikov ožjega področja Srbije. Na tem sestanku so ocenili, da so zaloge premoga na ožjem območju Srbije dovolj velike za kritje potreb porabnikov premoga do leta 2000 brez termoelektrarn. Po programu razvoja premogovnikov naj bi se proizvodnja premoga, sušenega lignita in briketov do leta 1990 povečala za 4 milijone 800 tisoč ton, do leta 2000 pa še za okoli 3 milijone 300 tisoč ton premoga.

Raziskave ležišč uranove rude

V naši državi že dolga leta raziskujemo ležišča uranove rude. Spomnimo se raziskovalnih nalog, ki jih je pred leti izvajal naš RGD v rudniku Kalna po naročilu takratnih zveznih institucij, odgovornih za tovrstne raziskave. V Sloveniji prav tako že dolga leta raziskujejo ležišča uranove rude na Žirovskem vrhu blizu Škofje Loke. Vse kaže, da bodo morda že letos ali prihodnje leto pričeli z normalnim obratovanjem.

V zadnjem času pa v naši državi oživljajo geološke raziskave nahajališč jedrskih goriv. Poleg že omenjenega slovenskega rudnika, pa naj bi letos začeli z intenzivnimi raziskavami tudi v Srbiji, Bosni in Hercegovini in Hrvaški pa tudi v Make-

doniji in Črni gori. Odpirajo se možnosti za večjo uporabo jedrskih virov pri nas. Energetiki namreč ocenjujejo, da se bo treba v začetku naslednjega desetletja bolj opreti na nove energetske vire. Po strategiji energetskega razvoja države (Kraigherjeva komisija) naj bi leta 2000 zagotovili iz jedrskih virov 40 % elektrike — 125 milijonov KWh. To pomeni, da bi morali zgraditi večje število jedrskih elektrarn s skupno močjo 20.000 megavatov. Žirovski vrh lahko pokriva potrebe JE Krško, dovolj goriva pa bo še za eno ali dve JE. Geologi ocenjujejo, da so precejšnje zaloge uranovega oksida na območjih Bukulije in Stare planine v Srbiji, Zelotovske reke v Makedoniji, Papuka na Hrvaškem in še na drugih območjih.

Po mnenju Geoinstituta Beograd bo povpraševanje po uranovem oksidu v naslednjih letih in desetletjih vse bolj naraščalo.

Naj ob tej priliki omenimo možnost nahajališča in morebitne eksploatacije te rude tudi na območju Knezdola v Trbovljah. O tem smo v našem glasilu pisali že pred leti.

Nove vrste generatorjev

Izraelski znanstvenik Herman Branover je razvil nov sistem za proizvodnjo električne energije ob uporabi kakršnegakoli toplotnega vira in s 30 % prihrankom energije glede na sedanje generatorje. Govor je o tako imenovanem magnetnohidrodinamičnem generatorju, ki proizvaja električno energijo s kroženjem tekoče kovine med magnetnimi polji v središču znižane temperature. Eksperimentalni generator je že dal določene rezultate.

Španija — manj jedrskih elektrarn

V Španiji so do nedavnega gradili 12 jedrskih elektrarn. Sedanja socialistična vlada pa je sklenila, da bo zamrznila nadaljnjo gradnjo petih jedrskih elektrarn. Smatrajo, da potrebe po tovrstnih elektrarnah v Španiji niso tolikšne. V svojem letošnjem energetskem načrtu pa so dali večji poudarek premogu in zemeljskemu plinu pri pokrivanju njihovih energetskih potreb.

Nafta iz oljnih skriljavcev je draga

V ZSSR, republiki Estoniji, so začeli pridobivati nafto iz oljnih

skriljavcev. Trdi del te kamnine uporabljajo v proizvodnji cementa in drugih vrst gradbenega materiala, tekoči del pa za pridobivanje smole, ki jo uporabljajo kot surovino v kemični industriji, predvsem v proizvodnji umetne nafte. Proizvodni stroški so razmeroma visoki in le težko konkurirajo sibirski nafte. Čeprav okoli cene tako pridobljene nafte še ni vse razčiščeno, pa z delom nadaljujejo in računajo, da bo proizvodnja sintetične nafte rentabilna. Sicer pa je že dolgo znano, da ima ZSSR največje zaloge oziroma rezerve nafte na svetu.

Nadomestilo premogovnikom v EGS

Premogovniki v državah članicah Evropske gospodarske skupnosti so v letu 1983 dobili za tono nakopane premoga povprečno za 10,22 ECU (evropska obračunska enota), kar znaša približno 1.090 dinarjev nadomestila.

V BiH prednost energetiki

Konec marca se je mudila v Sloveniji delegacija zveze sindikatov Bosne in Hercegovine. Obiskala je predsedstvo republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije. V razgovoru s predsednikom RS ZSS Marjanom Orožnom so gostje iz BiH dejali, da so pri investicijah v tej republiki dali prednost energetiki, kmetijski proizvodnji in proizvodnji surovin.

ZRN — največ elektrike iz premoga

V ZR Nemčiji so lani proizvedli 383,6 milijarde kWh električne energije, kar je za 2,6 % več kot leto poprej. Največ elektrike — 60,4 % so pridobili iz rjavega premoga v termoelektrarnah. Jedske elektrarne so dale 17,7 %, elektrarne na zemeljski plin 9,6 %, elektrarne na mazut 3,5 %, vodne oziroma hidroelektrarne 5,1 %, 3,7 % električne energije pa so pridobili iz drugih virov (sončna energija, veter itd.).

Težave v Titovih premogovnikih

V Bosni in Hercegovini SOZD Titovi premogovniki Tuzla združujejo večino premogovnikov v tej republiki. V zadnjih mesecih se srečujejo v tem kombinatu z velikimi težavami. Termoelektrarna Tuzla, ki je največji termoelektrični objekt v

BiH, letos ni dosegla načrta. Primanjkuje jim namreč premoga. Že dolgo so v kombinatu opozarjali na posledice zaradi pomanjkanja deviz za uvoz rezervnih delov za delovne stroje in mehanizacijo. V Banovičih vozi le 20 tovornjakov (30 jih stoji, z njimi pa številni bagarji), v Djurdjeviču stoji tretjina tovornjakov, v Šiškem Brodu delajo 3 buldožerji (17 jih stoji), v Lukovački rijeci delata 2 buldožerja (13 jih stoji). Zaoznanek pri odkrivanju premoga je skoraj eno leto, kar pomeni, da niso odkopali in odvozili 17 milijonov m³ odkrivke.

Lanska proizvodnja nafte na svetu

V letu 1983 je znašala svetovna proizvodnja nafte 2 milijardi in 757 milijonov ton. Največ so jo načrpali v ZSSR — 618 milijonov ton ali 22,4 %, v ZDA — 487 milijonov ton (17,7 %), Saudski Arabiji 246 mio ton (8,9 %), Mehiki 149 mio ton (5,4 %), Iranu 124 mio ton (4,5 %), Veliki Britaniji 115 mio ton (4,2 %), Kitajski 105 mio ton (3,8 %), Venezueli 98 mio ton (3,5 %), Kanadi 77 mio ton (2,8 %), Indoneziji 63 mio ton (2,3 %), Nigeriji 60 mio ton (2,2 %), Združenih arabskih emiratih 55 mio ton, Kuvajtu 54 mio ton, Libiji 52 mio ton, Iraku 46 mio ton, Egiptu 38 mio ton, Alžiriji 32 mio ton, Norveški 30 mio ton, Argentini 25 mio ton, Indiji 24 mio ton. V vseh ostalih državah pa 259 mio ton. V tej številki je všteta tudi proizvodnja Jugoslavije, nekaj čez 4 mio ton.

Plin iz Sibirije v Evropo

ZSSR je doslej dostavljala v glavnem po plinovodu zahodnoevropskim državam 25 milijard m³ zemeljskega plina na leto. Iz novih vratin v Sibiriji pa je ZSSR sedaj ponudila še 40 milijard m³ plina na leto. Od te ponujene količine bodo zahodnoevropski kupci pripravljeni vzeti okoli 30 milijonov m³ plina, od te bodo v ZR Nemčiji prevzeli dodatnih 10,5 milijard m³ zemeljskega plina, Francija 8, Avstrija 1,5, Švica 0,4 milijarde m³.

Jedrska elektrarna Krško konstituirana

Jedrska ali nuklearna elektrarna Krško je 1. marca letos pričela poslovati kot konstituirana enovita

delovna organizacija — brez tozdov. Največji zadržek za konstituiranje je bila pridobitev dovoljenja za trajno obratovanje, sprejeti pa je bilo treba vrsto samoupravnih aktov, potrebnih za vpis v sodni register in pričetek poslovanja delovne organizacije. Decembra 1983 so sprejeli statut in samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v delovno organizacijo. Za vršilca dolžnosti, predsednika KPO, so izvolili Janeza Dolarja, dipl. inž., ki je bil pred tem direktor JE Krško v ustanavljanju.

Ustanovljena je bila po sporazumu izvršnih svetov Slovenije in Hrvatske v skupni gradnji dveh jedrskih elektrarn iz leta 1970 in s pogodbo o združevanju sredstev za skupno gradnjo in eksploatacijo JE Krško iz leta 1974. Po teh dokumentih je poslovala vse do 29. februarja letos. O vseh pomembnejših zadevah sta razpravljala in odločala svet ustanoviteljev in poslovni odbor ustanoviteljev. Notranje samoupravljanje pa je potekalo preko zbora delavcev in raznih komisij. JE Krško posluje sedaj kot vse ostale organizacije slovenskega elektrogospodarstva z upoštevanjem posebnega samoupravnega sporazuma o pravicah in obveznostih JE Krško in ustanoviteljev iz Slovenije in Hrvatske.

Od 2. oktobra 1981, ko je začela krška elektrarna dajati prve kilovate elektrike pa do 20. marca letos, je poslala v omrežje Slovenije in Hrvatske 7,9 milijarde kWh električne energije. Lani je bila kljub remontu izkoriščena 71,4 %, prva dva meseca letos pa 96,4 %. Meritve so pokazale, da obratuje zanesljivo in varno ter da ni škodljiva za okolje. Ob pričetku normalnega delovanja enovite delovne organizacije so njeni predstavniki povedali, da je bila JE Krško zgrajena ceneje kot drugod, in to za eno tretjino. Za izgraditev so porabili 23 milijard dinarjev. Od teh je bilo za 515 milijonov dolarjev tujih posojil. Za obresti na tuja posojila bo treba odšteti 167,3 milijona dolarjev, kar je treba prišteti h končni ceni elektrarne. Glavnico bi morali prišteti odplačevati že leta 1982. Stroški tega odlaganja plačevanja tujih posojil pa znašajo 240 milijonov dolarjev. Za gradnjo JE Krško bomo dejansko porabili okoli milijardo dolarjev. Koliko bo to dinarjev, pa bo odvisno od tečaja

dinarja na dan vračanja posojil. Zaradi težav pri odplačevanju tujih posojil in zaradi podražitve dolarja je za porabnike proizvodna cena iz JE Krško skočila od 245 par za KWh v letu 1982 na 625 par za KWh v letu 1984.

Uskladiščena sončna energija

V vzhodnem delu Pirinejev so Francozi postavili (1600 m visoko) sončno elektrarno. Več zrcal na vrhu stolpa zbira in usmerja sončno energijo v kolektor, iz katerega zbrano energijo s tekočimi solmi (natrijev nitrat, kalijev nitrat in natrij) odvajajo in skladiščijo v posebnem zbiralniku. Uskladiščeno energijo lahko nato uporabijo za pridobivanje elektrike, kadar jo potrebujejo, to je v večernih urah, oblačnih ali deževnih dneh in podobno.

Makedonija — nove elektrarne

V rudarsko energetskem kombinatu Bitola bo po dveletni zamudi končno pričel obratovati drugi blok termoelektrarne na premog. Z Bitolo II bo tako podvojena moč elektrarne od 210 megavatov na 420, proizvajal pa bo 2,3 milijarde KWh električne energije na leto. Bo največji proizvajalec elektrike in bo precej izboljšal težko situacijo v Makedoniji. Ta republika se od vseh republik in pokrajin še najbolj otepa s pomanjkanjem elektrike. Večji električni mrki v zadnjih letih so jih šele prepričali, da jih lahko reši pomanjkanja elektrike le gradnja novih elektrarn. V bodoče naj bi zgradili še TE Bitola III in IV in bi tako povečali skupno zmogljivost tega kombinata na 840 megavatov.

Rudarji Titovih premogovnikov presegli načrt

Rudarji Titovih premogovnikov — Tuzla so v letošnjih prvih treh mesecih nakopali skupno 3.469.000 ton premoga. To pomeni, da so načrt za to obdobje presegli za odstotek. Najboljše rezultate pa so dosegli v premogovniku Gračanica — za 30 % so načrt presegli.

Rekord slovenskih elektrarn

4. aprila letos so slovenske elektrarne — termo in vodne ter jedrska dosegle proizvodni rekord. Proizvedle so skupno 35,17 milijona KWh električne energije. V zgodovini slo-

venskega elektrogospodarstva se doslej to še ni zgodilo. Na dan doseženega rekorda pa je znašala poraba v Sloveniji 27,39 milijona KWh elektrike. Od rekordne količine so proizvedle vodne elektrarne ta dan 13,13 milijona KWh, toplotne oziroma termoelektrarne 22,04 milijona KWh, od tega TE Trbovlje 2,23 milijona KWh električne energije. Razliko med proizvedeno in doma v Sloveniji porabljenom elektriko so dobavili v BiH, Makedonijo in na Kosovo, deloma pa so jo izvozili v Italijo.

Z energijo ravnamo racionalno

11. aprila se je sestal na svoji prvi seji koordinacijski odbor za družbeno varčevanje pri republiški konferenci SZDL Slovenije. Na tej seji je podprl predlog predsedstva MK SZDL Maribor, ki se nanaša na pripravo dolgoročnega strokovnega programa varčevanja z energijo v Sloveniji. Podoben program je republiški komite za energetiko objavil leta 1976 v tako imenovani „rdeči knjižici“. Ta program bodo obnovili v obliki dolgoročnega varčevalnega programa „Slovenija 2000“. Zavzeli so se tudi za druge ukrepe, npr. označevanje kakovosti proizvodov, zbiranja sekundarnih surovin, zajemanje in izkoriščanje visokogorskih voda itd.

Kongres o sončni energiji v Ljubljani

Septembra letos bo v Cankarjevem domu v Ljubljani prvi večji jugoslovanski kongres o uporabi sončne energije. Organizirala ga SLOSE — Slovensko društvo za solarno energijo. Kongresa se bodo udeležili vsi vidnejši jugoslovanski strokovnjaki s tega področja, energetiki, arhitekti, predstavniki SIS in drugi. Najpomembnejši razgovori bodo namenjeni čim širši uporabi sončne energije v stanovanjskih blokih, pa tudi na manjših zgradbah. Vse novejša pa tudi starejša zgradbe naj bi imele v bodoče čimveč sončnih zbiralnikov. Govor pa bo tudi o toplotni zaščiti zgradb, kajti le v tem primeru lahko pričakujemo boljše rezultate pri izkoriščanju sončnih žarkov. V času kongresa bo v Cankarjevem domu tudi razstava domačih naprav za izkoriščanje sončne energije.

Neenakomerna razdelitev energetskih dobrin

Pred nedavnim je bil v Atenah simpozij strokovnjakov EGS. Na njem so ugotovili, da današnji svet izkorišča fosilna goriva — premog, nafto, zemeljski plin okoli milijonkrat hitreje, kot jih je narava ustvarila. Sredi prejšnjega stoletja so 80 % svetovnih potreb po energiji pokrili z drvmi, ostalo pa s premogom. V začetku tega stoletja se je delež lesa zmanjšal za polovico, leta 1970 je znašal le 8 %, leta 1980 pa samo še 4 %. Primarni viri energije, ki zdaj pokrivajo 90 % svetovnih potreb, so neobnovljivi in zaskrbnjujoče omejeni. Za ustvarjanje fosilnih energetskih surovin je narava potrebovala nekaj milijard let, sodobni svet pa jih bo porabil v okrog treh stoletjih, čeprav izkoriščamo hkrati tudi ogromne količine in moči voda. Reke na našem planetu bi lahko dale 15 bilijonov KWh elektrike letno, vendar jo izkoriščamo le 0,7 bilijona. Da pa bi lahko izkoriščali večni vir energije — svetlobo in toploto sonca, za to šele razvijamo in izpopolnjujemo tehnologijo. Strokovnjaki ocenjujejo, da kar tretjina svetovnega prebivalstva nima električne energije.

Poraba energije

Poraba energije na prebivalca v razvitih zahodnih državah je v tem stoletju presegla razumne meje. Vsak prebivalec ZDA porabi približno 80-krat več energije kot prebivalec Afrike. ZDA z nekaj odstotki svetovnega prebivalstva porabijo 30 % skupno razpoložljive energije na svetu. Švedska z 9 milijoni prebivalcev porabi npr. toliko energije kot Indija s 750 milijoni prebivalcev. Svet je v zgodnjih tridesetih letih porabil toliko energije kot v vsej svoji dolgi in pestri zgodovini.

V Sloveniji v letu 1983 zadovoljivo

V začetku aprila letos je slovenski izvršni svet obravnaval poročilo o izvajanju energetske bilance za leto 1983. Iz poročila je razvidno, da je bila poraba z električno energijo v glavnem zadovoljiva in v skladu s predvidevanjem energetske bilance Slovenije za leto 1983. Redukcije elektrike so bile skupno 31 dni in so predstavljale 0,26 % porabe elektrike v Sloveniji.

Poudarjeno je bilo, da so premogovniki svoje načrtovane obveznosti po energetske bilanci SR Slovenije za leto 1983 presegli in da je bila široka poraba (gospodinjstva, šole, zdravstvo itd.) bolj oskrbljena kot leto poprej. V primarni energiji za leto 1983 je znašal delež premoga 42,7 %, nafte 30,7 %, zemeljskega plina 11,1 %, jedrskega goriva 7,5 % ter vodne energije in lesa vsak po približno 4 %. Poraba izkoriščene energije je v primerjavi z letom poprej narasla za 0,8 %. Poraba premoga se je povečala za 7,8 %, zemeljskega plina pa za 10,4 %. Poraba naftnih derivatov je bila nižja za 7,6 %. Porast porabe izkoriščene energije v industriji je znašal 2,5 % več kot v letu 1982. Ne enoto družbenega proizvoda pa je bilo porabljeno manj elektrike. Na seji so sprejeli akcijski program o racionalnem ravnanju z energijo v letu 1984. Nadaljevati je treba z vsemi oblikami obveščanja porabnikov za racionalno porabo energije.

ZIS — čimprej končati energetske objekte

Zvezni izvršni svet je v prvih dneh aprila letos oblikoval osnutke sprememb zakona o sredstvih rezerv. Predlagali so, da naj bi sredstva sklada skupnih rezerv družbenopolitičnih skupnosti letos uporabili največ v višini lanskega zneska, povečanega za 50 % zvišanja drobno-prodajnih cen od 1. oktobra lani do zadnjega dne prvega tromesečja letos.

Hkrati je ZIS sprejel stališče do uresničevanja družbenega dogovora o ukrepih za spodbujanje odpiranja novih in posodabljanje obstoječih premogovnikov ter naftnih in plinskih polj. Ugotovil je, da je bilo sprejetih več ukrepov za uresničevanje tega dogovora na področju politike cen, znižanja carinskih prispevkov za uvoz opreme, zagotavljanja deviz in zniževanja davka na dohodek, pa tudi izboljšanje materialnega položaja in delovnih razmer rudarjev. Ugotovil pa je tudi, da še niso bili sprejeti vsi ukrepi, predvideni po družbenem dogovoru, za njegovo dosledno uresničevanje. Gre za zagotavljanje sredstev za nadaljnji razvoj premogovnikov preko združevanja in bančnih posojil pod ugodnimi pogoji. To velja tudi za domačo strojegradnjo, da bi proi-

Od uprave RGD so ostali le še temelji. Tudi poslopje uprave separacije že rušijo (foto Anton Bregant)

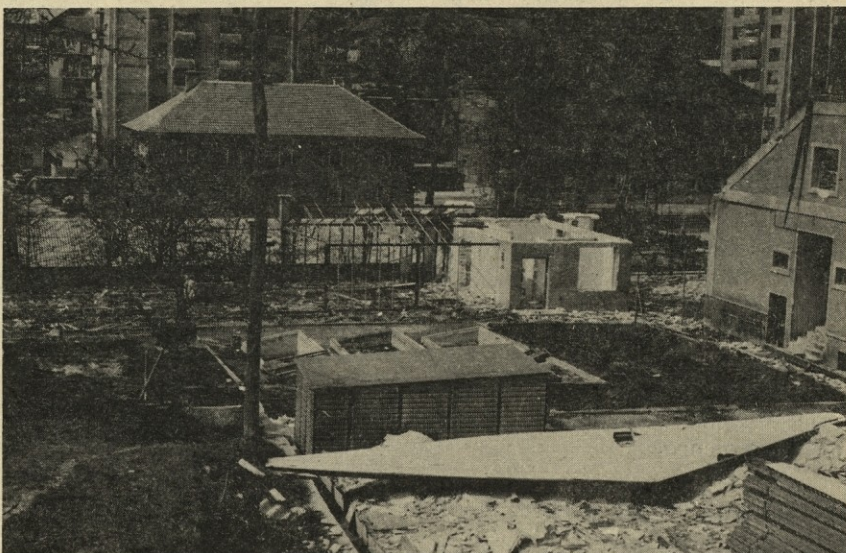
zvajala več rudarske opreme za premogovnike. Pristojni organi morajo v naslednjem obdobju nujno izvesti ustrezne ukrepe za zagotovitev predvidenih združenih sredstev za odpiranje novih in posodabljanje obstoječih premogovnikov. ZIS je menil, da morajo izvršni sveti republik in pokrajin ukrepati v prid namenske uporabe sredstev, ki pritekajo iz dohodka od prodaje naftnih derivatov in ki so namenjena razvoju premogovnikov. Storiti je treba vse, da bodo energetske objekti, ki bi morali po načrtih letos začeti obratovati, dejansko tudi dograjeni in usposobljeni za obratovanje.

Premogovniki, elektrogospodarske in naftne organizacije morajo povečati obratovalno pripravljenost energetskih obratov zaradi uresničevanja z bilanco predvidene rasti proizvodnje premoga, elektrika, plina itd.

Sejem rudarske opreme v Zagrebu

V času od 9. do 15. aprila je bil v Zagrebu spomladanski velesejem. V tem okviru je bil tudi mednarodni sejem rudarske opreme. Ogledali so si ga tudi nekateri člani kolektiva našega kombinata.

(t. l.)

Še en pogled na rudniško vrtnarijo (foto Anton Bregant)

V nekaj vrstah ...

Kalcitna moka iz Zidanega mosta

Cementarna Trbovlje ima že dolga leta svoj obrat v Zidanem mostu — tozd Proizvodnja gradbenih materialov. Proizvodnja cementa pa zaradi zastarelih naprav v tem tozdu že dolgo ni več rentabilna. Tu so zadnja leta drobili klinker, dobavljen iz Trbovelj. Lani so imeli izgube v višini 11,7 milijona dinarjev. V cementarni Trbovlje so se odločili, da bodo v okviru pripravljene sanacijskega programa začeli proizvajati kalcitno moko. V bližnji okolici je na voljo namreč dovolj čistega apnenca. Zanimanje za kalcitno moko je veliko. Letna proizvodnja bi lahko znašala do 1000.000 ton.

Parkirišča na Trgu revolucije

Trbovlje so razmeroma ozka, vendar dolga dolina. Ta zoženost doline se najbolj čuti in pozna na Trgu revolucije. Zadnja leta so bila na tem območju s posegi dosežene razne izboljšave. Porušena je bila bivša mesarija Pokelšek, požagani desetletja stari kostanji, zgrajena nova cesta od Trga revolucije do Kamnikarja, regulirana Trboveljščica, ki je delno tudi pokrita itd. Spričo tega, da je na tem območju trgovski in poslovni center, hudo primanjkuje parkirišč za avtomobile. Zato so v IBT izdelali idejno zasnovo za ureditev okolice stanovanjske hiše Trg svobode 1. To hišo, včasih je bila namenjena rudniškim delavcem in so ji rekli „za špitalom“, so lani deloma adaptirali. Spodnje stanovanje so zaradi vlažnosti in dvignjene višine ceste izselili in v njem uredili kletne prostore za stanovalce; zadaj stoječe barake in kleti pa so porušili. Dela je financirala stanovanjska skupnost Trbovlje. Na tem mestu nameravajo urediti okoli 30 parkirišč. S tem pa bo povezana tudi ureditev parka pred Delavskim domom in ureditev pohodne poti do tega doma za cementarniškim stanovanjskim blokom oziroma mimo balinišča Društva upokoencev.

V Črnomlju urejajo grobišča

Občina Črnomelj vsako leto namena precejšnja sredstva za ureja-

nje oziroma vzdrževanje grobov padlih borcev v NOB. Preteklo leto so uredili grobišče na pokopališču v Brezovi rebri ter partizanske grobove v Vojni vasi, Semiču. Gribljah in Butovju. Letos pa imajo v načrtu ureditev oziroma obnovitev partizanskih grobov v Semiču, Otavicah in Vojni vasi. Občina Črnomelj sodi med tiste občine, ki imajo veliko število partizanskih grobov in grobišč borcev, padlih v NOV, zato pa so potrebna precejšnja sredstva.

Drobno gospodarstvo v Zagorju

Lani je zagorska občina štela okoli 16.500 prebivalcev. Povprečno je bilo zaposlenih 5.270 ljudi, od tega v obrti 283. V lanskem skupnem družbenem proizvodu zagorskega gospodarstva v znesku 2,59 milijarde dinarjev, je drobno gospodarstvo oziroma obrt udeležena v višini 1,9 %. V zadnjih treh letih se je v Zagorju število obrtnikov povečalo, in to predvsem v avtoprevozništvu in kovinarskih dejavnostih, novih obrtnih dejavnosti pa ni.

V Zagorju so ustanovili sklad za pospeševanje drobnega gospodarstva. Gre predvsem za razvoj tistih obrtnih dejavnosti, ki jih doslej ni bilo.

Več premoga za izdelavo cementa

Cementarna Trbovlje je predčasno pričela z remontom svojih naprav zaradi pomanjkanja mazuta. Remont naj bi trajal od 20. februarja do 25. marca, vendar se je zavlekel še v prve dni aprila. Peč so vnovič zakurili 11. aprila. Kronično pomanjkanje mazuta je krivo, da dela ne potekajo tako, kot bi želeli. Dnevno potrebujejo 100 ton mazuta. V aprilu 1983 pa so pričeli delno zamenjevati mazut z domačim premogom. Lani so nadomestili okoli 14 % mazuta s premogom. Za 453.000 ton cementa so porabili 32.900 ton mazuta in 12.600 ton premoga. Računajo, da bodo letos nadomestili 20 % mazuta s premogom. Pripravljajo pa se na uvedbo zemeljskega plina kot tehnološkega goriva. Tega naj bi uvedli prihodnje leto. Uporabljali bodo kombinirane vrste tehnološkega goriva — mazut, plin, premog, glede na možnosti dobave in ceno.

Na Dolu nova slaščičarna

Sredi marca so na Dolu pri Hrastniku odprli novo slaščičarno. Le-to so uredili v novem poslovno-stanovanjskem objektu, investitor pa je bil sozd Mercator — tozd Jelka, Hrastnik. Površina znaša 60 m², v ureditev pa so vložili dva milijona dinarjev. Slaščice bodo pripravljali v obratu družbene prehrane oziroma v hotelu Jelka. Dolani so s tem pridobili nekaj, kar si že dolgo želijo in pričakujejo.

Knjige za koroške Slovence

V osnovni šoli Borisa Pusta na Dolu pri Hrastniku že vrsto let zbirajo slovenske knjige, namensko za svoje vrstnike — koroške Slovence. V prejšnjih letih so jih šolarji zbrali in podarili v raznih slovenskih vaseh na avstrijskem koroškem že 15.000. Zbirali so jih domala po vsej Sloveniji. Akcijo vodi Slavistično društvo Zasavja z zagnano Fanči Moljk. V letošnji akciji nameravajo zbrati okoli 2000 knjig. Izročiti jih želijo 29. septembra letos zastopnikom zamejskih Slovencev na Dolu pri Hrastniku ob dnevu pionirjev. Letošnja akcija je že peta po vrsti.

Brigadirji v Črnomlju

V Beli krajini, predvsem pa v Črnomlju in Metliki, bodo tudi letos delale republiške mladinske delovne brigade. V okviru akcije Bela krajina '84 bodo mladi delali v treh izmenah in to pri vodovodih ter čiščenju in urejanju pašnikov. Tako kot lani, bodo tudi letos stanovali v mladinskem naselju na Lokvah pri Črnomlju. Od tu jih bodo vozili na posamezna delovišča. Akcija se bo pričela 10. junija, končala pa 25. avgusta. V treh tritedenskih izmenah se bo zvrstilo 360 brigadirjev. Sodelovala bo tudi pionirska delovna brigada iz Zasavja.

V Zagorju so združili strokovne službe SIS

Pred kratkim sta se v Zagorju združila Center strokovnih služb SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje. Namen — poenotev dela služb, število zaposlenih so že zmanjšali, računajo pa tudi na bolj usklajeno in učinkovitejše delo.

V STT so izdelali nov stroj

V Strojni tovarni Trbovlje so pred nedavnim izdelali prototip lahkega priključnega graderja „pionir“. Izdelava tega stroja je rezultat razgovora med ljubljanskim Autocommercom in švicarsko tovarno Boschung. Načrt tega švicarskega graderja so priredili sodelavci tozda Razvoj, projektiranje in konstruiranje v STT in prilagodili razpoložljivemu materialu in tehnologiji. „Pionir“ — prevozni grader, je priključno orodje k traktorju. Z njim bo možno urejati ceste, naddejavati manjših lokalnih cest in poljskih poti in drugih manj zahtevnih komunikacij. Prototip je že prestal vse preizkušnje. Prirejen je kot priključek traktorja IMT 1500, možno pa ga je prirediti tudi kot priključek na ostala vlečna vozila. Sicer pa so v zadnjem času v STT predstavili strokovnjakom in kupcem še tridelno vibracijsko ploščo, težki odkopni transporter, samohodno hidravlično podporje in transportne vitle.

Novosti na RTV Ljubljana

S 1. majem letos pričanja RTV Ljubljana z dvema novostima na televiziji. Uvajajo teletekst in video strani, kar sodi v proces sodobnega elektronskega komuniciranja. Gledalcu bo omogočeno izbiranje informacije po potrebi. V tujini, predvsem na zahodu, sta ti dve novosti že nekaj časa v uporabi. Pogoj, da gledalec lahko gleda teletekst, je majhna naprava decoder, ki pa ga ni moč priklopiti na črno-beli TV sprejemnik. V Sloveniji je takšnih sprejemnikov le še okoli 12.000 od približno 540.000 TV sprejemnikov. Decoder, mali računalnik, nam s pritiskom na gumb priključi na ekran najprej naslovno stran teleteksta, nato pa izbiramo novice dneva, športne novice, vreme itn. V bistvu je medij časopisa v strnjeni obliki. Stran teleteksta ima okoli 10 tipkanih vrst. Vsak dan se izmenja okoli 350 informacij. Domača industrija (Gorenje) se pripravlja na izdelavo novih TV sprejemnikov. Teletekst bodo oddajali od 16.30 do 22.30. ure. Vsi tisti, ki ne bodo mogli uporabljati teleteksta, pa bodo lahko gledali video strani na prvem programu RTV Ljubljana, po 15 minut na začetku in po 15 minut na koncu programa.

V tem času bodo objavili okoli 25 strani besedila.

Povečali bodo Peko v Trbovljah

Za Iskro — tovarno polprevodnikov v Gaberskem, obratuje že nekaj let obrat šivalnica, tovarna obutve Peko iz tržiča. Ta tozda se je v letih svojega obstoja dobro utrdil in dosega lepe rezultate. Pokazala pa se je potreba, da obrat v Trbovljah povečajo. V šivalnico za izdelavo zgornjih delov čevljev bodo investirali že letos 50 milijonov dinarjev. Sicer pa bo Peko vložil precejšnja sredstva tudi v lastno tovarno v Trziču in druge obrate v Sloveniji in Hrvaški.

Zajetje vode v Peklu

V Hrastniku so pred kratkim pričeli z gradnjo vodovodnega zajetja Pekel. Dela financirajo iz samoprispevka, predračunska vrednost dela pa znaša 6,40 milijona dinarjev. Z novim zajetjem bodo pridobili dodatnih 10 litrov vode na sekundo. Izboljšali bodo predvsem preskrbo Dola pri Hrastniku ter zgornji del Hrastnika. Dela bodo končali julija letos, v načrtu pa imajo še zajetje vode v Belih vodah, postavitve zbiralnika v zgornjem delu Hrastnika ter obnovo obstoječega vodovodnega omrežja.

Vrtnarija prenehala z delom

Bivši rudnik Trbovlje je ustanovil po 1. svetovni vojni svojo vrtnarijo z določenimi nalogami. Uredili so jo na širšem območju bivše „direktorjeve vile“ na Trgu revolucije. Po zadnji vojni je bila širša okolica pozidana (AZA bloka in še dve stanovanjski hiši) in vrtnarija omejena na prostor za hišo na Trgu revolucije 7. Pred leti pa je stanovanjska skupnost Trbovlje tudi ta prostor pozidala s stolpnico in vrtnarija je bila premeščena na prostor za rudniški gasilski domom. Tu je uspešno delovala še naprej pod vodstvom priznanega in zagnanega vrtnarskega mojstra Milana Kovača. Zaradi sprejetega zazidalnega načrta občine Trbovlje za območje K-3 (Kare 3), je vrtnarija prenehala z delom 1. oktobra 1983, dejansko pa so rastlinjak, tople grede in nasađe „likvidirali“ v marcu letos. Tedaj je ta obrat zaposloval tri delavce, sodil pa je v sestav DO ZPT — DS Pomožna dejavnost Trbovlje.

Hkrati z ukinitvijo vrtnarije se je upokojil tudi vodja Milan Kovač. Po vsej verjetnosti se bo kar kmalu pokazalo, kako pomembno vlogo je imela vrtnarija ne le znotraj kolektiva (vzdrževanje okolice poslovnih in drugih zgradb, urejanje grobov smrtno ponesrečenih rudarjev in ostalih članov kolektiva, nasvetih itn.), temveč tudi v širši okolici, saj je prav po zaslugi te hortikultura v Trbovljah in ostalih revirskih krajih mnogo napredovala. Pred leti smo le redkokje videli ocvetličena okna in balkone na stanovanjskih in poslovnih zgradbah. Sedaj je bistveno drugače. Kakšen pomen ima rastlinje in še posebej cvetje v ekološko tako odrinjenem in zasmrajenem kraju, ni treba posebej razlagati. Tudi z ukinjanjem takšnih, na videz nepomembnih dejavnosti, pomagamo siromašiti našo hortikulturo in našo privrženost čistejšemu zraku, urejeni okolici in tudi v tem pogledu znosnejšemu in bolj zdravemu življenju nas vseh.

Dom na Kumu odprt ob sobotah in nedeljah

Planinsko društvo Kum Trbovlje je konec marca letos seznanilo javnost, da je planinski dom na Kumu od 1. aprila začasno odprt le ob sobotah in nedeljah ter praznikih. Dosedanji oskrbnik je odšel, novega pa niso mogli najti takoj. Takoj, ko bo dom normalno oskrbovan, bo javnost seznanjena.

Enoten laboratorij v zdravstvu

Zasavski zdravstveni center Trbovlje — tozda Splošna bolnišnica in tozda Zdravstveni dom Trbovlje sta se sporazumela, da združita svoja laboratorija. Tako je s 1. aprilom pričel delovati enoten laboratorij v tozdu Splošna bolnišnica tudi za potrebe zdravstvenega doma Trbovlje.

Radio Trbovlje ima novo vodstvo

Radio Trbovlje, ki ima svoj sedež v Delavskem domu v Trbovljah, je dobil 1. marca novega direktorja ter glavnega in odgovornega urednika. Ta dela in naloge opravlja odslej Aleš Gulič, profesor slavist. Doslej je bil zaposlen kot asistent na filozofski fakulteti univerze Edvard Kardelj v Ljubljani. Dosedanji direktor Slavko Stošicki, dipl. inž.

strojništva, se je zaposlil v razvojni službi cementarne Trbovlje.

Oživljeno Turistično društvo v Hrastniku

V Hrastniku so pred mesecem dni oživili dejavnost Turističnega društva. Naloge tega društva so sorazmerno obsežne. V načrtu imajo večje število akcij, med drugim tudi izdajo prospekta. Na izrednem občnem zboru so izvolili za predsednika Viktorja Ramšaka, inž.

Tekmovanje kovinarjev

V začetku aprila je bilo že drugič izpeljano tekmovanje kovinarjev v Trbovljah. Lani so tekmovali le kovinarji iz STT, letos pa so se ga udeležili tudi kovinarji drugih delovnih organizacij iz Zasavja. Tekmovanje je trajalo dva dni — prvi dan teorija, drugi dan praktično delo. Zmagal je orodjar Anton lesjak iz STT. Tekmovanje je potekalo v prostorih STT.

Dan šole v Trbovljah

Učenci in delavci osnovne šole Trbovlje praznujejo vsako leto 18. aprila svoj dan šole v spomin na ustanovni kongres KPS — ZKS na Čebinah. Tudi letos so pripravili obsežen program prireditev. Začeli so s sejo šole in podelitvijo priznanj, nadaljevali srečanje z borko 14. divizije NOB, uličnim tekom učencev, športnimi igrami, igrami brez meja, šahovskim tekmovanjem, risanjem na asfalt, likovno razstavo in razstavo ročnih del, popoldan pa so nastopili v Delavskem domu s prireditvijo Moje mesto nekoč in danes. (t. l.)

Zelena luč za zasavsko cesto

Tovariš Franjo Krsnik, inž., sedanjí predsednik skupščine občine Hrastnik, je na seji skupščine skupnosti revirskih občin dne 11. aprila seznanil navzoče z rezultati pogovorov, ki so nedavno potekali v Zagorju med predstavniki revirskih občin, Cestne skupnosti Slovenije, Ljubljanske banke, Slovenija

ceste-Tehnika in drugimi. Osrednja tema razgovora je bila dograditev odseka Zasavske ceste med Trbovljami in Zagorjem. Omenjeni delegat je poročal, da je gradnjo odobrila republiška skupnost za ceste, hkrati s tem pa tudi potrebna sredstva. Z deli bodo pričeli konec aprila 1984, končali pa naj bi do 26. novembra 1984. Odsek te ceste naj bi odprli za letošnji dan republike. Dela bo izvajalo gradbeno podjetje Slovenija ceste-Tehnika iz Ljubljane, ki jih bo začasno tudi kreditiralo. Predračunska vrednost del, ki bodo opravljena na tem odseku, znašajo približno 120 milijonov dinarjev (t. l.)

Najemanje kreditov in vračanje dolgov

Letošnji prvi meseci so v vseh pogledih zelo živahni, predvsem na področju izvajanja stabilizacije oziroma ozdravitve našega gospodarstva. Tudi letos je zvezni izvršni svet podvzel številne ukrepe pri mednarodnih bančnih oziroma denarnih institucijah in nekaterih državah, s ciljem, da nam tudi letos, tako kot lani, posamezne države in njihove banke ter mednarodni monetarni sklad odobre nova posojila, s katerimi bi deloma odplačali zapadle dolgove za najeta posojila iz prejšnjih let, deloma podaljšali odplačilni rok, deloma pa bi posojila uporabili za uvoz surovin, opreme, zaščitnih sredstev, rezervnih delov itd.

Pogosto se sprašujemo, koliko naša država dejansko dolguje drugim državam, kdaj so plačilni roki in koliko moramo vračati v posameznih obdobjih. V prejšnjih obdobjih so se v tem pogledu pojavljali različni podatki.

Konec marca letos pa je guverner Narodne banke Jugoslavije Radovan Matič seznanil našo domačo javnost s podatki o dolgovih in načinom vračanja le-teh. Po podatkih, ki jih je posredoval, je stanje okoli le-teh naslednje:

— Jugoslavija dolguje tujini 18 milijard in 980 milijonov dolarjev na račun kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih kreditov;

- v letu 1982 in 1983 je naša država plačala 8 milijard dolarjev na račun najetih kreditov (glavnica in obresti) in smo bili med redkimi državami, ki so uspele plačati tako visoke dolgove;
- leta 1983 so se srednjeročni in dolgoročni krediti povečali za 1,5 milijarde dolarjev, kratkoročne pa smo zmanjšali za 670 milijonov dolarjev;
- letošnja nova posojila bodo znašala po vsej verjetnosti od 3,3 do 3,5 milijarde dolarjev, vrednost odloženih plačil pa bo znašala približno 2 milijarde dolarjev glavnice;
- letošnja obveznost na račun vračanja posojil znaša 5,390 milijarde dolarjev; za približno 2 milijardi naj bi plačilo odložili, drugo pa bomo vrnili;
- v letu 1985 bomo morali vrniti 5,820 milijarde dolarjev, leta 1986 5,800 milijarde, leta 1987 kar 6,800 milijarde, leta 1988 zopet 6,795 milijarde, nekaj manj leta 1989 in leta 1990 4,920 milijarde dolarjev.

Da bi lahko zagotovili izvajanje sprejetih dogovorov z mednarodnim denarnim skladom, so zvezni izvršni svet, drugi zvezni organi in svet guvernerjev Narodne banke Jugoslavije sprejeli vrsto dogovorov in ukrepov, predvsem na področju cen, denarja in emisijske ter kreditne politike.

Obveznosti so yelike, naše naloge v zvezi s proizvodnjo, produktivnostjo in zmanjševanjem stroškov, skratka z dobrim gospodarjenjem, pa nič manjše.

(t. l.)

Majhne zanimivosti

Večina sveta tiči že globoko v računalniški dobi. Tudi mi, čeravno ne v takem obsegu, kakor nekatere druge države, predvsem na zahodu. Vsi računalniki pa imajo enega začetnika — ročno računalno na kroglice. Ta računalna so odkrili nekaj stoletij pred našim štetjem v Mezopotamiji. Od tam so se razširila prek Grčije v Rim. Tu so jih imeno-

vali abacus. V bistvu se ta ročna računalna niso kdovekako spremenila. Včasih so bile kroglice glinene, kamnite, lesene, danes pa so večinoma plastične.

Japonci imajo razmeroma največ elektronskih računalnikov, imajo pa tudi največ ročnih računal na kroglice. Pravijo, da najmanj 25 milijonov ljudi na svetu še vedno računa na ta mala ročna računalna. In zakaj? Z uporabo ročnih računal na kroglice se neprestano urijo možgani. V japonskih šolah od 2. do 6. razreda — učencev je okrog 2 milijona — še vedno uporabljajo ta pripomoček, ki ga imenujejo soroban, in to kljub zelo razviti elektronski računalniški tehniki in milijonom žepnih kalkulatorjev. Znano pa je, da ta ročna računalna na kroglice zelo uporabljajo tudi v ZSSR, na Kitajskem in drugod. Pri nas jih imajo otroci morda le še za igračo. Ne bi bilo slabo, če bi jih tudi „za res“ več uporabljali in si s tem bistrili um!

*

Strokovnjaki Organizacije združenih narodov ugotavljajo, da je danes na svetu 4,7 milijarde ljudi. Računajo, da bo leta 2000 na našem planetu živelo 6,1 milijarde ljudi, leta 2100 pa že 9 milijard.

Najpomembnejše vprašanje, ki je povezano z rastjo števila prebivalstva, je vprašanje hrane. Napovedujejo, da bo hkrati z rastjo prebivalstva napredovala tudi tehnologija pridelovanja hrane, težave pa bodo v njeni razdelitvi. Ponekod že sedaj omejujejo pridelovanje hrane (ZDA, države EGS), ponekod jo uvažajo, drugod pa trpe hudo lakoto iz več razlogov.

Letni prirastek prebivalstva znaša sedaj 79 milijonov, okoli leta 2000 pa naj bi prirastek znašal okoli 90 milijonov ljudi na leto.

*

Nekatere meteorologe skrbi, da se bodo svetovna morja začela dvigati, ker se bo led v polarnih predelih vedno bolj topil. Dokazi pa so, da se podnebje ohlaja. V obdobju 1966 do 1974 se je površina na severni obli našega planeta, ki je pokrita s snegom in ledom, povečala za 15 %, in to zaradi padca temperature morske vode v severnih predelih.

Planinske vesti

Razširjena je zasavska planinska pot

Na seji meddruštvenega odbora Zasavskih planinskih društev, ki je bila marca letos v planinskem domu na Gorah in združuje 14 planinskih društev od Litije do Brežic in Laškega, so med drugim obravnavali tudi predlog za spremembo oziroma dopolnitev trase Zasavske planinske poti, ki poteka od Kumrovca do Kuma. Ta planinska pot — transverzala je bila ustanovljena pred 25 leti kot druga v Sloveniji (prva je Slovenska planinska pot od Hoč pri Mariboru do Ankarana) in je označena na vsej poti z običajno planinsko rdeče-belo markacijo, preko katere je označena velika črka Z (Zasavje). V vseh teh letih jo je prehodilo že preko 4.400 planincev, med njimi jih je precej tudi iz Hrvaške, Srbije pa tudi iz tujine. Zasavska planinska pot je imela doslej 15 kontrolnih točk — vrhov oziroma planinskih koč in domov, kjer se dobijo posebni žigi. Glede na to, da se je z letošnjim letom vključilo PD Laško v MDO Zasavskih planinskih društev, so na omenjeni seji sklenili, da se planinska postojanka Šmohor vključi v Zasavsko planinsko pot. Prav tako pa je odslej vključena v Zasavsko planinsko pot geometrična oziroma središčna točka Slovenije — GEOS na Slivnem nad Vačami. Žig za obisk te kočice bo možno dobiti v bližnji gostilni Kirnovec. Kum je odslej samostojni vrh v okviru te planinske poti, ker so sedaj le redki hodili po poti Janče — Kum. Kontrolni žig za obisk Bistrice ob Sotli ni več v gostišču Gorski dom, pač pa pri Stanku Kunstru, Zagaj 54.

Vabimo planince in druge ljubitelje razvedrila in zdrave hoje, da se podajo enkrat, dvakrat, trikrat, na omenjeno pot. Res je treba prehoditi precej dolin in strmin, vendar je ob vsakokratnem zaključku hoje zadovoljstvo toliko večje.

T. Lenarčič

Zahvala

Ob boleči in prerani izgubi našega dragega sina in brata Jožeta Božiča se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sodelavcem, sosedom in njegovim prijateljem za podarjeno cvetje in vence ter izrečeno sožalje.

Posebej se zahvaljujemo sozdu REK Edvarda Kardelja, DO Zasavskim premogovnikom, tozdu Separacija premoga Trbovlje in OO ZSS ter Albinu Hauptmanu za poslovilne besede.

Žalujemo: mama in brat Milan z družino

Med reševalce s pravnimi rešitvami nagradne križanke ob 1. maju, objavljene v tej izdaji glasila Srečno, bomo razdelili tri knjižne nagrade. Izrezek iz časopisa z rešitvami pošljite na naslov: SOZD REK Edvarda Kardelja, Uredniški odbor glasila Srečno, 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12.

Pri žrebanju bomo upoštevali vse pravilne rešitve, ki bodo prispele v uredništvo do 8. maja 1984.

Nekaj športnih vesti

V soboto, 27. marca, je potekalo v Trbovljah republiško mladinsko prvenstvo v kegljanju. Zelo dobro ga je pripravil in izpeljal Karatejski klub Trbovlje. Najuspešnejši so bili tekmovalci z mariborskega področja. Dobili so namreč 7 odličij. Iz zasavske regije sta dobila odličji dva tekmovalca, ostala odličja pa še tekmovalci z ostalih slovenskih področij. Mladi karateisti so se potegovali za naslove republiških prvakov v petih kategorijah. Prvi trije iz vsake kategorije so se udeležili državnega prvenstva 21. aprila v Skopju.

1. aprila je Smučarsko društvo Trbovlje pod pokroviteljstvom ZZB NOV Trbovlje pripravilo slalom za mladinski pokal. Na Vrheh nad Trbovljami je nastopilo 96 mladink in mladincev iz 22 klubov. Med prvimi ni bilo domačinov.

Kajakaški klub Hrastnik je 1. aprila izvedel tradicionalni spust po Savi od Zagorja do Hrastnika. Proga je bila dolga 10 km in III. težavnostne stopnje. Nastopili so kajakaši iz Hrastnika, Rašice, Ljubljane, Soških elektrarn in Celja. Pri članih je bil Stradar iz Hrastnika tretji, Kauzer pa peti; pri mladincih je bil prvi Kovačič iz Hrastnika, Detič tretji; pri pionirjih pa je bil Holcar iz Hrastnika prvi. Tekmovali so tudi pionirke, veterani, turisti in C-1 člani ter mladinci.

Na jubilejnem 30. strelskem tekmovanju za „zlato puščico“, ki je bilo 8. aprila na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, so v finalu nastopili 104 strelci. Udeležili so se ga tudi strelci iz naših krajev. Peto mesto je dosegel Ervin Korbar iz SD Alojza Hohkrauta — Trbovlje, 6. mesto Slanšek iz SD Okrogar — Skvarča — Zagorje. Letošnji republiški prvak s serijsko puško Franc Rešetar se je uvrstil na 11. mesto. Sicer pa se je na družinskih, občinskih in regijskih tekmovanjih za vstop v finale letos potegovalo nad 20.000 slovenskih strelcev in strelk. Med njimi so bile vse strelske družine iz naših krajev.

7. in 8. aprila sta se dve skupini plavalcev udeležili mednarodnega plavalnega mitinga v Bonnu in

Gelsen-Kirchnu v ZR Nemčiji. Slovenski plavalci so dosegli izredno lep uspeh. Med njimi pa je bila najuspešnejša Darja Alauf, plavalka PK Rudar iz Trbovelj. Dosegla je namreč nov absolutni državni rekord na 200 m hrbtno — 2:16,5 (za kratke bazene). S tem je vnovič potrdila kandidacijo za nastop na olimpijskih igrah letos v Los Angelesu v ZDA. (l. t.)

FUMOR

Janez sreča Jožeta in mu reče: -Tako dolgo te že nisem videl, kod si hodil? -Veš, spodrsnilo mi je na bananinem olupku in sem ležal tri tedne, odgovori Jože. -Tri tedne, kaj te ni nihče dvignil?

Mož se je službeno odpeljal v Francijo. Ko je prispel, je ugotovil, da je doma pozabil naslov tovarne, ki bi jo moral obiskati. Takoj je poslal ženi telegram in napisal: -Veš kakšen je naslov tovarne? Čez pol ure je prejel ženin telegram. Odgovorila mu je: -Seveda vem.

-Včeraj sem slišal, da je France nehal kaditi, ker si ne upa. -Jaz tudi. In še zvedel sem, zakaj si ne upa. -Zakaj? -Ker bi se mu vnela slama v glavi, in tega se boji.

Na cesti sreča Pepe prijatelja in mu pove, kaj se mu je zgodilo. Prijatelj je bil vesel, da mu bo zaupal zgodbo. -Moja žena želi shujšati. Moral sem ji kupiti konja in zdaj vse dneve jaha na njem. -In kakšen je uspeh? pravi prijatelj. -Konj je v enem tednu shujšal za deset kilogramov.

Žena se vrne od zdravnika. Mož jo vpraša: -No, kaj ti je rekel zdravnik? Žena pa: -Rekel mi je, da je nujno potrebna sprememba zraka. -Imenitno! Radijska napovedovalka je pravkar povedala, da bo danes vetrovno, z močno burjo.

Mamica vpraša hčerko: -Jožica, ali si zamenjala ribicam vodo? — Nisem, saj še včerajšnje niso popile, se odreže mala.

Popotnik se ustavi pri hiši in pove, da je žejen. Gospodinja mu priinese vodo. On pa: -Rekel sem, da sem žejen, ne pa umazan.

Milan Kovač

Kadrovske vesti

v času od 1.3. do 31.3.1984

Prihod

DO ZPT

TOZD PT Kikič—Lučič Marko — vozač, Tomaš Peter — vozač, Kulo-
vič Sifet — vozač, Žunič Zvonko —
vozač, Trivunčević Djuradj — ko-
pač, Pavlovič Miloje — vozač, Fi-
deršek Robert — vozač, Legvart
Ivan — vozač, Tanjič Husein — vo-
zač, Kolar Dragutin — kopač

Sep.Trb. Jocič Jovan — učnik, Si-
mončič Sandi — učnik - d.m. ek.
tehnik - poklic, Trgalovič Muha-
med — učnik

RESD Trb. Sluga Rado —
jam.kov., Kovač Boris Đ jam.kov.,
Potokar Aleš — elekt.

PJL Rotter Rudolf — lesni del.

TOZD PH Zavšek Janez — učnik,
Nestrovič Radivoje — učnik, Ma-
ček Ferdinand II — vozač, Škobic
Nikola — učnik, Ramič Omer —
učnik, Lavrič Bare — učnik, Bodo
Zoran — učnik, Šajinovič Veselko
— učnik, Milojkovič Jovan — uč-
nik, Vaš Milan — učnik, Otorepec
Janez — učnik, Strah Martin — uč-
nik (do 18.1. zun.del.), Kupec Be-
njamin — vozač, Mustač Goran —
učnik, Vasič Žarko — učnik, Zapu-
šek Franc — učnik, Radič Anton —
zun.del. do 18.1., Radič Bojan —
učnik, Kahteran Senko —
kop.pom., Pavlič Boris — zun.del.
do 18.1.

TOZD P Ojstro Ivančević Mato —
vozač, Ivančević Stipan — učnik,
Jukič Pejo — učnik, Bukovič Lu-

dvik — učnik, Stjepiĉ Stjepan — učnik, Stjepiĉ Mato — učnik, BoŹiĉ Janez — učnik, Jusiĉ Alija — učnik, Povodnik Igor — zun.del. do 18.1., Matko Florjan — učnik, Lapornik Anton — zun.del. do 18.1.

TOZD RESD Hr. Hribšek Drago — jam.kov., Tomc Franc — jam.elekt., Fakin Bogomir — kov.jam.meh., Skale Karel — pom.del.v delav., Plaznik Boris — zun.kov., Kepa Ervin — kov.jam.meh., Borovšak Anton II — pom.del.v delav.

DS PD Hr. Bukovšek Milan — pom.del., Mlakar Peter — pom.del., Kuhariĉ Refik — zun.del.

TOZD P Ko. Leskovšek Branko — učnik, Kotar Viktor — učnik, ParadŹik Franjo — učnik, Źvar Leopold — učnik, Biĉaniĉ Mirko — učnik, Kodra Stanislav — vozaĉ, Bizjak Ernest — učnik

RŠC Ćede Zora — pod.uĉne snovi, Ćizmiĉ Sabahudin — kopaĉ

DS SS ZPT Aliĉ Mehmedalija — rud.teh., Bremec Marjan — rud.teh.

DO RGD

TOZD RIG Hrstiĉ Mustafa — pom.zun.del., DŹaferoviĉ Azem — vozaĉ, Mulaomeroviĉ Sadik — učnik, Mujkanoviĉ Šmajl — učnik, Osmanoviĉ Fahrudin — vozaĉ, Matanoviĉ Milan — vozaĉ, Deliĉ Adil — vozaĉ, RuŹiĉ Marija — ĉistilka, Adiloviĉ Beriz — vozaĉ, Strmljan Anton — vozaĉ, Volaj Franc — vozaĉ, Gostiĉ Pavel — vozaĉ, Šabanoviĉ Abidin — kop.pom.

TOZD Gramat Ćajlinger Dušan — zlag.opeke, Volaj Matija — varil.

TOZD ESMD Rozman Maks — strug.-kljuĉ.

DO IMD

TOZD SIMD Jurešić Milan — kljuĉ., Oĉepk Viktor — varil.

DS SS IMD Źgajner Pavlina — gim.mat.

DO TET

TOZD PEE Guzej Stanislav — kljuĉ, Pelko Alojz — posluŹ. trans. naprav, Špan Rudi — del., Biderman Bogdan — buldoŹerist

DS TSO

Zemljak Anton — rud. nadz.

Odhod

DO ZPT

TOZD PT Breznikar Konrad —

vod.in nadz.jam.del. — upokojen, Banoviĉ Ratko — vozaĉ — discip.odp., Sluga Vilijem — kopaĉ — upokojen, Ćesliĉ Milenko — kopaĉ — spor.prek., Šmid Davorin — kopaĉ — discip.odp., Ćerovšek Vinko — kopaĉ — upokojen, Jureĉiĉ Milan — vozaĉ — spor.prek., Oĉepk Viktor — vozaĉ — spor.prek.

DS PD Trb. Kunstelj Klavdija — del. — upokojena, Kovaĉ Milan — vrtnar — upokojen

Sep.Trb. Šuln Erna — pom.del. — upokojena, BoŹiĉ JoŹe — nadz.sep. — umrl

RESD Trb. Zorko JoŹe — del. — upokojen

TOZD PH Brkoviĉ Zulko — kopaĉ — upokojen, Bombek Franc — kopaĉ — upokojen, Bevc Viktor — kop.pom. — upokojen, Pošebal Alojz — kopaĉ — upokojen, Dornik Ciril — kop.pom. — upokojen, Filipoviĉ Marko — učnik — discip.odp., Sitar Ignac — učnik — discip.odp., Todoroviĉ Bogoljub — pom.zun.del. — samov.prek., Selak Ivan — kopaĉ — upokojen, Gaberšek Peter — kopaĉ — premešĉen, Milojkoviĉ Jovan — učnik — samov.prek.

TOZD P Ojstro Senĉar Ivan — kopaĉ — upokojen, Vasiljevski BlaŹe — učnik — samov.prek., Jurišić Veselko — kop.pom. — discip.odp., Dremelj Janez — učnik — samov.prek.

RESD Hr. Zupanĉiĉ Zvone — elekt. — upokojen, OroŹen Oskar — elekt. — upokojen, Legvard Ivan — grad.del. — upokojen

TOZD P Ko Boškoviĉ Ivan — uĉ.kopaĉ — inv.upokojen, Vidoviĉ Mijo — kopaĉ — samov.prek., Golec Stjepan — kopaĉ — upokojen, Kokalj Karel — rud.uĉnik — samov.prek., Leviĉnik JoŹe — kopaĉ — upokojen, Bele JoŹe — rud.uĉnik — discip.odp., Solkanoviĉ Kerin — kop.pom. — samov.prek.

DS PD Zag. Suša Ivan — strojnik — upokojen, Molek Karolina — ĉistilka — upokojeba

RESD Zag. Mumelj Bogo — elekt. — umrl

DS SS ZPT Źgajner Franc — rud.nadz. — upokojen

DO RGD

TOZD RIG Beĉiĉ Ćazim — vozaĉ — samov.prek., Pajt Hajrudin — kopaĉ-d.m.rud.teh.-poklic — samov.prek., Softiĉ Osman — kopaĉ

— samov. prek., Juvan Edvard — rud.nadz. — umrl, Beĉiroviĉ Salko — kopaĉ — odp.v posk.dobi, Letnar Ivan — varilec — upokojen, Bobek JoŹe — kopaĉ — inv.upokojen, Kadiriĉ Salkan — kopaĉ — samov.prek., Ramiĉ Himzo — kopaĉ — upokojen

TOZD GRAMAT PilavdŹiĉ Zikrija — vzdr.el.str.opreme — samov. prek

TOZD ESMD Laznik Rajko — varilec — inv.upokojen

DO IMD

TOZD SIMD Plevnik Anton — kljuĉ. — upokojen

TOZD EIMD Kralj Franc — vod.proizv.mont.vzdr.del. — upokojen

DS SS IMD Podbevšek Franc — sklad. — upokojen

DO TET

TOZD VN Urankar Anton — dipl.ing.elekt. — spor.prek.

DS SS TET Guzej Stanislav — stroj.del. — premešĉen

SREČNO

Kadrovski sektor

Glasilo Sreĉno izdaja SOZD Revirski energetski kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja meseĉno. DruŹbeni organ glasila je ĉasopisni svet — predsednik Albin Hauptman.

Glasilo ureja uredniški odbor: JoŹe Kiriĉ, Franc Źgalin, Slavi Guna, Boris Jesenšek, Štefan Štok, Vladimir Breznik, Stanko Drnovšek, Dragica Bregant, Janez OberŹan (odgovorni urednik), Tine Lenarĉiĉ (urednik).

Naklada 3400 izvodov.

Priprava Reprostudio MreŹar.

Tisk KTL — TOZD TIKA Trbovlje. Za ĉlane kolektiva SOZD REK Edvarda Kardelja je ĉasopis brezplaĉen. Rokopisov, fotografij, skic, risb itd., ne vraĉamo.

Po mnenju republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/74 z dne 9. 1. 1974, spada glasilo „Sreĉno“ med proizvode iz 7. toĉke prvega odstavka 36. ĉlena zakona o obdavĉenju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plaĉuje temeljnega davka od prometa proizvodov.